52-14/2018.

JEGYZŐKÖNYV

Iklódbördő ce

Község Önkormányzata Képviselőtestületének

2018. év december hó 20. napján

megtartott nyilvános üléséről

Határozatok:

Sorszáma	Kódja
44/2018.(XII.20.)	
45/2018.(XII.20.)	
46/2018.(XII.20.)	

Rendeletek:

Sorszáma (kihirdetés ideje)	Tárgya	Kapcsolódó önkormányzati rendelet (Módosítás, vagy hatályon kívül helyezés)	Kódja
9/2018. (XII.27.)	A településkép védelméről		

J e g y z ő k ö n y v

K é s z ü l t: Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2018. december 20-án 8,00 órakor megtartott nyilvános üléséről

Az ülés helye: IKSZT épülete
Iklódbördőce

Jelen vannak: Sabján Krisztián polgármester
Kulman Ferencné alpolgármester
Kárpáti Judit, Császár Sándor,
Szokoli István települési képviselők

Csömödéri Közös Önkormányzati Hivatal részéről:

Kovácsné Horváth Anikó jegyző

N a p i r e n d előtt:

Sabján Krisztián polgármester köszöntötte a megjelenteket. Megállapította, hogy a képviselőtestület ülése határozatképes, mivel a megválasztott 5 fő települési képviselő közül mindenki jelen van. A polgármester tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel került sor az ülés összehívására.

Ezt követően a képviselőtestület ülését megnyitotta.

A képviselőtestület a polgármester javaslatára az alábbi napirendet fogadta el egyhangúlag.

N a p i r e n d:

1. Lovászi Intézményirányító Társulás Társulási Megállapodásának módosítása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző
Előterjesztés: írásban

2. Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző
Előterjesztés: írásban

3. Települési Arculati Kézikönyv elfogadása
Előadó: Sabján Krisztián polgármester
Előterjesztés: írásban

Sabján Krisztián polgármester Császár Sándor képviselő személyében tett javaslatot jegyzőkönyv hitelesítőnek. A képviselő-testület a javaslattal egyetértett.

N a p i r e n d tárgyalása:

1. Lovászi Intézményirányító Társulás Társulási Megállapodásának módosítása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

Kovácsné Horváth Anikó: A társulás jelezte, hogy az előterjesztéshez képest a módosítás nem 2019. január 1. napjával lép hatályba, hanem a közhiteles törzskönyvi nyilvántartásba történő bejegyzés napjával.

Az előterjesztés a jegyzőkönyv mellékletét képezi.

Az előterjesztéssel kapcsolatban hozzászólás nem hangzott el, a képviselőtestület 5 „igen" szavazattal az alábbi határozatot hozta:

44/2018. (XII.20.) számú határozat

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete elfogadja a Lovászi Intézményirányító Társulás 2-2018 M. okirat számú Társulási Megállapodás módosító iratát és a módosítás során létrejött egységes szerkezetű Társulási Megállapodást a **közhiteles törzskönyvi nyilvántartásba történő bejegyzés napjával.**

Határidő: 2018. december 20.
Felelős: Sabján Krisztián polgármester,
Kovácsné Horváth Anikó jegyző

2. Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

Az előterjesztés a jegyzőkönyv mellékletét képezi.

Az előterjesztéssel kapcsolatban hozzászólás nem hangzott el, a képviselőtestület 5 „igen" szavazattal az alábbi határozatot hozta:

45/2018. (XII.20.) számú határozat

Iklódbördőce Község Önkormányzatának Képviselőtestülete
az önkormányzat 2018-2023. évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját az előterjesztésben foglaltak szerint elfogadja.

Határidő: 2018. december 31., folyamatos
Felelős: Sabján Krisztián polgármester
Kovácsné Horváth Anikó jegyző

3. Települési Arculati Kézikönyv elfogadása
Előadó: Sabján Krisztián polgármester

Az írásos előterjesztést és a rendelet tervezetet a képviselő-testület tagjai előre kézhez kapták.

Az előterjesztéssel kapcsolatban hozzászólás nem hangzott el, a képviselőtestület 5 „igen" szavazattal az alábbi rendeletet alkotta:

IKLÓDBÖRDŐCE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

9/2018. (XII.27.) önkormányzati

r e n d e l e t e

a településkép védelméről

(a rendelet teljes szövege csatolva a jegyzőkönyvhöz)

Az előterjesztéssel kapcsolatban további hozzászólás sem hangzott el, a képviselőtestület 5 „igen" szavazattal az alábbi határozatot hozta:

46/2018. (XII.20) számú határozat

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete az előterjesztés szerinti tartalommal elfogadja a Településképi Arculati Kézikönyvet.
A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon a Településképi Arculati Kézikönyv monitorozása érdekében az önkormányzat honlapján való további közzétételéről.

Határidő: 2018. december 31.
Felelős: Sabján Krisztián polgármester

Az ülésen több napirendi pont nem szerepelt, a képviselő-testület tagjai részéről felvetés nem hangzott el, ezt követően Sabján Krisztián polgármester megköszönte a jelenlévőknek a részvételt, s 8,45 órakor az ülést bezárta,

k.m.f.

Kovácsné Horváth Anikó
jegyző

Sabján Krisztián
polgármester

Császár Sándor
jegyzőkönyv hitelesítő

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testületének
9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 12. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 43/A. § (6) bekezdés c) pontjában biztosított véleményezési jogkörében az állami főépítészi hatáskörben eljáró Zala Megyei Kormányhivatal, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a kulturális örökség védelméért felelős miniszter, a Zala Megyei Kormányhivatal örökségvédelmi hatáskörében eljáró Zalaegerszegi Járási Hivatala, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, a honvédelemért felelős miniszter, valamint Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testületének a településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézmények partnerségi egyeztetésének szabályairól szóló 7/2017. (V.24.) önkormányzati rendeletében felsorolt partnerek véleményének kikérésével a következőket rendeli el:

I. Fejezet
Általános rendelkezések

1. A rendelet célja

1. § E rendelet célja Iklódbördőce Község településképének, épített környezetének megőrzése érdekében a helyi építészeti értékvédelemmel, a településképi követelményekkel és a településkép-érvényesítési eszközökkel kapcsolatos szabályok megállapítása.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában:

1. *Áttört kerítés:* olyan kerítés, amelynek a kerítés síkjára merőleges átláthatósága 50%-nál nagyobb mértékben nem korlátozott.
2. *Cégtábla:* a cég nevét és székhelyét feltüntető tábla.
3. *Címtábla:* az intézmény, vállalkozás nevét, vagy egyéb adatait feltüntető tábla.
4. *Fényreklám:* tartószerkezeten elhelyezett, reklám megjelenítésére alkalmas led panel, videófal, monitor.
5. *Földszínek:* tört, meleg színek, melyek a barna-vörös-narancs-sárga-zöldessárga színtartomány közepesen telített árnyalatai.
6. *Hirdető-berendezés:* hirdetések, reklámok elhelyezésére szolgáló, fixen rögzített vagy mozgó, közterületről érzékelhető szerkezet, mely képi, illetve hang effektusok megjelenítésére, valamint információk tárolására is alkalmas.
7. *Információs célú berendezés:* az önkormányzati hirdetőtábla, az önkormányzati faliújság, az információs vitrin, az útbaigazító hirdetmény, a közérdekű molinó, valamint a CityLight és CityBoard formátumú eszköz.

5. § (1) A védett érték csak egységes megjelenésű táblával jelölhető meg, amelynek a védelem tárgyának megnevezése mellett a következő szöveget kell tartalmaznia:

„Iklódbördőce Község Önkormányzata által védetté nyilvánított helyi érték - évszám"

(2) A tábla elkészíttetéséről, elhelyezéséről a polgármester gondoskodik. A tábla elhelyezését az érintett ingatlan tulajdonosa tűrni köteles. A tábla elhelyezése, fenntartása és pótlása az önkormányzat feladata.

(3) A helyi védettség tényét közlő táblán kívül az önkormányzat elhelyezhet egyéb a védettséggel összefüggő tényt, adatot is közlő táblát a helyi védelem alatt álló építményen, vagy annak környezetében. A tábla elhelyezése, fenntartása és pótlása az önkormányzat feladata.

5. A helyi védelem alatt álló értékek nyilvántartása

6. § (1) A védett értékekről az önkormányzat nyilvántartást vezet, amelybe bárki betekinthet.

(2) A nyilvántartás tartalmazza a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 23/D. §-ában foglaltakon túl:

a) az értékeket bemutató térképet, terv és fotóanyagot,
b) a védett érték állapotfelmérésének adatait, a helyreállítási javaslatot
c) minden egyéb adatot, amely a megőrzendő érték szempontjából a védelemmel összefüggésben a nyilvántartást vezető indokoltnak tart.

(3) A nyilvántartás naprakész vezetéséről a jegyző gondoskodik.

6. A védettséghez kapcsolódó tulajdonosi kötelezettségek

7. § (1) A védett érték karbantartása, állapotának megóvása a tulajdonos kötelezettsége.

(2) A védett érték megfelelő fenntartását és megőrzését elsősorban a rendeltetésnek megfelelő használattal kell biztosítani.

7. A helyi egyedi védelemhez kapcsolódó településképi önkormányzati támogatás és ösztönző rendszer

8. § (1) A védett érték tulajdonosának kérésére a szokásos jókarbantartási feladatokon túlmenő, a védettséggel összefüggésben szükségessé váló, a tulajdonost terhelő munkálatok finanszírozásához az önkormányzat támogatást adhat.

(2) A támogatás mértékét az önkormányzat Képviselő-testülete évente a költségvetésben határozza meg.

(3) A támogatás feltételeit, folyósításának, elszámolásának módját, az elvégzett munkák bizonylatolásának rendjét a támogatásban részesített tulajdonossal kötött megállapodásban kell rögzíteni.

III. Fejezet
Településképi szempontból meghatározó területek

8. Iklódbördőce Község településkép szempontjából meghatározó területei

9. § (1) Az önkormányzat településkép szempontjából meghatározó területekként jelöli az alábbi területeket:

a) Falusias karakterű terület,
b) Ipari- és mezőgazdasági üzemi terület,
c) Kertes mezőgazdasági terület,
d) Külterület.

(2) A településképi szempontból meghatározó területek lehatárolását az 1. melléklet tartalmazza.

(3) Településkép védelme szempontjából kiemelt területek:

a) Táj- és természetvédelmi területek: országos jelentőségű védett természeti terület (ex lege lápterület), natura 2000 terület (Vétyem elnevezésű HUBF20040 jelű és Kerka-mente elnevezésű HUBF20044 jelű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek), országos ökológiai hálózat övezete (magterület, ökológiai folyosó), tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület;
b) Örökségvédelemmel érintett területek: műemlékek és műemléki környezet, valamint régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek.

(4) A településkép védelme szempontjából kiemelt területek felsorolását és lehatárolását az 1. függelék tartalmazza.

IV. Fejezet
Településképi követelmények

9. Településképi szempontból meghatározó területekre vonatkozó területi építészeti követelmények

10. § (1) A 9. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott területen új épületeket, építményeket a meglévő állapothoz igazodóan kell elhelyezni és kialakítani, úgy hogy azok a történeti fejlődés során kialakult jelenlegi telekstruktúrát és helyi építészeti karaktert megőrizzék.

(2) Tetőtér csak egyszintesen építhető be.

11. § A 9. § (1) bekezdés b) és d) pontjában meghatározott területen épületet, építményt úgy kell elhelyezni, hogy telepítésével, műszaki megoldásaival alkalmazkodjon a természetes terepadottságokhoz.

12. § A 9. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott területen az épületet a terepadottságokhoz igazodóan kell telepíteni.

13. § Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területen új épület építése csak a tájba illesztés fokozott figyelembe vételével történhet, a kialakult tájhasználat, telekstruktúra, a hagyományos beépítési módok megőrzése mellett.

10. Településképi szempontból meghatározó területekre vonatkozó egyedi építészeti követelmények

14. § (1) A 9. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott területen az új épületek tömegaránya, fő méretei a környezetében már meglévő épületekhez illeszkedve alakítható ki.

(2) Magas tető 35-45 fokos hajlásszöggel építhető, fedése mázatlan égetett agyag cserép vagy annak színéhez hasonló színű, más anyagú tetőfedő elem vagy egyéb természetes anyagú fedés (pl.: zsindely, zsúp) lehet. Más - különösen az élénk - színű (piros, zöld, kék stb.) fedés nem engedhető meg.

(3) Manzárd jellegű tető nem építhető, a tetősíkból kilépő tetőablakok összes függőleges síkon mért felülete nem lehet több a magas tető függőleges síkon mért vetülete 15%-ánál.

(4) Magas tető építése esetén tetőterasz a tetőtéri szinten nem építhető.

(5) A tetőhéjazat cseréje esetén, egy tetőfelületen többféle anyagú, színű tetőhéjazat - kivéve a gyárilag színárnyalatos kivitelűt - nem helyezhető el.

(6) Az épületek vakolt felületei színezésénél világos színárnyalatok alkalmazandók. Keveretlen alapszínek (sárga, kék, piros, zöld) vagy azok csak fehér színnel való keverésével nyert színek nem alkalmazhatók.

(7) A homlokzat részleges felújítása során a meglévőtől színében és anyagában kirívóan eltérő anyag nem alkalmazható.

(8) Saroktelek esetén a lakóépület mindkét utcai homlokzata az utcák felé egyenrangú homlokzatokkal alakítható ki.

(9) Az egy telken lévő építmények tömegei és homlokzatai úgy alakíthatók ki, hogy azok egymással összhangban legyenek és formai szempontból egységes építmény-együttes hatását keltsék.

(10) Tömör utcai kerítés nem engedhető meg. A kerítés legalább 75%-ban áttört kialakítással létesíthető. A lábazat 50 cm magasságig tömör kialakítással is készülhet.

(11) Az épületek homlokzatainak, nyílászáróinak, kerítéseinek színezésére rikító színek használata településkép-védelmi szempontból nem megengedett.

15. § (1) A 9. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott területen az épületeket, építményeket az adott terület építési hagyományainak megfelelően tájba illően alakítható ki.

(2) Tetőfedés színeként természetes színek (zöld és árnyalatai, barna és árnyalatai, vörös és árnyalatai, fehér, szürke és árnyalatai) alkalmazhatók.

(3) Épületcsoportnál azonos hajlásszögű és héjalású tetőalakítás alkalmazandó.

16. § (1) A 9. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott területen az épületeket, építményeket az adott terület építési hagyományainak megfelelően tájba illően, természetes anyagból lehet kialakítani.

(2) A területen nyeregtetős vagy kontyolt nyeregtetős épület építhető, tetőhajlásszöge 30°-45° között lehet.

(3) Az épületek külső megjelenítéséhez elsősorban hagyományos építőanyagok (kő, tégla, vályog, fa, cserép, nád) használhatók.

(4) Az épületek homlokzata fehér, vagy világos föld-, ill. pasztellszínezésűek lehetnek.

(5) A kerítés anyaga lábazat nélküli, fa vagy fém oszloprendszerű, áttört kialakítású, a környező tájba semleges látvánnyal illeszkedő lehet. A kerítés kiváltható cserjéből telepített, áthatolhatatlan cserjesáv telepítésével.

17. § (1) A 9. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott területen tájba illeszkedő, hagyományos tömegű és építészeti karakterű épületeket lehet elhelyezni.

(2) A területen az épületek magastetős kialakítással építhetők.

(3) Az épületek homlokzata fehér, vagy világos pasztellszínezésűek lehetnek.

(4) A mezőgazdasági épületek tetőgerince a tereplejtés irányával párhuzamos legyen.

11. Településképi szempontból meghatározó területeken a közterületekre vonatkozó egyedi építészeti követelmények

18. § (1) Azon közterületek, ahol a szabályozási szélesség lehetővé teszi, fásított zöldfelülettel alakítandók ki. Az egységes utcaképi megjelenés érdekében az egyes utca, vagy útszakaszok mentén azonos fafajú fasorok létesíthetők.

(2) Fásítás, fasor kialakítása során tájban honos fa- és cserjefajok alkalmazhatók.

(3) A község területén minden, a közterületekre állandó vagy ideiglenes jelleggel kihelyezett kisarchitektúra elem (kioszk, árusító bódé, hirdetőtábla, autóbuszváró stb.) kialakítását a község hagyományos építészeti-környezeti karakteréhez igazodóan kell biztosítani.

12. Településképi szempontból meghatározó területeken a zöldfelület kialakításának követelményei

19. § (1)) A településképi szempontból meghatározó területeken elsősorban tájban honos és a termőhelyi adottságoknak megfelelő növényfajok telepíthetők.

(2) A településképi szempontból meghatározó területeken, a tájidegen, invazív növényfajok nem alkalmazhatók.

(3) A fásításra, növénytelepítésre javasolt őshonos növények jegyzékét a 2. függelék, a telepítésre nem javasolt, idegenhonos inváziós fajok listáját a 3. függelék tartalmazza.

13. Helyi egyedi védelem alá helyezett értékekre vonatkozó építészeti követelmények

20. § (1) A védett épületeket hagyományos építészeti tömegükben, tetőformájukban kell megtartani, érintetlenül hagyva a hagyományos homlokzati nyílásrendet, és a nyílások osztásait, megőrizve a homlokzati tagozatokat és díszítéseket.

(2) A védett épületeket úgy lehet bővíteni, hogy az eredeti épület tömegformája, homlokzati kialakítása, utcaképi megjelenése ne változzon, illetve a legkisebb kárt szenvedjen, és a tervezett bővítés a régi épület formálásával, szerkezetével, anyaghasználatával összhangban legyen.

(3) Az épület jellegéhez szorosan hozzátartozó építmények (kerítés, kapu, szegletkő, rács) lehetőség szerint eredeti állapotukban megőrzendők.

(4) Reklám, reklámhordozó helyi védelem alatt álló épületen, illetve az előtte levő közterületen nem helyezhető el.

(5) A helyi védelem alatt álló épületen cégér, cégtábla csak az épület architektúrájához, formavilágához illeszkedő módon helyezhető el

(6) Védett épület bontása csak a teljes műszaki és erkölcsi avulás esetén lehetséges, a védettség megszüntetését követően.

14. Felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére vonatkozó szabályok

21. § (1) A település területén a vezeték nélküli hírközlés sajátos építményeinek, műtárgyainak elhelyezésére nem alkalmas területek:

a) országos jelentőségű védett természeti terület (ex lege lápterület),

b) natura 2000 terület,

c) országos ökológiai hálózat övezete.

(2) A település területén a vezeték nélküli hírközlés sajátos építményeinek, műtárgyainak elhelyezésére – a környezetbe illesztés feltételeivel – elsősorban a település külterülete alkalmas.

22. § (1) Településesztétikai és területgazdálkodási szempontból a burkolt utakkal rendelkező területeken, illetve utak szilárd burkolatának kiépítésekor beépített és beépítésre szánt területen új (közép-, kisfeszültségű, valamint közvilágítási) villamosenergia ellátási hálózatot építeni, meglévő hálózat átépítésével járó rekonstrukcióját engedélyezni elsősorban földkábeles elhelyezéssel szabad.

(2) Burkolat nélküli utakkal feltárt területeken, valamint beépítésre nem szánt területeken, illetve a beépített és beépítésre szánt területeken abban az esetben, ha a közterület keresztmetszete a földkábeles elhelyezést nem teszi lehetővé, a villamosenergia ellátás hálózatainak föld feletti vezetése fennmaradhat, területgazdálkodási okokból, valamint az utca fásítási és utca-bútrorozási lehetőségének a biztosítására a villamosenergia elosztási, a közvilágítási és a távközlési szabadvezetéket lehetőleg közös egyoldali oszlopsorra kell fektetni, amelyre a közvilágítást szolgáló lámpafejek is elhelyezhetők.

(3) A beépített és beépítésre szánt területen, a burkolt utakkal rendelkező területen, illetve utak szilárd burkolatának kiépítésekor új vezetékes hírközlési hálózat létesítésekor, illetve meglévő hálózat rekonstrukciójakor a föld alatti (földkábel, alépítmény) elhelyezése előnyben részesítendő. A földfeletti vezetés esetén területgazdálkodási okokból, valamint az utca fásítási és utca-bútorozási lehetőségének biztosítására a villamosenergia elosztási, a közvilágítási és a távközlési szabadvezetéket elsősorban közös egyoldali oszlopsorra kell fektetni.

(4) A beépítésre nem szánt területeken a vezetékes hírközlési hálózatok földfeletti vezetése esetén területgazdálkodási okokból, valamint az utca fásítási és utca-bútorozási lehetőségének a biztosítására a távközlési szabadvezetéket, légkábelt és a villamosenergia elosztási, a közvilágítási szabadvezetékeket, légkábeleket közös, egyoldali oszlopsorra kell fektetni.

(5) Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területen közművezetékeket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – lehet elhelyezni.

(6) Közművezetékeket és műtárgyaikat, közvilágítási berendezéseket úgy kell elhelyezni, hogy a meglévő fákat ne károsítsák.

23. § A fényszennyezés elkerülése érdekében szükséges az alábbi szempontok figyelembe vétele a közvilágítás és külső világító testek elhelyezése, korszerűsítése esetében:

a) kerülni kell a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz;

b) a világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van;

c) az utcákat egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással kell megvilágítani;

d) a kültéri világítás a tényleges használat idejéhez igazítandó, illetve 22 óra, vagy éjfél után közvilágítás fénye csökkenthető.

15. Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelmények

24. § (1) A tervezett lakóépületek és intézmények homlokzatára szerelt gépészeti kapcsolószekrények és a dobozok helyét és a színét, az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva lehet kiválasztani. A berendezések a közmű üzemeltetők előírásainak figyelembe vételével az épületek alárendelt homlokzatára szerelhetők, illetve építhetők a kerítésbe.

(2) Középnyomású földgázéi látású területen telkenként egyedi nyomásszabályozókat kell elhelyezni. A tervezett gáznyomásszabályozók az épületek utcai homlokzatára nem helyezhetők el. A berendezések a telkek előkertjében, udvarán, vagy az épület alárendeltebb homlokzatára szerelhetők.

(3) A csapadékvíz-, ill. szennyvíz-elvezetés, tárolás módjának és kezelésének építményei, műtárgyai a közterületet sem műszakilag, sem településképvédelmi szempontból nem zavaró módon alakítandók ki.

16. Reklámra, reklámhordozóra, cég- és címtáblára vonatkozó általános településképi követelmények

25. § (1) A rendelet hatálya alá tartozó területen reklámok, reklámhordozók, cég-, címtáblák és cégérek csak a jelen rendeletben előírt célra és módon, településképi bejelentési eljárás lefolytatását követően helyezhető el, a településkép védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló Korm. rendeletben meghatározott területfelhasználású területen és módon.

(2) A település területén csak a község hagyományos építészeti-környezeti karakteréhez illeszkedő, esztétikus hirdető-berendezés, egyéb reklámhordozó, információs célú berendezés helyezhető el.

(3) Az elhasználódott, felújítandó, aktualitását vesztett reklámhordozót, reklámtartóberendezést, hirdető-berendezést, cég-, címtáblát, cégért a tulajdonosnak 30 napon belül el kell távolítania. Felújítást követően az új településképi előírások szerint helyezhetők el.

26. § Helyi népszavazás, rendezvény, vagy a település szempontjából jelentős eseményről való tájékoztatás érdekében az esemény napját megelőző 3 naptári hét időszakban az eseményre vonatkozó tájékoztató reklámhordozó, reklám, molinó, transzparens, hirdetmény a közterületen, illetve magánterületen elhelyezhetők.

17. Cég- és címtáblára vonatkozó településképi követelmények

27. § (1) Épületek homlokzataira kerülő cég- és címtábla épületdíszítő tagozatot nem takarhat el.

(2) Új épület létesítésénél, meglévő épületek átalakításánál vagy homlokzatának felújításakor a közterülettől látható felületen cég-, címtáblát, cégért úgy lehet elhelyezni, hogy az épület architektúráját ne változtassa meg.

(3) Az épületeken elhelyezhető cégérek szerkezeteinek felülete rikító színű, káprázást okozó, illetve fényvisszaverő kialakítású nem lehet, az összképben zavaró hatás nem engedhető meg.

(4) Táblaszerűen kialakított cégér felülete nem haladhatja meg az 1,0 m^2-t. Műemléki környezetben, műemléképületen, helyi értékvédelmi területen táblaszerűen kialakított cégér legnagyobb magassági vagy szélességi mérete nem haladhatja meg a 0,5 m-t és összfelülete nem lehet 1,0 m^2-nél nagyobb.

18. Reklámra, reklámhordozóra vonatkozó településképi követelmények

28. § (1) Épülethomlokzaton reklám, reklámhordozó felület, gépjárműforgalmat nem zavaró elhelyezéssel és mérettel helyezhető el.

(2) A település területén az épületek tetőzetén reklámhordozók, fényreklámok nem helyezhetők el.

(3) Üzlethelyiségenként legfeljebb egy db álló A1-es méretű kétoldalas vagy fordított „V" alakú mobil reklámtábla helyezhető el a közterületen, mely az üzlet kirakatától maximum 1,5 méterre állhat, a gyalogosforgalmat nem akadályozó módon.

(4) Plakát, falragasz az épületek közterület felé néző homlokzatain nem helyezhető el.

(5) Építési reklámháló kihelyezése az építési tevékenység időtartamára településképi bejelentési eljárás lefolytatását követően lehetséges.

29. § (1) Az épületeken elhelyezhető reklámhordozó szerkezeteinek felülete rikító színű, káprázást okozó, illetve fényvisszaverő kialakítású nem lehet, az összképben zavaró hatás nem engedhető meg.

(2) Fényreklám kialakítására vonatkozó előírások:

a) a reklámok csak alacsony fényintenzitásúak lehetnek,

b) nem alakítható ki villogó effektussal, illetve

c) a lakások rendeltetésszerű használatát nem zavarhatja.

19. Információs vagy más célú berendezések elhelyezésére vonatkozó településképi követelmények

30. § (1) Információs célú berendezés az alábbi gazdasági reklámnak nem minősülő közérdekű információ közlésére létesíthető:

a) az önkormányzat működés körébe tartozó információk;

b) a település szempontjából jelentős eseményekkel kapcsolatos információk;

c) a településen elérhető szolgáltatásokkal, ügyintézési lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatás nyújtása;

d) idegenforgalmi és közlekedési információk;

e) a társadalom egészét vagy széles rétegeit érintő, elsősorban állami információk;

f) gazdasági reklámnak nem minősülő közérdekű információk.

(2) Az információs célú berendezés felületének legfeljebb kétharmada vehető igénybe reklám közzétételére, felületének legalább egyharmada az (1) bekezdés szerinti közérdekű információt kell, hogy tartalmazzon.

(3) A más célú berendezés reklámcélra nem használható, kivéve a közterület fölé nyúló árnyékoló berendezés.

V. Fejezet
A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció

31. § (1) A település főépítésze - alkalmazása hiányában a polgármester - szakmai konzultációt és ezen belül szakmai tájékoztatást (a továbbiakban: szakmai konzultáció) biztosít a településképi követelményekről.

(2) Az építtetőnek vagy meghatalmazottjának az építés megkezdése előtt szakmai konzultációt kell kérni:

a) Ha a tervezett építési tevékenység a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló Korm. rendelet hatálya alá tartozó, egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység

alapján történő új lakóépület építése, illetve meglévő épület bővítése történik.

b) Közterületen kapubeálló, híd építése, átépítése esetén.

(3) A szakmai konzultáció iránti kérelmet a polgármesternek címezve kell benyújtani. A kérelemnek tartalmaznia kell:

a) az építtető vagy kérelmező nevét, címét, telefonos elérhetőségét,

b) a tervezett építési tevékenység helyét (utca, házszám, helyrajzi szám),

c) az építési tevékenység rövid leírását,

d) az építési munka jellegétől függően indokolt esetben rajzi munkarészek csatolását.

(4) A polgármester a kérelmezőt a konzultáció időpontjáról postai úton, vagy e-mailben értesíti.

(5) A szakmai konzultációt a kérelem beérkezésétől számított 8 napon belül kell lefolytatni.

(6) A szakmai konzultációról emlékeztető készül, melyben a felvetett javaslatokat, valamint az önkormányzati főépítész vagy a polgármester lényeges nyilatkozatait kell rögzíteni.

VI. Fejezet
A településképi véleményezési eljárás

20. A településképi véleményezési eljárás alkalmazási köre

32. § Településképi véleményezési eljárást kell lefolytatni az alábbi esetekben:

a) új építmény építési engedélyezési eljárását megelőzően,

b) meglévő építmény bővítésére, átalakítására irányuló építési, fennmaradási engedélyezési eljárást megelőzően, amelynél a településrendezési és építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló Korm. rendelet szerinti területi építészeti-műszaki tervtanácsnak nincs hatásköre, és amennyiben összevont telepítési eljárást, ezen belül telepítési hatásvizsgálati szakaszt nem kezdeményezett az építtető.

21. A településképi véleményezési eljárás szabályai

33. § (1) Településképi véleményezési eljárás a Korm. rendeletben foglaltak szerint kerül lefolytatásra.

(2) A polgármester véleménye a 32. §-ban meghatározott esetekben az önkormányzati főépítész szakmai álláspontján alapul.

34. § (1) A településképi véleményezési eljárás lefolytatása iránti kérelmet az e rendelet 2. mellékletében foglalt mintának megfelelően kell benyújtani és a véleményezendő építészeti-műszaki dokumentációt elektronikus formában az az ÉTDR tárhelyére fel kell tölteni.

(2) A kérelemhez az (1) bekezdés szerinti építészeti-műszaki dokumentációt kell mellékelni a Korm. rendeletben meghatározott tartalommal.

(3) A településképi vélemény kialakításánál a Korm. rendeletben meghatározott szempontokat és e rendelet előírásait kell figyelembe venni.

(4) A polgármester a hiánytalan kérelem beérkezésétől számított 15 napon belül megküldi véleményét a kérelmezőnek.

VII. Fejezet
A településképi bejelentési eljárás

22. A településképi bejelentési eljárás alkalmazási köre

35. § (1) Településképi bejelentési eljárást kell lefolytatni az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló Korm. rendelet 1. mellékletében felsorolt, építési engedély nélkül végezhető építési tevékenységek közül:

a) Építmény átalakítása, felújítása, helyreállítása, korszerűsítése, homlokzatának megváltoztatása, kivéve zártsorú vagy ikres beépítésű építmény esetén, ha e tevékenységek a csatlakozó építmény alapozását vagy tartószerkezetét is érintik.

b) Szobor, emlékmű, kereszt, emlékjel építése, elhelyezése esetén, ha annak a talapzatával együtt mért magassága nem haladja meg a 6,0 m-t.

c) Építménynek minősülő, háztartási hulladék elhelyezésére szolgáló hulladékgyűjtő és -tároló, sorompó, árnyékoló elhelyezése esetén, amennyiben közterületről látható.

d) Napenergia-kollektor, szellőző-, klíma-, riasztóberendezés, villámhárító-berendezés, áru- és pénzautomata, kerékpártartó, zászlótartó építményen vagy építményben való elhelyezése esetén.

(2) A község teljes közigazgatási területére vonatkozóan településképi bejelentési eljárást kell lefolytatni:

a) meglévő építmények rendeltetésének – részleges vagy teljes – megváltoztatása esetén,

b) az önálló rendeltetési egységek számának változásakor, amennyiben az új rendeltetés szerinti területhasználata korábbi rendeltetéshez képest

ba) jelentősen megváltoztatja az ingatlanon belüli gépkocsi-forgalmat,

bb) többlet-parkolóhelyek kialakítását teszi szükségessé,

bc) amennyiben a meglévő lakó rendeltetés megváltoztatása történik, illetve lakórendeltetésre történő változás kerül kialakításra,

bd) érinti a közterület kialakítását, a közterületen lévő berendezéseket vagy növényzetet,

be) érinti a kapcsolódó közterület közúti vagy gyalogos, kerékpáros forgalmát;

c) védett érték közterületre néző homlokzatán történő színezés, új tetőhéjalás, nyílászáró csere, valamint előtető építése esetén;

d) védett értéken cégér, üzletfelirat stb. elhelyezése tekintetében;

e) reklámok, reklámhordozók, építési reklámháló elhelyezésével kapcsolatban.

23. A településképi bejelentési eljárás vizsgálati szempontjai

36. § (1) A településképi bejelentési eljárás lefolytatása és az építészeti-műszaki dokumentáció értékelése során a településképben harmonikusan megjelenő, településképet nem zavaró, az épített és természeti környezethez illeszkedő és annak előnyösebb megjelenését segítő megoldási szempontokat kell érvényesíteni.

(2) A településképi bejelentési eljárás lefolytatása során vizsgálni szükséges, hogy a véleményezésre benyújtott építészeti-műszaki dokumentáció tartalma

a) megfelel-e a településképi rendeletben foglalt előírásoknak,

b) kidolgozása a szakmai konzultáció szerint történt-e,

c) a b) pont szerinti előírásoktól eltérő megoldás azokkal egyenértékű vagy kedvezőbb beépítést, illetve településképi megjelenést eredményez-e.

(3) Az építmény, épületrész megjelenésével kialakításával kapcsolatban vizsgálni kell, hogy:

a) azok építészeti megoldásai megfelelően illeszkednek-e az épített környezethez,

b) a külső megjelenés megfelel-e az e rendelet előírásainak
c) összhangban van-e az épület rendeltetésével és használatának sajátosságaival,
d) megfelelően veszi-e figyelembe a közterület adottságait és esetleges berendezéseit, burkolatát, műtárgyait, valamint növényzetét.

24. A településképi bejelentési eljárás részletes szabályai

37. § (1) A településképi bejelentési eljárás az építtető, illetve az építési tevékenységgel érintett telek, építmény, építményrész tulajdonosa (a továbbiakban együtt: kérelmező) kérelmére indul.

(2) A kérelmet Iklódbördőce Község Polgármesteréhez a Korm. rendelet 26/B.§ (2) és (3) bekezdésekben meghatározott tartalommal, a 35. § szerinti építési tevékenység megkezdése előtt 15 nappal kell benyújtani, az e rendelet 3. mellékletét képező kérelem benyújtásával.

(3) A polgármester a településképi bejelentési eljárást a Korm. rendeletben meghatározottak szerint folytatja le.

(4) A polgármester a tervezett építési tevékenységet a jogszabályban előírt határidőn belül hatósági határozatban, a Korm. rendeletben megfogalmazott követelmények teljesülésétől függően a Korm. rendeletben foglaltak szerint tudomásul veszi vagy megtiltja.

(5) A polgármester településképi bejelentési eljárásban hozott döntését és a döntés ellenőrzését - amennyiben a településen önkormányzati főépítész van alkalmazásában - az önkormányzati főépítész készíti elő.

(6) A polgármester településképi bejelentési eljárásban hozott döntése ellen Iklódbördőce Község Önkormányzatának Képviselő-testületénél lehet fellebbezéssel élni.

VIII. Fejezet
A településképi kötelezés, a településkép-védelmi bírság

38. § (1) A polgármester a településképi követelmények teljesítése érdekében településképi kötelezési eljárást folytat le

a) az e rendelet előírásainak nem megfelelő építés, az előírásoktól eltérő szín és anyaghasználat, formai kialakítás,
b) a 36. § (2) bekezdés szerinti bejelentés elmulasztása,
c) a településképi bejelentési eljárás során meghozott döntésben foglaltak megszegése

esetén.

(2) A településképi követelmények megszegése esetén a polgármester felhívja az ingatlantulajdonos figyelmét a jogszabálysértésre és végzésben megfelelő határidőt biztosít a jogszabálysértés megszüntetésére.

(3) A (2) bekezdés szerinti határidő eredménytelen eltelte esetén a polgármester – önkormányzati hatósági döntéssel – az ingatlantulajdonost az építmény, építményrész felújítására, átalakítására vagy elbontására kötelezheti, egyidejűleg 1.000.000 forintig terjedő településkép-védelmi bírságot szabhat ki.

(4) A településkép-védelmi bírság kiszabásánál az alábbi szempontokat kell mérlegelni:

a) a jogsértéssel okozott hátrányt, ideértve a hátrány megelőzésével, elhárításával, helyreállításával kapcsolatban felmerült költségeket, illetve a jogsértéssel elért előny mértékét,
b) a jogsértéssel okozott hátrány visszafordíthatóságát,
c) a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,

d) a jogsértő állapot időtartamát,
e) a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát,
f) a jogsértést elkövető eljárást segítő, együttműködő magatartását, valamint
g) a jogsértést elkövető gazdasági súlyát.

(5) A határidőre be nem fizetett településkép-védelmi bírság behajtására az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény előírásai az irányadók.

IX. Fejezet
Záró rendelkezések

25. Hatályba léptető rendelkezések

39. § (1) Ez a rendelet 2018. december 28. napján lép hatályba.

(2) E rendelet előírásait a hatályba lépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

26. Hatályon kívül helyező rendelkezések

40. § Hatályát veszti Iklódbördőce Község Önkormányzatának a község helyi építési szabályzatáról szóló 14/2012. (VI.20.) rendeletének alábbi rendelkezései: 14. § (1)-(2) bekezdése, (3) bekezdés első mondata, második mondat második tagmondata, harmadik mondata, (6)-(7) bekezdése; 16.§ (26)-(27) és (31)-(33) bekezdése.

Iklódbördőce, 2018. december 20.

Sabján Krisztián
polgármester

Kovácsné Horváth Anikó
jegyző

Záradék:

A rendelet kihirdetésre került 2018. december 27. napján.

Kovácsné Horváth Anikó
jegyző

1. **melléklet** a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

Településképi szempontból meghatározó területek

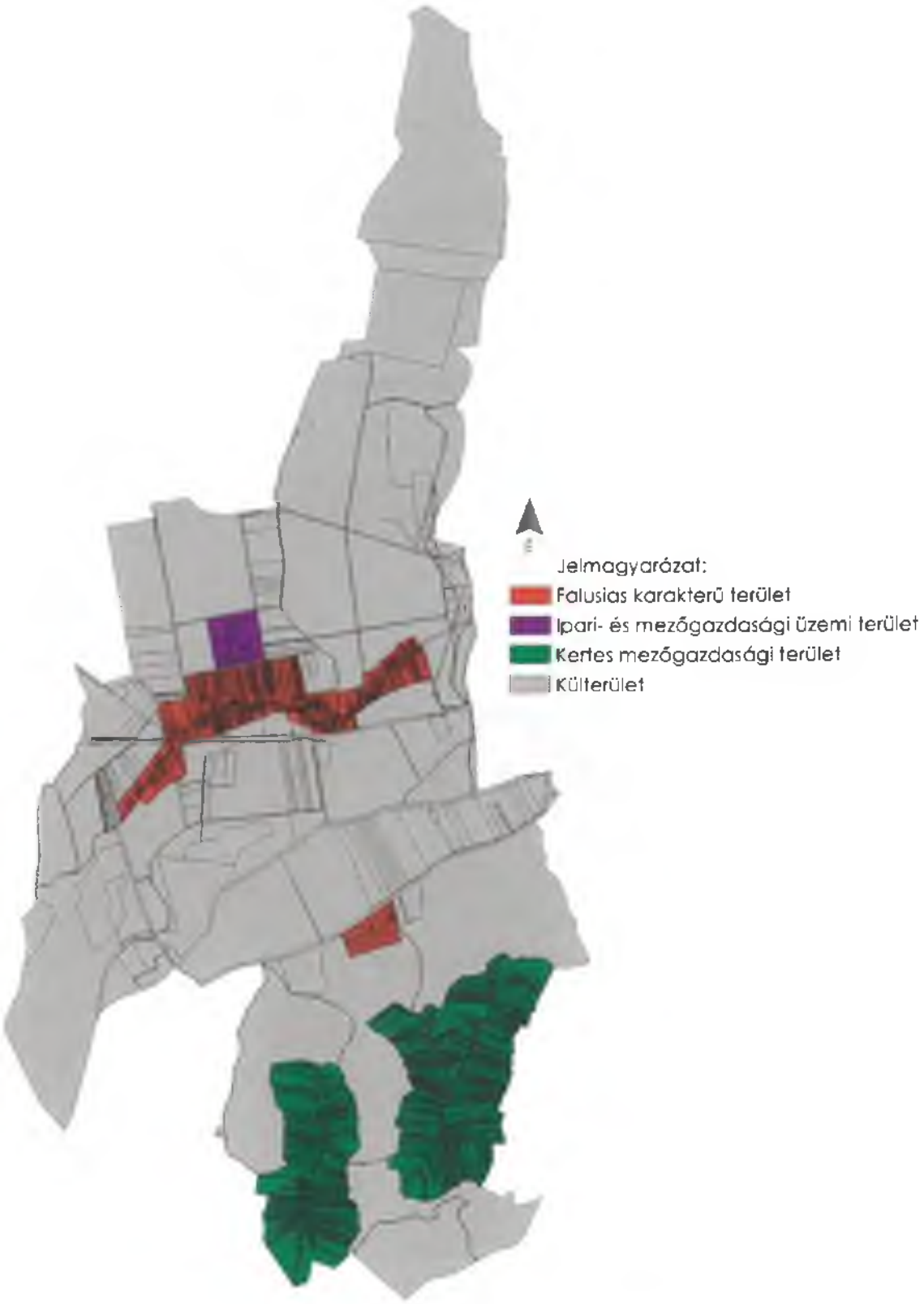

2. melléklet a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

Településképi véleményezés – KÉRELEM

IKLÓDBÖRDŐCE KÖZSÉG POLGÁRMESTERE
8958 IKLÓDBÖRDŐCE, Fő út 2.

K É R E L E M

1. Az építtető (tervező) neve, lakcíme:
(továbbá meg lehet adni elektronikus levélcímet és telefonos elérhetőséget)

_____

2. A kérelemmel érintett ingatlan címe, helyrajzi száma:

_____

3. A tervezett építmények száma és rendeltetése:

_____

4. Az ingatlan adatai:
A telek HÉSz szerinti építési övezeti besorolása: _____

5. Az építtető(k) neve, lakcíme (amennyiben a tervező a kérelmező):

_____

6. A kérelem tárgyával összefüggésben korábban keletkezett szakmai vélemények, hatósági döntések (határozatok, végzések) megnevezése, iktatószáma, kelte:

_____ _____

7. A kérelemhez csatolt mellékletek:
Építészeti-műszaki dokumentáció _____ pld
Építészeti-műszaki dokumentáció digitális adathordozón (cd, dvd) _____ db
Egyéb okirat _____

8. ÉTDR azonosító: _____

Kelt: _____-,_____- év_____hó ____nap

_____
aláírás (kérelmező)

3. melléklet a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

Településképi bejelentés – KÉRELEM

IKLÓDBÖRDŐCE KÖZSÉG POLGÁRMESTERE

8958 IKLÓDBÖRDŐCE, Fő út 2.

K É R E L E M

1. Az építtető (tervező) neve, lakcíme:
(továbbá meg lehet adni elektronikus levélcímet és telefonos elérhetőséget)

_____

2. A tervezett építési tevékenység, reklámok, reklámhordozók vagy rendeltetésváltoztatás helye, a telek helyrajzi száma:

_____

3. A folytatni kívánt építési tevékenység, reklám, illetve reklámhordozó elhelyezése vagy rendeltetésváltoztatás megjelölése:

_____

4. Az ingatlan adatai:
A telek HÉSz szerinti építési övezeti besorolása: _____

5. Az építtető(k) neve, lakcíme (amennyiben a tervező a kérelmező):

_____

6. Az építési tevékenység elvégzése, a rendeltetésváltozás megvalósítása vagy a reklámok, reklámhordozók elhelyezésének tervezett időtartama:

_____

7. A kérelemhez csatolt mellékletek:
Építészeti-műszaki dokumentáció _____ pld
Építészeti-műszaki dokumentáció digitális adathordozón (cd, dvd) _____ db
Egyéb okirat _____

Kelt: _____-_____- év_____hó____nap

_____

aláírás (kérelmező)

1. függelék a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

Településkép védelme szempontjából kiemelt területek

A.) Táj- és természetvédelem alatt álló területek

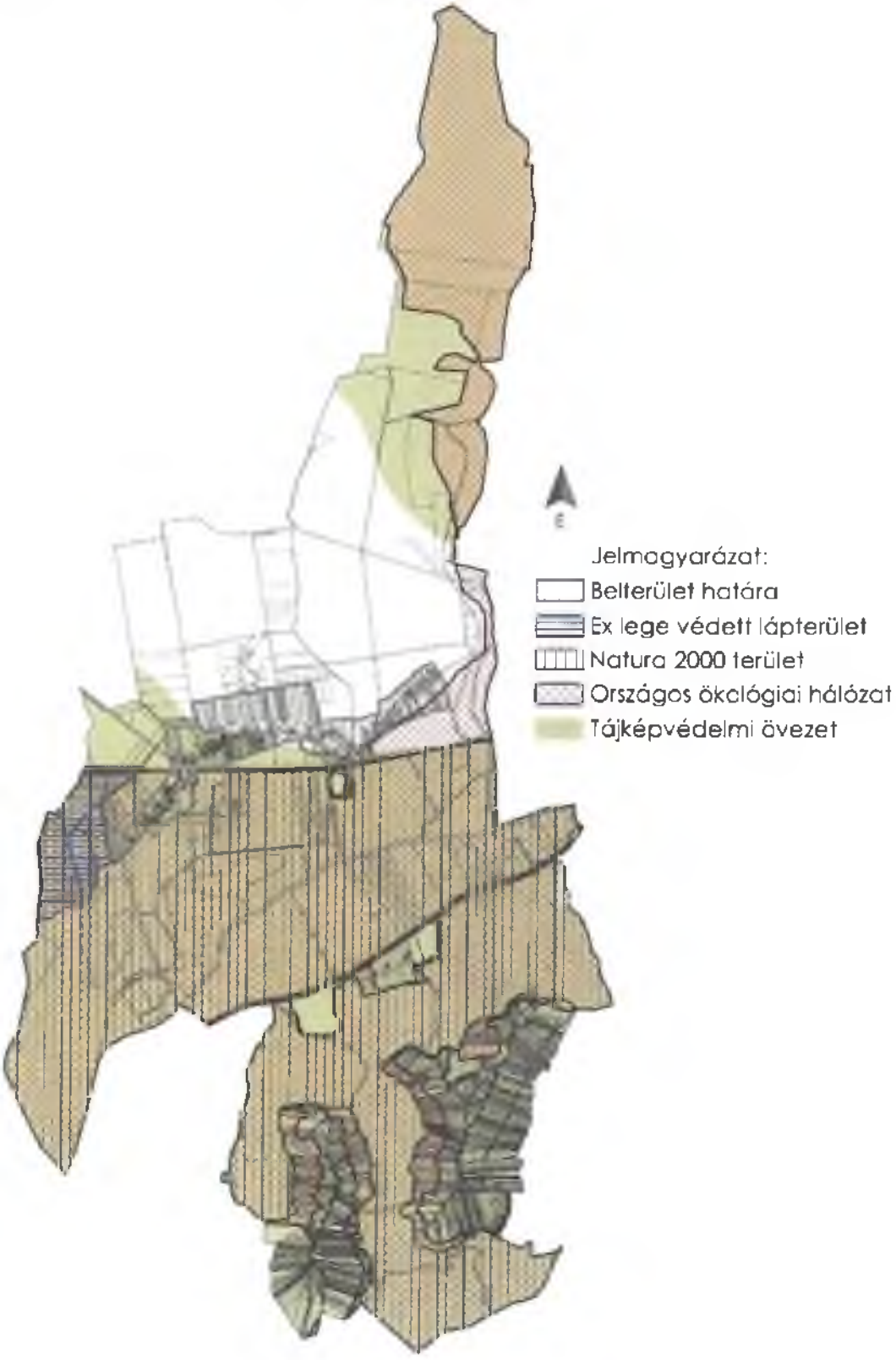

Egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett lápok: 060, 062/1, 067 hrsz

B.) Örökségvédelemmel érintett területek

A település műemlékei és műemléki környezetéhez tartozó ingatlanok:

törzs-szám	azonosító	helység	cím	név	védelem	helyrajzi szám
8733	21266	Iklódbördőce		R. k. kápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	043/1, 0106, 0105
8733	10838	Iklódbördőce	Máraki temető	R. k. kápolna	Műemlék	0104

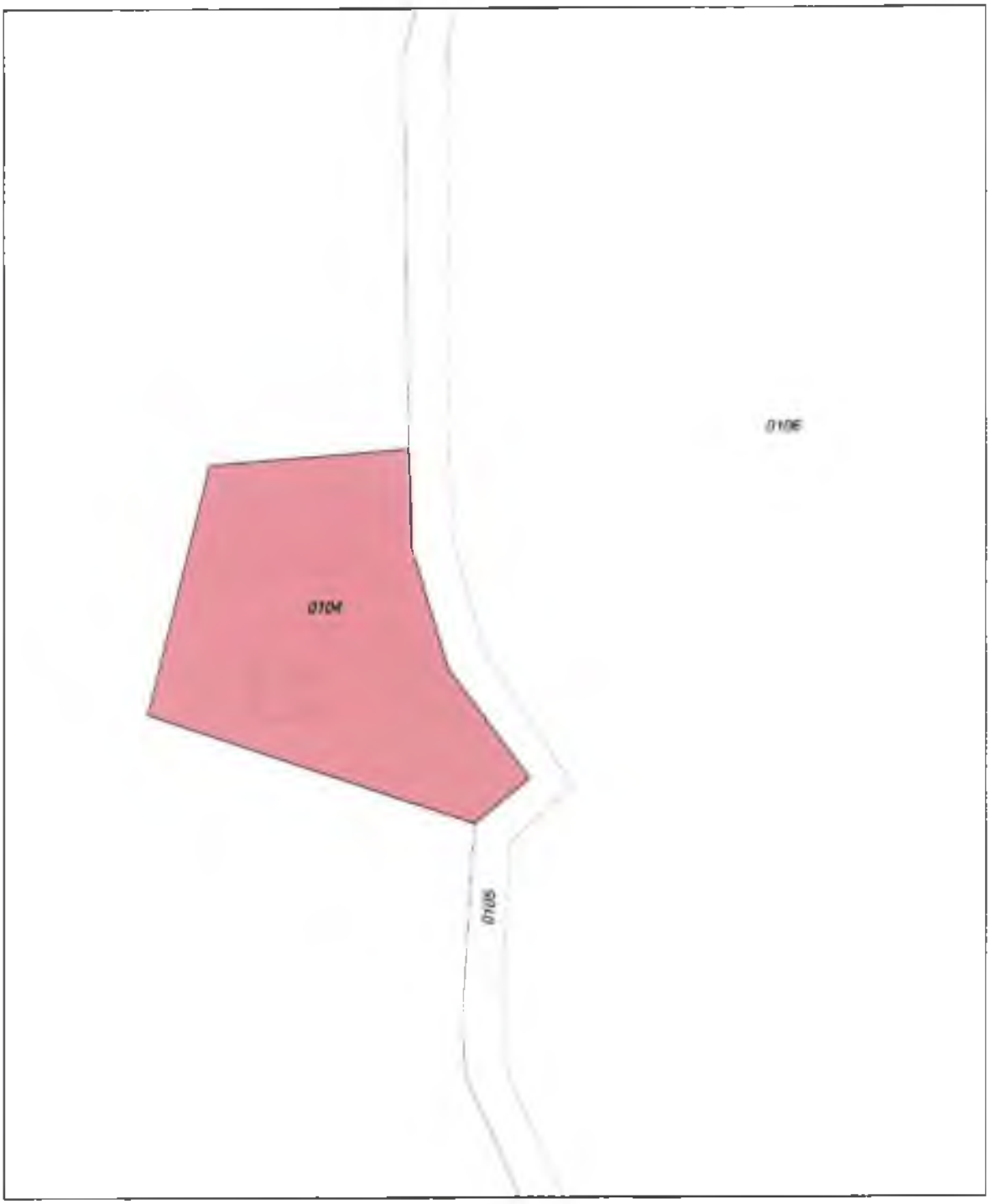

A település régészeti lelőhelyei:

azonosító	település	lelőhely-szám	név	védelem	HRSZ
37792	Iklódbördőce	1	Mézes-patak	szakmai	08, 010/3, 010/4, 010/5, 010/19, 010/2, 09, 010/18, 010/17
37794	Iklódbördőce	2	Bördöcei-patak	szakmai	025, 028, 018/3, 031/14, 031/13, 031/11, 029/1, 024/1
69501	Iklódbördőce	3	Petróczi-dűlő	szakmai	084/7, 084/4, 084/5, 084/3, 084/6
39582	Szécsisziget	2	Máraki kápolna	szakmai	043/1, 0105, 0106, 0104

2. függelék a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park által telepítésre javasolt növényzet

Az alábbi jegyzék ajánlás, a felsoroltakon kívül számos további honos növényfaj megtalálható, alkalmazható. A jegyzék a települési területeken ajánlott növényfajokat, kertészeti kultúrát tartalmazza, nemesített növények alkalmazásával.
Védett fajok nem gyűjthetők és nem telepíthetők!

Az itt megadott általános jegyzéket az élőhelyi adottságok, települési hagyományok tovább árnyalhatják.

A lakóterület kertje:
Javasolt kialakításának előzménye és mintája a parasztkertek hagyománya, melynek számos vonása ma is megtalálható a Balaton-felvidék településein. Ez kiegészíthető a klimatikus adottságoknak megfelelő, honos növényzettel.
- gyepterületek:
Kialakításuknál a lakókertben az egyetlen fajból álló, fajszegény gyepek helyett a területen előforduló több fűfaj és más alacsony lágyszárú növényzet használatával virágos gyep létesítése javasolt. Kialakítása természetes úton, vagy fűmag keverék vetésével történhet. (Pl. Sport keverékkel megerősödő gyepre Margitsziget keverékkel és apró díszítő lágyszárúakkal fajgazdag, természetes hatású pázsit telepítése.) A gyep szélein, vagy a kevésbé taposott foltokban a környék szép vadvirágai {azoknak kertészeti változatai} ültethetők.
Többféle fűmag használatával a természeteshez közelebb álló gyep kialakítása.
Javasolt alkotók:
francia perje (Arrhenatherum elatius), karcsú fényperje (Koeleria cristata), prémes gyöngyperje (Melica ciliate), sziklai csenkesz (Festuca pseudodalmatica), kései perje (Cleistogenes serotina), vékony csenkesz (Festuca valesiaca)
- A fű felületét apró növésű lágyszárúak díszíthetik, pl. százszorszép (Bellis perennis), vajszínű ördögszem (Scabiosa ocroleuca), kakukkfű (Thymus sp), veronika fajok (Veronica sp), hasznos földitömjén (Pimpinella saxifraga), fehér here (Trifolium repens)
- A gyep széleinél, vagy kevésbé taposott foltokban telepíthetők, pl. török hóvirág (Galanthus elwesii) széles levelű salamonpecsét (Polygonatum latifolium), illatos ibolya (Viola odorata), gyöngyvirág (Convallaria majalis).
A kertet szegélyezhetik alacsony növésű, ill. helyenként magasabb virágos növények. Kedvező a fűszer és gyógynövények használata is. A kerítések, támfalak felületét díszcserjék sora élénkítheti. Nagyobb felület esetén feltétlenül szükséges a kőbástyára, kerítésre felkúszó, vagy lecsüngő növényzet telepítése.
- Alacsony növésű szegélyvirágok:
porcsinrózsa (Portulaca grandiflora), petúnia (Petunia hybrida), árvácska (Viola wittrockiana), körömvirág (Calendula oficinalis), jácintok (Hyacinthus sp), lila sáfrány (Crocus vernus), fehér nárcisz (Narcissus poeticus), aranysáfrány (Crocus aureus), csupros nárcisz (Narcissus pseudonarcissus), kék nőszirom (Iris germanica), tazetta nárcisz (Narcissus. tazetta), pompás nárcisz (Narcissus incomparabilis), törökszegfű (Dianthus barbatus), törpe bársonyvirág (Tagetes patula), kerti szegfű (Dianthus caryophyllus), búzavirág (Centaurea cyanus), habszegfű fajok (Silene sp.), szikla-bőrlevél (Bergenia crassifolia)
- Magasabb kerti virágok:

nefelejcs (Myosotis silvestris), tornyos harangvirág (Campanula pyramidalis), ezüstös pipitér (Anthemis biebersteiniaia), kerti margaréta (Chrysanthhemum maximum), estike (Hesperis matronalis), mezei margaréta (C. leucantheum), erdei szellőrózsa (Anemone sylvestris), kerti szarkaláb (Consolida ajacis), fehér liliom (Lilium candidum), japán árnyliliom (Hosta lancifolia), tűzliliom (Lilium bulbiferum), pálmaliliom (Yucca filamentosa), tulipánfélék (Tulipa sp.), bugás lángvirág (Phlox paniculata), oroszlánszáj (Antirrhinum majus), kerti fátyolvirág (Gypsophila elegans), bárányfarok (Amaranthus hypochondriacus), nagy meténg (Vinca major)
- kerti díszként is használható fűszer- és gyógynövények:
izsóp (Hypossus officinalis), levendula (Lavandula angustifolia), rozmaring (Rosmarinus officinalis), kerti ruta (Ruta graveolens), orvosi zsálya (Salvia officinalis), kakukkfű fajok (Thymus serpyllum, T. sp.), bazsalikom (Ocymum basalicum), szurokfű (Origanum vulgare)
- kerítést kísérő díszcserjék:
kerti madárbirs (Cotoneaster horizontalis), tűztövis (Pyracantha coccinea), egybibés galagonya (Craetegus monogyna), nyári orgona (Buddleia davidii), mályva (Hibiscus siriacus)
-felkúszó és lecsüngő növényzet (támfalra, kerítéshez, kőfal elé):
trombita folyondár (Campsis radicans), sarkantyúka (Tropaeolum majus), tatár lonc (Lonicera tatarica), magyar lonc (Lonicera tellmaniana), borostyán (Hedera helix), kék hajnalka (Ipomoea tricolor), ligeti szőlő (Vitis silvestris), bíboros hajnalka (Ipomoea purpurea), lila akác (Wisteria sinensis)
- kőfalakat, támfalakat élénkítő növényzet (a kúszónövényekkel együtt alkalmazva):
sziklai ternye (Alyssum saxatile), fehér varjúháj (Sedum album), rózsás kövirózsa (Sempervivum marmoreum), borsos varjúháj (Sedum acre), valamint kertészetekben kapható termesztett fajok
A lakótelek fái:
A régi falusi kertekben jellemzőek a haszonfák voltak, főleg a kevés permetezést igénylő gyümölcsfák. Más fát csak megtűrtek - nem vágtak ki -, ha kivételesen szép volt. pl. kislevelű hárs (Tilia cordata), berkenye (Sorbus sp.), vadkörte (Pyrus pyraster), tölgy (Quercus sp.), tájfajták
- javasolt gyümölcsfák és cserjék:
dió (Juglans regia), kajszibarack (Prunus armeniaca), őszibarack (Prunus persica), mandula (Prunus dulcis), szilva (Prunus domestica), meggy (Prunus cerasus), cseresznye (Cerasus sp.), alma (Malus domestica), körte (Pyrus communis), eperfa (Morus alba), szőlő (Vitis vinifera), füge (Ficus carica), málna (Rubus ideaus), piros ribizli (Ribes spicatum), egres (Ribes uva-crispa), mogyoró (Corylus avellana)
Sajátos hangulatot adhat a különféle dísztökök (Cucurbita pepo), a kúszó bab (Phaseolus sp.), napraforgó (Helianthus annuus) mértéktartó alkalmazása.
A lakótelken a felsorolt növényfajokból ízléssel összeválogatva alakítható ki a virágos gyep, néhány árnyékot adó (gyümölcs)fa, a széleken cserjék, virágok, a kerítést kísérő magasabb virágok vagy cserjesor, a nagyobb függőleges felületeket vagy kőfalat derítő kúszónövények, sziklai növényzet. A lakóházat, tornácot, falmélyedéseket cserepes dísznövények gazdagíthatják, legjellemzőbb a muskátli (Pelargonium zonale).

<u>Közterületek, parkok növényzete:</u>
Alapvető szempont, hogy a területen honos növényfajok, fák és cserjék (és azok kertészeti változatainak) használatával kerüljenek kialakításra. Nagyszámú fa, bokor alkalmazása esetén a lágyszárúak, virágok a kezelt parkok jellegét kevésbé határozzák meg.

A növények nemesítésével a távoli területeken honos virágok mindennapi alkalmazása elterjedt. A díszparkokban a honos fajok alkalmazása mellett lágyszárúak esetében kisebb mértékben elfogadott a zöldfelületek karakteréhez igazodó nemesített más fajok ültetése is.

- Fák a településközpontban, a templom körül és a jelentősebb középületeknél:

kislevelű hárs (Tilia cordata), vadgesztenye vagy bokrétafa (Aesculus hippocastanum), molyhos tölgy (Quercus pubescens), kocsánytalan tölgy (Quercus petrae)

-További ajánlott fafajok:

mezei juhar (Acer campestre), mezei szil (Ulmus minor), magas kőris (Fraxinus excelsior), virágos v. mannakőris (Fraxinus ornus), madárberkenye (Sorbus aucuparia)

Színezheti az összetételt egy-egy rezgő nyár (Populus tremula), nyír (Betula pendula), eperfa (Morus alba).

- Cserjék:

madárbirs (Cotoneaster sp.), cserszömörce (Cotinus coggygria), egybibés galagonya (Crataegus monogyna), kecskerágó (Euonymus sp.), veresgyűrű som (Cornus sanguinea), kökény (Prunus spionosa), közönséges fagyal (Ligustrum vulgare), mogyoró (Corylus avellana)

A lakókerteknél felsorolt gyümölcsfák, cserjék, kúszónövények is alkalmazhatók a hely függvényében.

Külterületeken ajánlott növényzet:

Szőlőhegyeken a történeti szőlőművelés fenntartásával csak a pince bejáratnál jellemző a kis gyepterület. Az épület vagy boltpince mellett diófák ültetése általános, melyek egyben a pince árnyékolását is szolgálják. Esetleg telepíthető néhány gyümölcsfa, főként csonthéjasok, és cserjék. Gyakori a cseresznye, mandula, szelídgesztenye fa ültetése.

A tájidegen növényzet alkalmazását mindenképpen kerülni kell.

A települések további külterületén megtalálhatók a természeti értéket hordozó rétek, gyepek, nádasok, mélyfekvésű, vizes élőhelyek és a patakokat, élővízfolyásokat kísérő természetes növényzet. E területek természetes növényzetének megőrzése, a változatlan élőhelyi feltételek fenntartása szükséges. Tájképi értékük mellett ökológiai kapcsolatot, sok állatfaj számára menedéket jelentenek a patakot szegélyező és az út mentén látható fasorok, sövények.

A védett táj egyediségének megőrzéséhez a településeken, különösen a külterületen kerülni kell a tájidegen növényfajok használatát. Az arborétumok és díszparkok gyűjteményének kivételével a Balaton-felvidéki táj szépségét a sokféle élőhelyet jellemző honos növényzet gazdagsága adja. Ezért a tájidegen fajok egyedei (pl. a fenyők (Picea sp)) csak igen kis mértékben, inkább csak egy-két jelentős épülethez kapcsolódva jelenjenek meg a településeken. A lakó- és üdülőtelkek, de különösen a külterületek, szőlőhegyek területén a tájidegen fajok (tű- és pikkelylevelűek, tuják (Thuja occidentalis) ültetése feltétlenül kerülendő.

A nyomvonalas infrastruktúra létesítésénél (út, közművezetékek) különösen fontos a bolygatott területek helyreállítása, a telepítésre kerülő növényzetnek a honos állományból történő megválasztása, a terület élőhelyi adottságainak függvényében.

3. függelék a 9/2018. (XII.27.) önkormányzati rendelethez

Telepítésre nem javasolt, idegenhonos inváziós fajok jegyzéke

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján

Az Európai Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprűcserje	Baccharis halimifolia
Kaliforniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
Vízijácint	Eichhornia crassipes
Perzsa medvetalp	Heracleum persicum
Sosnowsky-medvetalp	Heracleum sosnowskyi
Hévízi gázló	Hydrocotyle ranunculoides
Fodros átokhínár	Lagarosiphon major
Nagyvirágú tóalma	Ludwigia grandiflora
Sárgavirágú tóalma	Ludwigia peploides
Sárga lápbuzogány	Lysichiton americanus
Közönséges süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
Keserű hamisüröm	Parthenium hysterophorus
Ördögfarok keserűfű	Persicaria perfoliata
Kudzu nyilgyökér	Pueraria montana var. lobata

Várhatóan az alábbi fajokkal fog bővülni a lista:

Magyar név	Tudományos név
Közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca
Vékonylevelű átokhínár	Elodea nuttallii
Bíbor nebáncsvirág	Impatiens glandulifera
Felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
Kaukázusi medvetalp	Heracleum mantegazzianum
Óriásrebarbara	Gunnera tinctoria
Tollborzfű	Pennisetum setaceum
	Alternanthera philoxeroides
	Microstegium vimineum

A Natura 2000 gyepterületeken az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	Robinia pseudo-acacia
amerikai kőris	Fraxinus americana
bálványfa	Ailanthus altissima
keskenylevelű ezüstfa	Elaeagnus angustifolia
fekete fenyő	Pinus nigra
erdei fenyő	Pinus silvestris
gyalogakác	Amorpha fruticosa
kései meggy	Prunus serotina
zöld juhar	Acer negundo

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	Phytolacca americana
japánkeserűfű fajok	Fallopia spp.
kanadai aranyvessző	Solidago canadensis
magas aranyvessző	Solidago gigantea
parlagfű	Ambrosia artemisifolia
selyemkóró	Asclepias syriaca
süntök	Echinocystis lobata

A földhasználó és a termelő köteles védekezni az alábbi növények ellen:

parlagfű (Ambrosia artemisiifolia),

keserű csucsor (Solanum dulcamara),

selyemkóró (Asclepias syriaca),

aranka fajok (Cuscuta spp.).

J E L E N L É T I Í V

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselőtestületének

2018. 12. **hó** 20 **napján** 8 **órakor**

tartott nyilvános ülésére

N é v		**A l á í r á s :**
Sabján Krisztián	polgármester	.....
Kulman Ferencné	alpolgármester	.....
Császár Sándor	képviselő	.....
Kárpáti Judit	képviselő	.....
Szokoli István	képviselő	.....
Kovácsné Horváth Anikó	jegyző	.....

Jegyző megbízásából

..... jegyzőkönyvvezető .....

M e g h í v o t t a k :

.....	.....
.....	.....
.....	.....

A nyilvános ülésen részt vett ..7.. fő érdeklődő állampolgár .

Iklódbördőce község
Polgármestere

M E G H Í V Ó

.....

.....

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete a következő ülését **2018. december 20-án (csütörtök) 8,00 órakor** tartja, melyre ezúttal tisztelettel meghívom.

Az ülés helye: IKSZT épülete
Iklódbördőce

N a p i r e n d:

1. Lovászi Intézményirányító Társulás Társulási Megállapodásának módosítása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

2. Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása
Előadó: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

3. Települési Arculati Kézikönyv elfogadása
Előadó: Sabján Krisztián polgármester

Iklódbördőce, 2018. december 15.

Tisztelettel:

Sabján Krisztián sk.
polgármester

E L Ő T E R J E S Z T É S

Tárgy: Lovászi Intézményirányító Társulás Társulási Megállapodás módosítása
Előterjesztő: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

Csömödér Község Önkormányzata Képviselő-testülete egyértelmű és visszavonhatatlan szándékát fejezte ki, hogy 2019. január 1. napjától a nappali ellátás feladatait a Lovászi Gondozási Központon keresztül kívánja biztosítani.
A feladatellátási hely bővítéséhez szükséges a társult önkormányzatok elfogadó határozata, mely szerint a Társulási megállapodás 13. pontjának I. bekezdése is módosításra kerül az ellátási terület vonatkozásában az alábbiak szerint:

„ Csömödér község közigazgatási területére kiterjedően:
szociális konyhát, házi segítségnyújtást és nappali ellátást biztosít. „

Kérem az előterjesztés soron kívüli megvitatását és elfogadását.

Határozati javaslat:
.....Község Önkormányzata Képviselő-testülete elfogadja a Lovászi Intézményirányító Társulás 2-2018 M. okirat számú Társulási Megállapodás módosító iratát és a módosítás során létrejött egységes szerkezetű Társulási Megállapodást 2019. január 1. napi hatállyal.

Határidő: 2018. december 20.
Felelős: polgármester, jegyző

Csömödér, 2018. december 10.

Kovácsné Horváth Anikó
jegyző

E L Ő T E R J E S Z T É S

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testületének
2018. december 20-án tartandó ülésére

Tárgy: Az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023.
Előterjesztő: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

Az Országgyűlés – figyelemmel az Alaptörvényre, Magyarország nemzetközi kötelezettségeire, valamint az európai közösségi jog vívmányaira – megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt (továbbiakban: Ebktv.).
Ezen jogszabály szerint a települési önkormányzatoknak ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot kell elfogadni. Az esélyegyenlőségi program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét.

A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani
a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.
A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

A települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az a törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

Az önkormányzat 2013. évben elfogadta öt évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját, majd 2015-ben elvégezte annak felülvizsgálatát.
A jogszabályi rendelkezéseket figyelembe véve ez évben szükséges az új program megalkotása.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy fentieket figyelembe véve az elkészült programot megvitatni, majd elfogadni szíveskedjenek.

Határozati javaslat:

Iklódbördőce Község Önkormányzatának Képviselőtestülete
az önkormányzat 2018-2023. évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi
Programját az előterjesztésben foglaltak szerint elfogadja.

Határidő: 2018. december 31., folyamatos
Felelős: Sabján Krisztián polgármester

Csömödér, 2018. december 10.

Kovácsné Horváth Anikó
jegyző

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

IKLÓDBÖRDŐCE Község Önkormányzata

2018-2023. év

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 3
A település bemutatása 3
Értékeink, küldetésünk 5
Célok 8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 9
1. Jogszabályi háttér bemutatása 9
2. Stratégiai környezet bemutatása 10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 11
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 31
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 41
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 46
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 50
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 53
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 54
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 54
1. A HEP IT részletei 54
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 54
A beavatkozások megvalósítói 55
Jövőképünk 54
Az intézkedési területek részletes kifejtése ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 62
3. Megvalósítás 65
A megvalósítás előkészítése 65
A megvalósítás folyamata 65
Monitoring és visszacsatolás 67
Nyilvánosság 67
Érvényesülés, módosítás 68
4. Elfogadás módja és dátuma 69

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény. a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, **Iklódhördőce** *község* Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét. különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A Lentitől Csömödéren át vezető út kapcsolja a forgalomba a várostól kb. 8 kilométerre lévő községet.
Sűrű erdőkkel körülvett, igen szép fekvésű település. A Göcsej területén, a Dél- Göcsej dombság erdős vidékén található. A dombság felszíne változatos, völgyekkel szabdalt.
A Lenti kistérség keleti részén, a magyar – szlovén határhoz közel fekszik. A megyeszékhely, Zalaegerszeg a falutól északkeletre található. A faluban megállója van a MÁV Zalaegerszeg – Rédics közlekedési vasútnak. A tömegközlekedés szempontjából az autóbusznak nagyobb jelentősége van, hisz a községen keresztülhalad a menetrendszerinti járat Nova, illetve Lenti irányába - igaz, a járatsűrűség egyre csökken.
A község lakosságszáma 300 fő körül mozog már évek óta, az összetételét tekintve pedig nagy számban vannak az egyedül élő idősek. A községben több ingatlan is külföldi tulajdonban van.
A Csömödér székhellyel működő közös önkormányzati hivatalhoz tartozik közigazgatásilag.
Falugondnoki szolgálatot működtet, ezzel is segítve az idős lakosság életkörülményeinek javítását, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.
A faluban kiépített ivóvíz, gáz és kábeltelevíziós rendszer, szennyvízrendszer van.
A lakónépesség száma nagymértékben nem változik. Ez többek közt annak is köszönhető, hogy a meghalt időskorú emberek régi, leromlott állapotú, felújításra szoruló, olcsón értékesíthető otthonaiba egyre több mélyszegénységben élő ember költözik a könnyebb megélhetés reményében.
A térség természeti adottságaiból adódóan jellemző gazdálkodási tevékenység a szántóföldi növénytermesztés, a kertgazdálkodás.
Ipari tevékenység a településen nincs.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	281	bázis év
2013	279	99,3%
2014	276	98,9%

2015	278	100,7%
2016	273	98,2%
2017	304	111,4%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

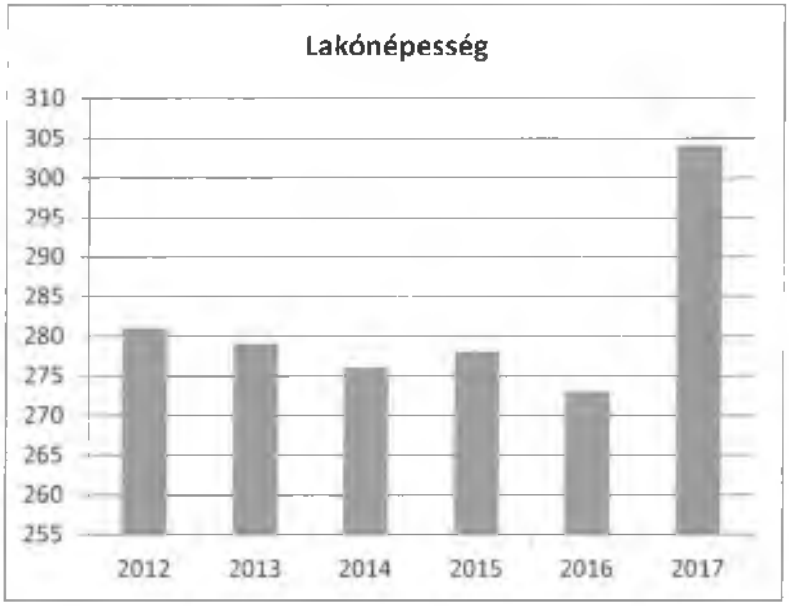

2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak (TS 0303)	Nők (TS 0304)
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	157	149	**306**	**51,31%**	**48,69%**
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)	5	2			
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	18	9	27	5,88%	2,94%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	10	2	12	3,27%	0,65%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	89	84	173	29,08%	27,45%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	15	5	20	4,90%	1,63%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	25	49	74	8,17%	16,01%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

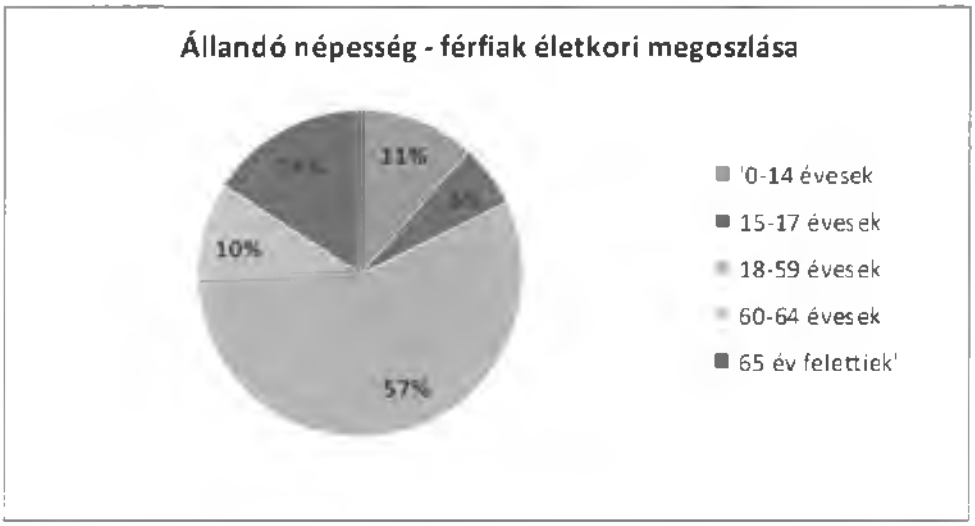

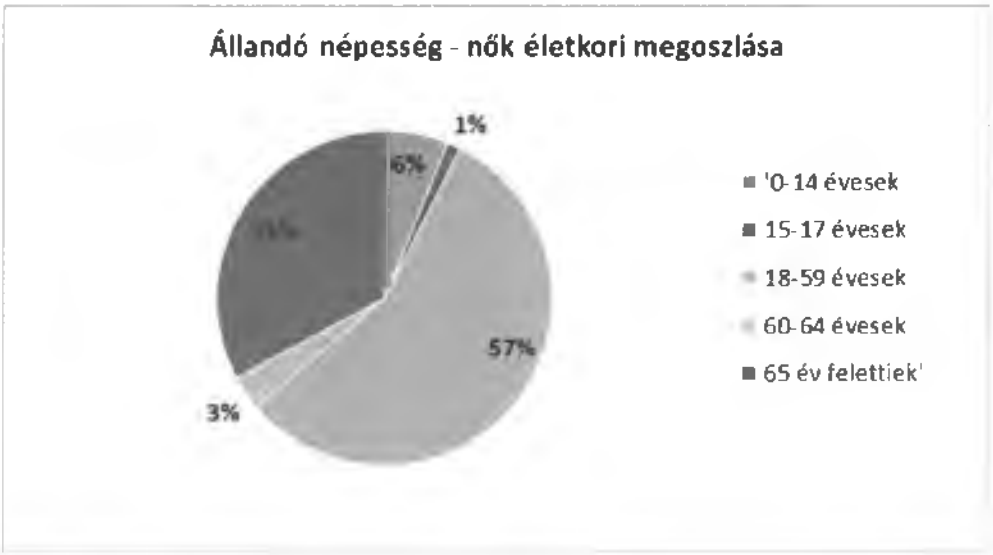

2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma	47	39	**-8**
16 éves gyermekek száma (TS 0501)	4	2	**-2**
17 éves gyermekek száma (TS 0502)	1	4	**3**
Összesen	**52**	**45**	**-7**

Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%) (TS 0401)
2012	76	38	200,00%
2013	77	39	197,44%
2014	74	35	211,43%
2015	72	34	211,76%
2016	74	27	274,07%
2017	80	31	258,06%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

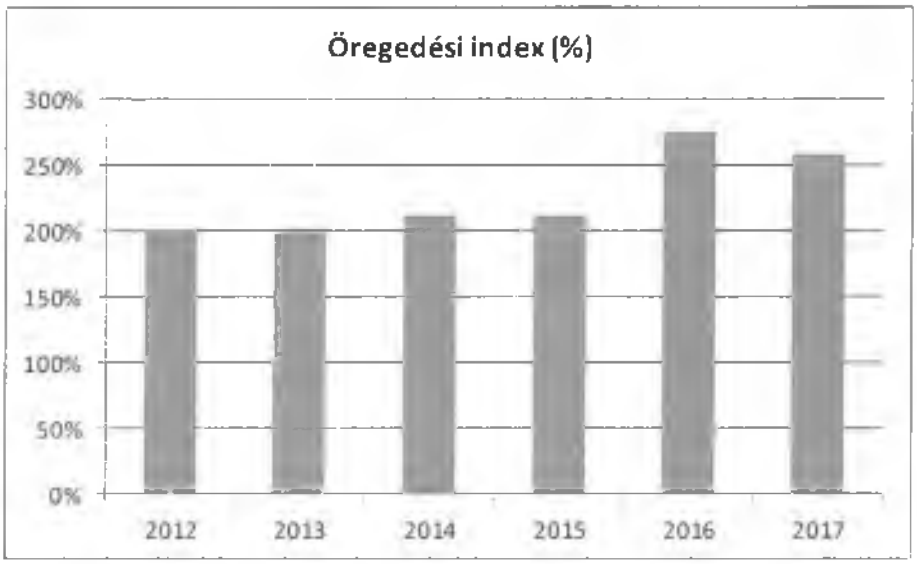

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	9	12	-3	-19,2
2013	8	6	2	6,3
2014	3	10	-7	-22,65
2015	15	13	2	6,41
2016	4	11	-7	-22,88
2017	5	4	1	

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

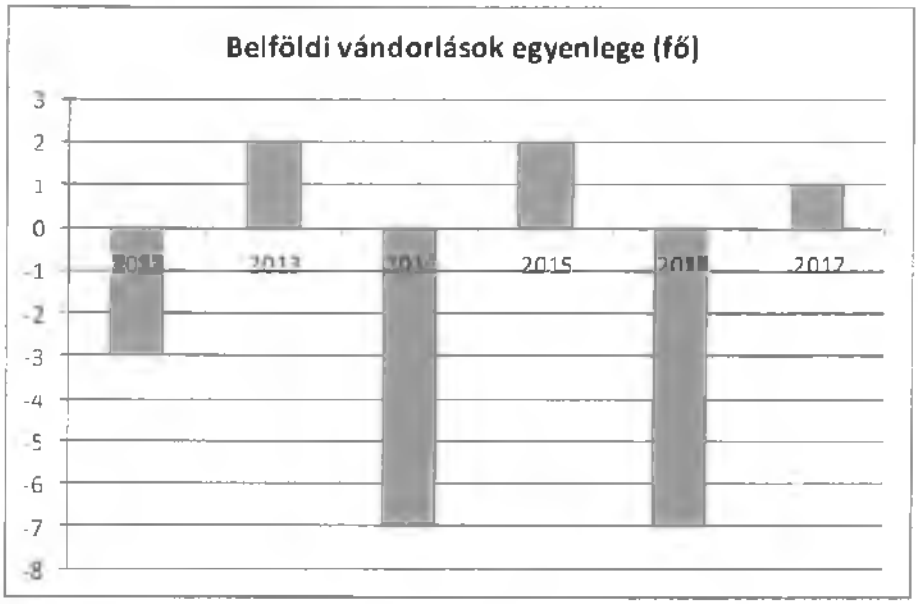

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élveszületések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő) (TS 0703)
2012	1	0	1
2013	2	3	-1
2014	2	4	-2
2015	1	3	-2
2016	1	2	-1
2017	1	2	-1

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

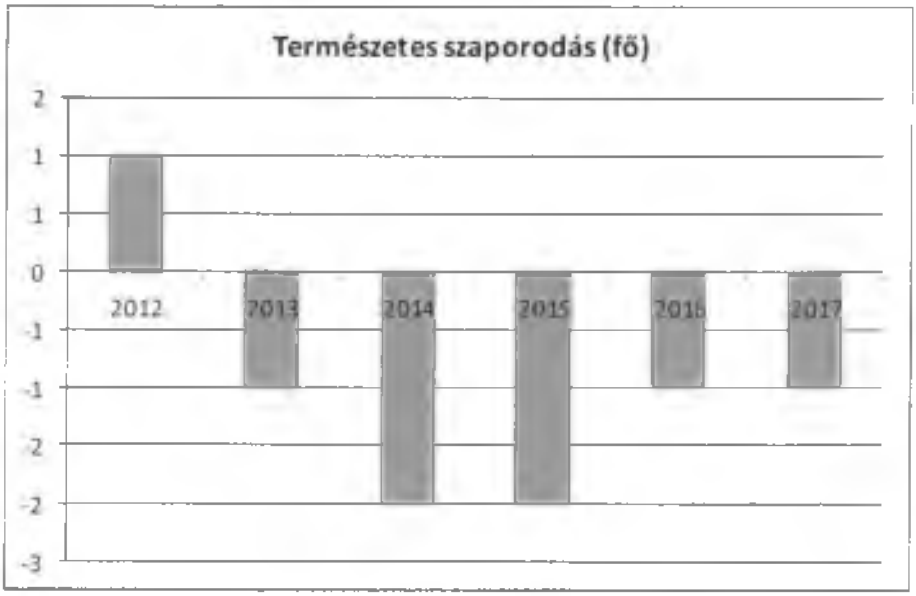

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Iklódbördőce Község Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a köz- és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.
Az önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Iklódbördőce település önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.
E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.
A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,
a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv., a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.),a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.), a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény), az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.),
a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.), a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartott gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk.

2015-ben a képviselő-testület elfogadta a szociális gondoskodásról szóló önkormányzati (a megváltozott jogi környezetet figyelembe vevő) rendeletét. A törvényi előírásokon túl a rendelet célja, hogy településünkön olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgál. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.
A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján indokolt esetben felülvizsgáljuk.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-jétől a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása
- időskorúak járadéka
- ápolási díj
- közgyógyellátás egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás lett, amelynek feltételeit, típusait az önkormányzat helyi rendeletében szabályozta.

Fontos megemlíteni azokat a koncepciókat, programokat és terveket, melyek jóllehet egy-egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez. A teljesség igénye nélkül:

- a település éves költségvetése
- településszerkezeti terv
- szociális, gyermekvédelmi feladatok ellátására vonatkozó megállapodások
- köznevelési feladatok ellátására vonatkozó megállapodás
- az önkormányzat vagyongazdálkodási terve.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása következtében a helyi önkormányzat a következőkben felvázolt települési esélyegyenlőségi programot alkotja meg.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Mötv. értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiségű társulást hoznak létre.
Az önkormányzat érvényben lévő gazdasági programjának célja, hogy megfogalmazza a község hosszú távú jövőképét és ahhoz igazítsa 4 év időtartamra fejlesztési céljait.
A település hosszú távú jövőképe a nyitottság és dinamizmus: az értékőrzés, a gondoskodás, egyenlő esélyek biztosítása.
A közfeladatot ellátó intézmények felújításának tervezése során a képviselő testület a mozgáskorlátozottak, idősek és kisgyerekesek érdekeit figyelembe veszi, továbbá kiemelt horizontális szempont az akadálymentesség. Az egyes programok, koncepciók a település saját területére vonatkozólag határozzák meg az esélyegyenlőséget.
Az önkormányzat rövidtávú célkitűzéseit költségvetési rendeletében határozza meg.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzata tagja a Lenti Kistérség Többcélú Társulásának, a társulás rendelkezik helyi esélyegyenlőségi tervvel, melyben a településre meghatározott irányelveket, célkitűzéseket figyelembe vételre kerültek. Önkormányzatunknak együttműködési megállapodása van a helyi és a szomszédos településen működő Csömödéri Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. Az együttműködés célja a község cigányságának szociális, kulturális stb. érdekképviselete. Az Iklódbördőcei Roma Nemzetiségi Önkormányzat állandó kapcsolatot tart a helyi képviselő testülettel, emellett a nemzetiségi önkormányzat közös projektek tervezésével, lebonyolításával segíti a cigány hagyományok ápolását, melynek során a lehetőségekhez mérten biztosítva van az etnikai kisebbség anyanyelvének használata, művelődési, kulturális igényeinek kielégítése - a rendelkezésre álló pénzeszközökhöz mérten.
Az önkormányzat feladatai ellátása érdekében társulásokban vesz részt: így szociális feladatokat ellátó társulás, köznevelési, szilárd hulladékgyűjtési feladatok közös ellátása. Az államigazgatási-hatósági feladatok ellátása közös hivatal keretében valósul meg.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait.

Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.
Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

A jelen dokumentum elkészítéséhez a következő adathiányok mutathatók ki:
- felnőttoktatással kapcsolatos pontos adatok hiánya.
- nincs arra vonatkozó adat, hogy az időskorú személyeket, nőket, fogyatékkal élőket mely hátrányos megkülönböztetés éri a foglalkoztatás területén,
- nem rendelkezünk pontos adattal a lakosság eladósodottságára vonatkozóan.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nemcsak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyül sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.
A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.
A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység (a szegénység fiatal arca: a szegények mintegy 30 %-a 0-17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több, mint fele községekben él).
Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.
A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát s szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.
A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzióm összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségből fakadó összes probléma „cigánykérdésként" való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben lő ember roma. Az viszont kijelenthető hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből: mind a tanulás, mind a foglalkoztatás területén.
Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millió) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától."
A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhöz tartoznak.

A településen roma nemzetiségi önkormányzat működik. A hátrányos helyzetűek, az inaktívak munkaerő-piacra történő visszakerülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekszik segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást. Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító

esetről nincs tudomása a helyhatóságnak, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető.
A roma nemzetiségű gyermekek számára a nevelést-oktatást ellátó intézményekben az integrált nevelés, oktatás megoldott.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik az állami, önkormányzati pénzbeli juttatások rendszereiből.
Az inaktív emberek között főként alacsony iskolai végzettségűek és a romák fordulnak elő, tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte
Települési tapasztalat, hogy az önkormányzati támogatásból élők száma évek óta változatlan, azoknak, akik a rendszerben „bentragadtak", nagyon kicsi az esélyük arra, hogy sorsuk változzon, kikerüljenek az elsődleges munkaerő-piacra, s ezáltal jövedelmi és vagyoni helyzetük kedvezőbb irányba változzon.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)	Nő (TS 0802)		Összesen		
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	104	95	199	12,25	11,8%	6,75	7,1%	19	9,5%
2013	106	94	200	12,25	11,6%	6,75	7,2%	19	9,5%
2014	108	92	200	8,25	7,6%	7	7,6%	15	7,6%
2015	111	95	206	7	6,3%	3	3,2%	10	4,9%
2016	114	91	205	6,25	5,5%	6,75	7,4%	13	6,3%
2017	104	89	193	4,75	4,6%	3,25	3,7%	8	4,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

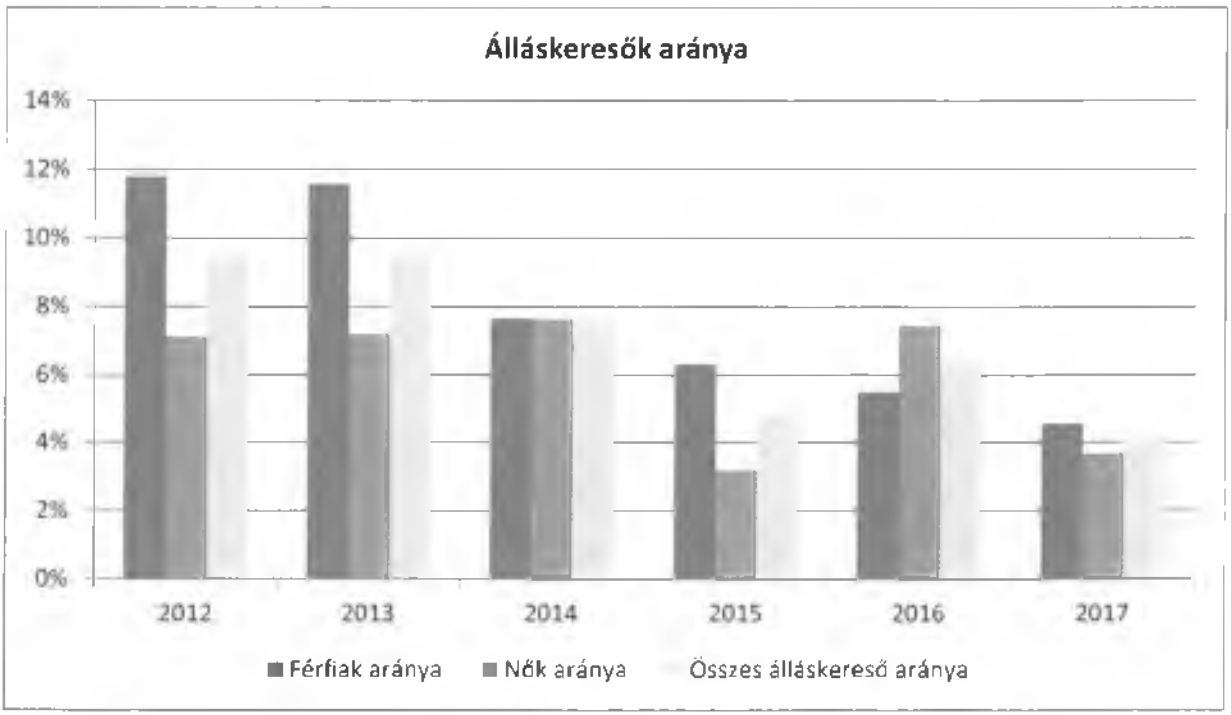

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		19	19	15	10	13	8
20 év alatti (TS 1002)	Fő	0	0	0	0	0,5	0,25
	%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,8%	3,3%
20-24 év (TS 1003)	Fő	2	3	2	1,5	2,25	0,25
	%	10,5%	15,8%	13,1%	15,0%	17,3%	3,3%
25-29 év (TS 1004)	Fő	1,75	1	1,25	1,5	1,75	2,5
	%	9,2%	5,3%	8,2%	15,0%	13,5%	33,3%
30-34 év (TS 1005)	Fő	2,5	2,25	1,75	0,75	1,75	0
	%	%	11,8%	11,5%	7,5%	13,5%	0,0%
35-39 év (TS 1006)	Fő	1,5	2,25	1	1,25	2,25	0,75
	%	7,9%	11,8%	6,6%	12,5%	17,3%	10,0%
40-44 év (TS 1007)	Fő	3	2	3,25	0,5	1	0

	%	15,8%	10,5%	21,3%	5,0%	7,7%	0,0%
45-49 év (TS 1008)	Fő	2,5	3,75	2	0,75	0,5	0,25
	%	13,2%	19,7%	13,1%	7,5%	3,8%	3,3%
50-54 év (TS 1009)	Fő	2,75	2,5	1,5	2,25	0,75	1
	%	14,5%	13,2%	9,8%	22,5%	5,8%	13,3%
55-59 év (TS 1010)	Fő	2	2,25	2,5	1	1	0,25
	%	10,5%	11,8%	16,4%	10,0%	7,7%	3,3%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	1	0	0	0,5	1,25	2,25
	%	5,3%	0,0%	0,0%	5,0%	9,6%	30,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

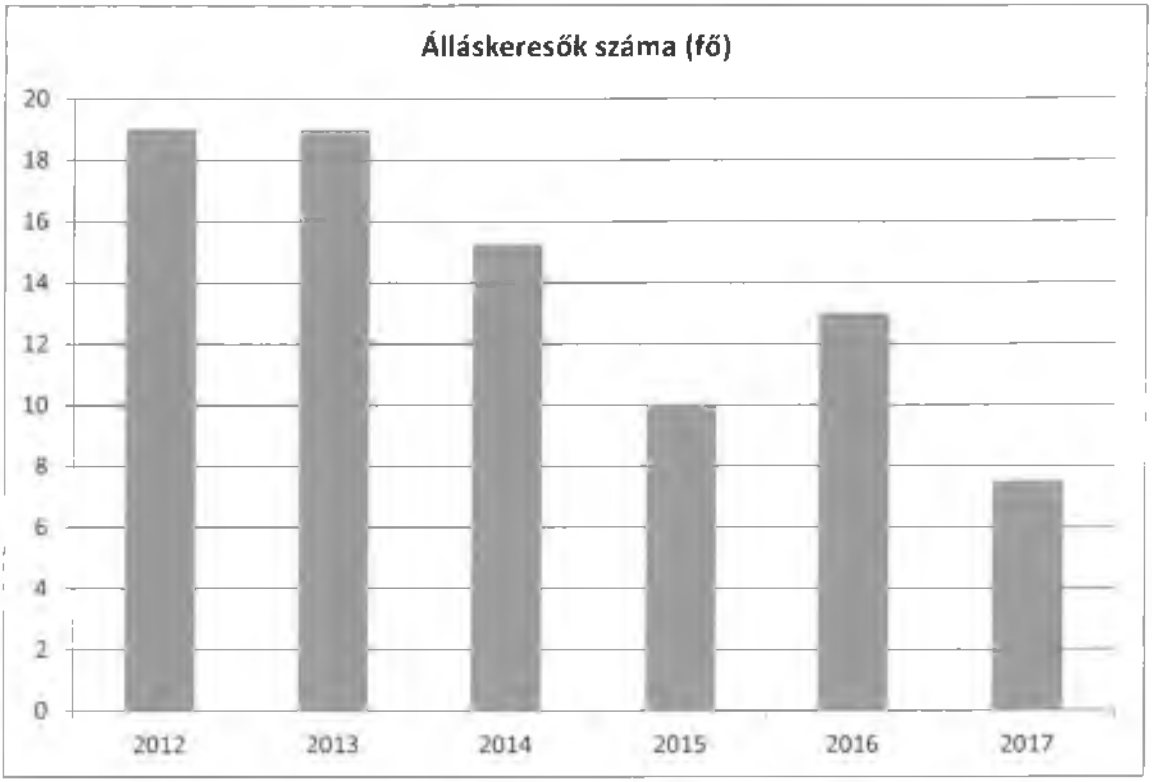

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	27,63	5	3	8	62,5%	37,5%
2013	34,21	0,00%	5,00%	0	0,0%	100,0%
2014	36,36	3	2	5	60,0%	40,0%
2015	7,5	3	2	5	60,0%	40,0%
2016	13,04	5	3	8	62,5%	37,5%
2017	28,13	2	2	4	50,0%	50,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

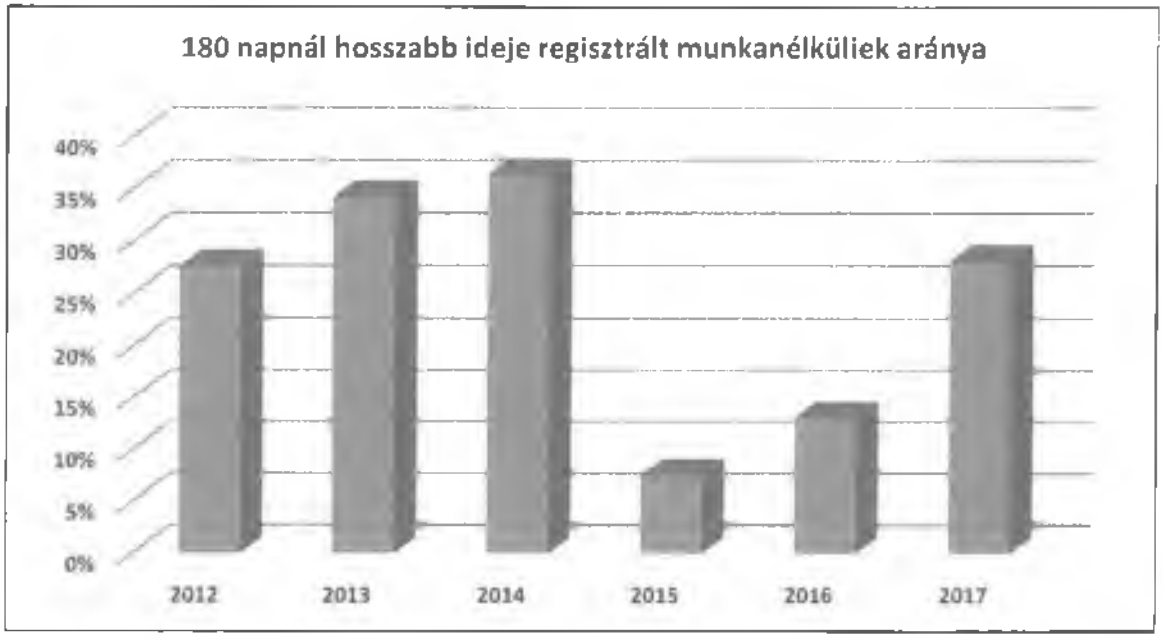

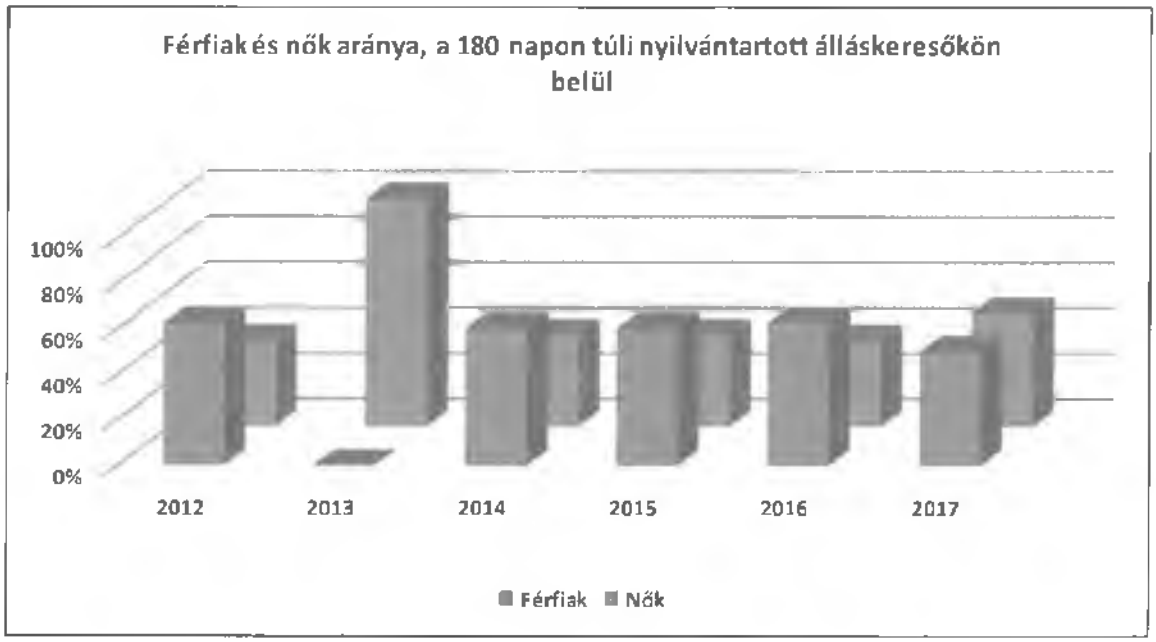

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Komoly probléma, hogy egy országos adat szerint a 16 év feletti lakosság 51 %-a még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani.

Az önkormányzat a különböző szervezetekkel (pl. munkaügyi szerv, felnőttoktatási intézmények, tanfolyamokat szervezők) együttműködik és segít megkeresni azon alacsony iskolai végzettségű településen élőket, akik a különböző felnőtt képzésekbe beintegrálhatók. A lakosság televízión és szórólapok útján tájékozódhat a településen, illetve a környező városokban induló képzési lehetőségekről.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	83,7%	74,5%	16,3%	25,5%
2011	94,8%	89,8%	5,2%	10,2%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

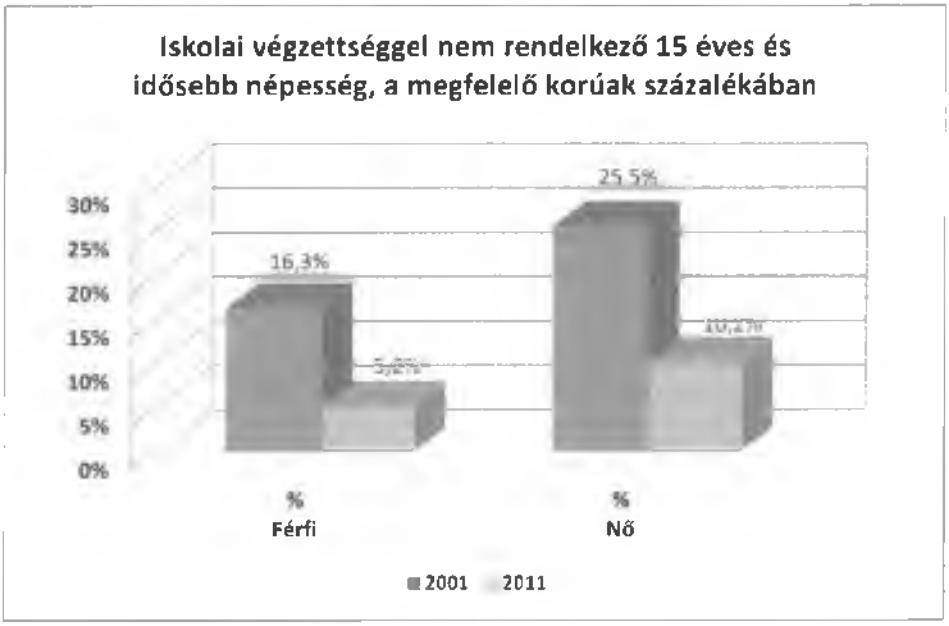

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	19	5	26,3%	4,25	22,4%	9,75	51,3%
2013	19	3,75	19,7%	2,25	11,8%	13	68,4%
2014	15	3,25	21,3%	3	19,7%	9	59,0%
2015	10	1,25	12,5%	3,25	32,5%	5,5	55,0%
2016	13	2	15,4%	3,75	28,8%	7,25	55,8%
2017	8	1	9,4%	3,25	40,6%	4	50,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

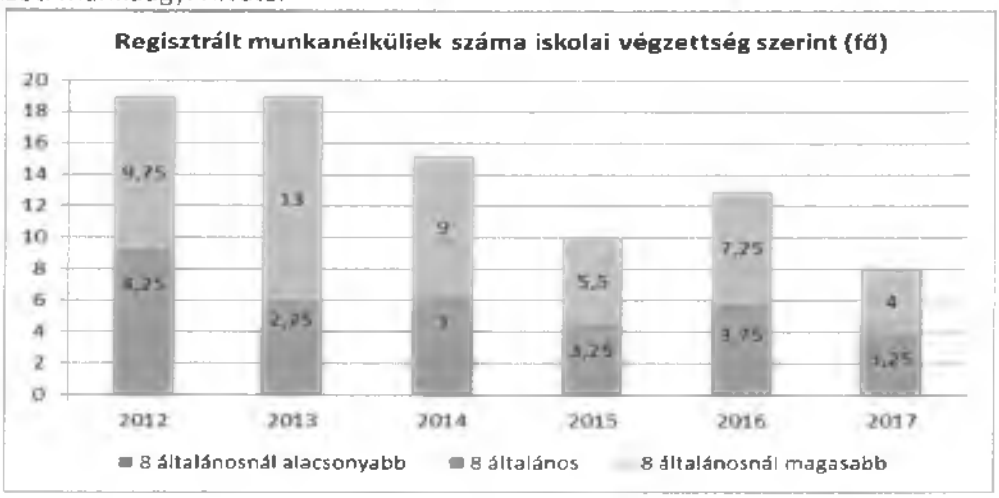

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁI

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (TS 3601)
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2015	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0
2017	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

c) közfoglalkoztatás

A falu többedik alkalommal vesz részt a kistérségi startmunka mintaprogramban.
A településen átgondoltan, hosszú távú célokra alapozva folyik a mezőgazdasági tevékenység. A mintaprogram megvalósításához saját földterületekkel rendelkezünk.
A startmunka keretében elsősorban kiskerti növényekkel foglalkozunk. A megtermelt termékeket a faluban, valamint szomszédos településeken tudjuk értékesíteni, a vásárlók örülnek a konyhakész terméknek. Ugyancsak partnereink lesznek – terveink szerint – a környező községek éttermei, valamint a termékek egy részét a programban részt vevők részére szociális jellegű természetbeni ellátásként biztosítjuk.
A projekt keretében női és férfi munkaerőt egyaránt foglalkoztatunk.

Tapasztalat, hogy a program jó hatással van az ott dolgozókra, elismerően nyilatkoznak arról, hogy mennyit tanultak a mezőgazdasági termelésről, többen az otthonaikban is elkezdtek kiskerteket kialakítani, ültetni. Összességében elmondható, hogy a program pozitív hatással van a település életére. A projekt munkát biztosít a község tartósan munkanélküli lakossága részére, segély helyett egy mentálisan is hatékonyabb megélhetési forma lehetősége tárul fel előttük.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A községben jelenleg nincs olyan vállalkozás, amely jelentősebb létszámú munkaerőt foglalkoztatna.

A környék jelentősebb létszámot foglalkoztató cégei közé sorolható a 2005. évben a település határában épült cserépgyártással foglalkozó üzem, valamint Nován a bútorgyár, a Lentiben működő üzemek. A távolsági közlekedést tekintve nem kedvező a helyzet, mivel sem a vasúti sem pedig az autóbusz közlekedés nem igazodik a munkarendhez, emellett a járatok száma is kevés.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A középiskolát befejező fiatalok nagy része a távolabbi nagyvárosokban keres állást, ugyanez jellemező a felsőfokú végzettségűekre is, hisz kevés a munkalehetőség számukra a környéken.
A képzéshez, illetve átképzéshez, valamit továbbképzéshez a lehetőség helyben nem adott, a városokban lelhető fel.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	23	27	50	3	13,0%	1	3,7%	4	8,0%
2013	26	24	50	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
2014	24	24	48	1	4,2%	1	4,2%	2	4,2%
2015	25	25	50	4	16,0%	3	12,0%	7	14,0%
2016	27	20	47	1	3,7%	2	10,0%	3	6,4%
2017	25	23	48	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

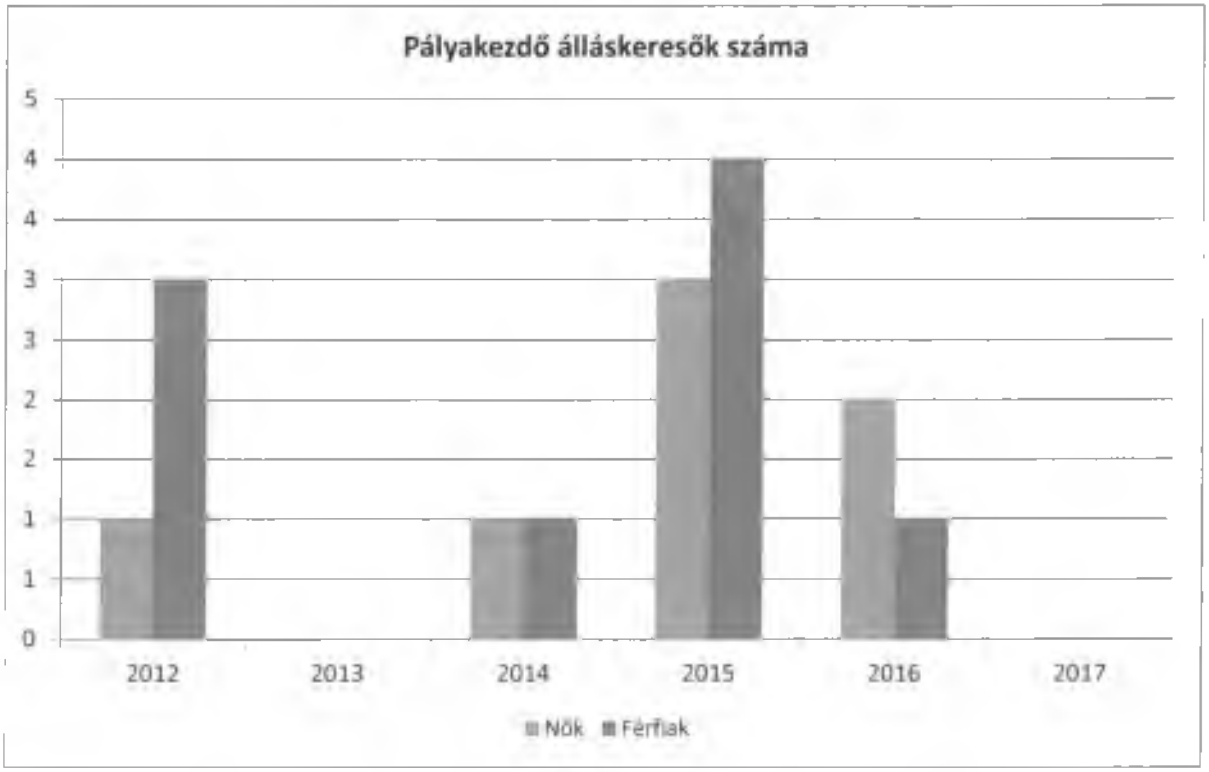

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Az önkormányzat a munkaerő piacon való elhelyezkedést segítő képzéseket, programokat nem indított az elmúlt időszakban, ugyanakkor nyitott és támogató azon szervezetekkel, amelyek helyben képzéseket, továbbképzéseket indítanak. A képző és egyéb szervek részére az oktatásnak helyet adó épület térítés mentes. Az önkormányzat a közfoglalkoztatás keretein belül valósít meg foglalkoztatási programot.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők és a romák részére az önkormányzat és a saját fenntartású intézmények a többi munkanélküli számra azonos feltételek mellett biztosítja a munkalehetőséget, a különböző képzéseken való részvételt.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Önkormányzatunk a foglalkoztatás területén az egyenlő bánásmód elvét alkalmazza, nemre, korra, származásra, szociális helyzetre tekintettel. Az álláskeresők nem kerülnek megkülönböztetésre az önkormányzatnál és az intézményeknél.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

a) igényelt, illetve megállapított támogatások összege, száma stb.

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az elmúlt években többször is módosította a törvényalkotó, melynek előírásait a képviselő-testület a szociális ellátásokról szóló, 2015. évben megalkotott önkormányzati rendeletébe építette be.
Az önkormányzati támogatások jelentős mértékben leszűkültek, azzal, hogy a kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-jétől a járási hivatalok állapítják meg.

Az anyagi nehézségek felerősödésével megfigyelhető az önkormányzati támogatást igénylők számának fokozatos emelkedése annak ellenére, hogy ez csak esetenkénti, s viszonylag kis összegű támogatást jelent.

Szociális rászorultság esetén a jogosult számára a települési önkormányzat képviselő-testülete, átruházott hatáskörben a polgármester az alábbi támogatásokat állapítja meg:

- települési lakhatási támogatás,
- gyógyszertámogatás,
- rendkívüli települési támogatás,
- jövedelempótló rendszeres támogatás
- karácsonyi támogatás (természetben)

A jegyző rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg a jogszabályban előírt feltételek fennállása esetén.

Az önkormányzat polgármestere gondoskodik az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről.

Az aktív korúak ellátását az illetékes járási hivatal folyósítja a rászorulók részére, az önkormányzat biztosítja az önkéntes munka végzésének lehetőségét ahhoz, hogy a felülvizsgálatkor az ellátottak a jogszabályban előírt jogviszonnyal rendelkezzenek, jogosultságuk - s ezáltal megélhetésük - továbbra is biztosított legyen.

Az önkormányzat a kérelmezők szociális helyzetét figyelembe véve mérlegeli a támogatás természetbeni vagy pénzbeli formában történő nyújtását.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	199	1	0,5%
2013	200	0	0,0%
2014	200	0,25	0,1%
2015	206	1	0,5%
2016	205	1,25	0,6%
2017	193	2,25	1,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

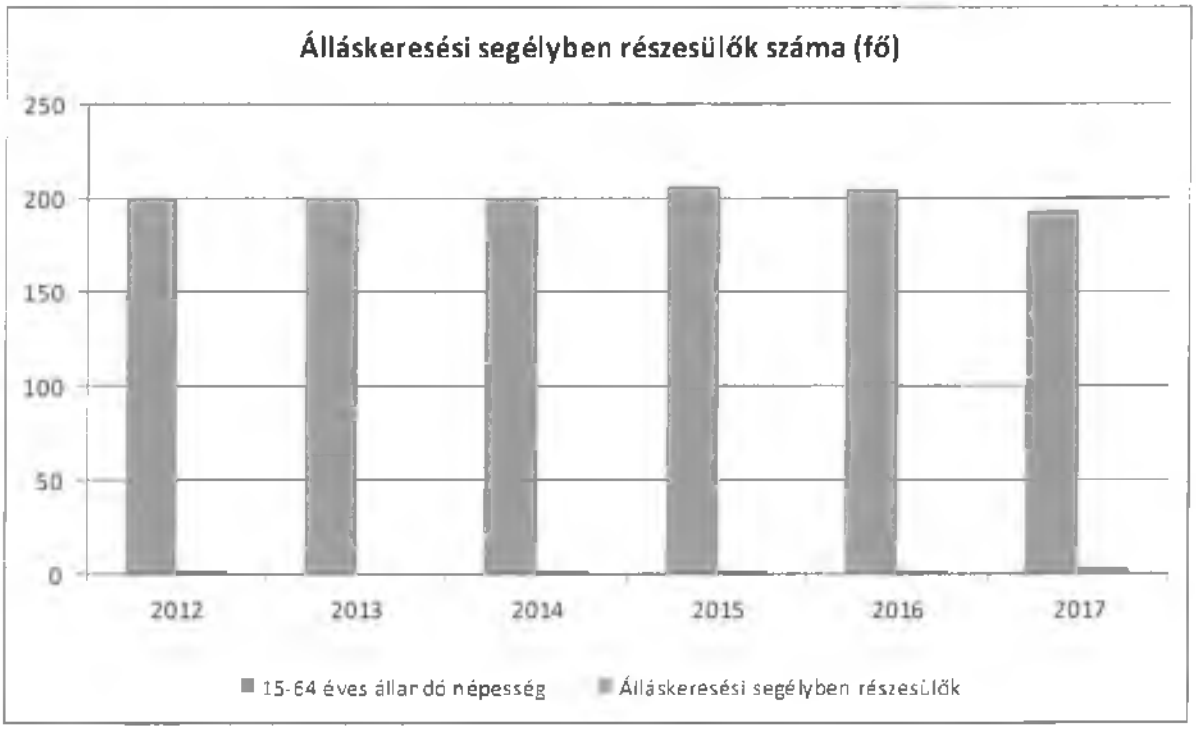

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	19	2	10,5%
2013	19	0,75	3,9%
2014	15	0,5	3,3%
2015	10	1	10,0%
2016	13	2	15,4%
2017	8	1	12,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	9,25	0	4,65%	5	26,32%
2013	11	0	5,50%	8	42,11%
2014	8,75	0	4,38%	4	26,23%
2015	3,25	0	1,58%	2	20,00%
2016	2	0	0,98%	4	30,77%
2017	3,25	0	1,68%	3	37,50%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

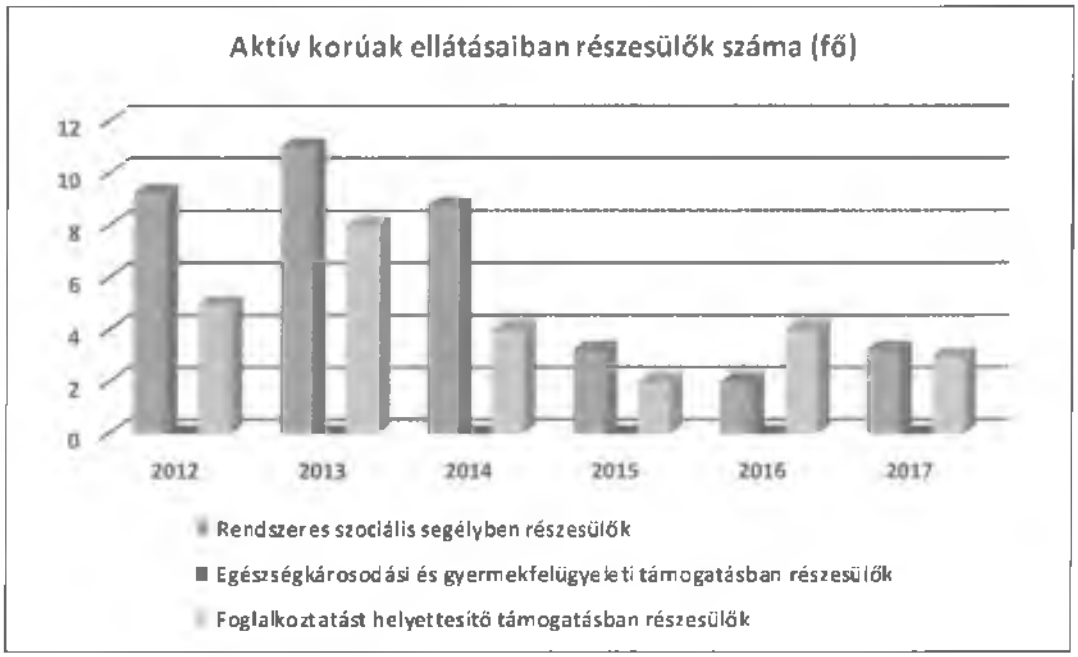

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	137	0	0	0	0	0	0	0
2013	137	0	0	0	0	0	0	0
2014	137	0	0	0	0	0	0	0
2015	137	0	0	0	0	0	0	0
2016	137	0	0	0	0	0	0	0
2017	135	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH
Tstar,önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

A községben ilyen jellegű lakás nincs.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzat nem rendelkezik ilyen ingatlannal, így bérbeadást nem eszközöl.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Településünkön egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok nincsenek, önkényes lakásfoglalásra nem került sor.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság
településünkön elégtelen lakhatási körülmény, veszélyeztetett lakhatási helyzet nincs.

e) lakhatást segítő támogatások

Az önkormányzat lakásfelújítás, lakásvásárlás valamint lakás építésére pénzügyi támogatást szabályozó rendelettel nem rendelkezik.
A lakhatást segítő támogatások közé sorolható a települési lakhatási támogatás, aminek feltételeit a helyi szociális rendelet szabályozza.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	20	4
2013	16	2
2014	13	3
2015	13	3
2016	10	3
2017	7	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

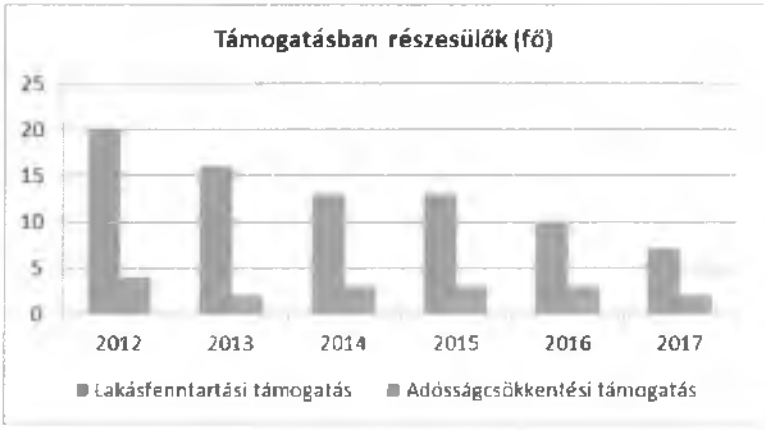

f) eladósodottság

A lakosság körében hitelintézet felé fennálló tartozásállományról az önkormányzat információval nem rendelkezik, illetve tudomása nincs róla.
Ugyanakkor komoly probléma lehet a magánszemélyek felé megvalósuló eladósodottság a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű idős, vagy többgyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A község területén nem lakóövezetben elhelyezkedő lakás nincs. *Külterületen* (Petróc-puszta) 4 lakóház található. Vízzel, villannyal az ingatlanok ellátottak, gázvezeték és szennyvíz nincs.

Belterület vonatkozásában a község közműellátása jónak tekinthető. A vezetékes gázellátás a belterületen teljes körű. A vezetékes ivóvíz ellátás kiépítése teljes egészében megvalósított, csatornahálózat van.

A **hulladék** elszállításáról a Lenti Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (8960 Lenti Templom tér 9.) gondoskodik, hetente egyszer. Továbbá megvalósult a szelektív hulladékgyűjtés. A településen elhelyezésre kerültek a szelektív hulladékgyűjtő konténerek. Továbbá havi 1-1 alkalommal külön erre a célra kihelyezett zsákokban gyűjtik külön-külön a papír, illetve műanyag hulladékot a települési háztartásokból. Évente egyszer ingyenes lomtalanítást szervez az önkormányzat.

A település lakói számára hozzáférhetővé válik kisebb hulladékgyűjtő kihelyezése, így az egyedül élők, illetve a kisebb háztartások kevesebb hulladék felhalmozása miatt, kevesebb szemétdíj megfizetésére kötelezhetők.

A községet állami közút szeli át, aszfaltos **útburkolat**tal ellátva. Járda a településen részlegesen van kiépítve, felújításra szorul. A település önkormányzati útjai aszfalttal ellátottak. A faluhoz tartozó hegyhát útjai kaviccsal, mészkővel borítottak.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A településen szegregátumok nincsenek.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A községben nem működik önálló háziorvosi szolgálat. A betegek ellátása a Csömödér községben lévő háziorvosi rendelőben történik. Vállalkozó orvos látja el a feladatot, az önkormányzat vállalkozási szerződés útján gondoskodik a szolgálat fenntartásáról. Csömödérben a hét minden napján van rendelés, az esti és hétvégi ügyeletet Lenti központi ügyeletén látják el. Iklódbördőce községben kéthetente van körutas rendelés. Ezzel főként az idős lakosság számára nyújt segítséget az orvos.

A Csömödér székhellyel működő kézi gyógyszertár nyitva tartása megegyezik a rendelési idővel.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	1	0	0
2013	1	0	0
2014	1	0	0
2015	1	0	0
2016	1	0	0
2017	1	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A védőnői szolgálat központja Csömödérben van, de a védőnő településünkön is ellátja a feladatokat. A védőnő szervezésében kétévente sor kerül a nők mammográfiai vizsgálatára Zalaegerszegen. Az utazás a szűrésen résztvevők számára ingyenes, az autóbusz költségét az önkormányzat fizeti ki, melyet az egészségbiztosítási szerv megtérít részére.
Népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekre a háziorvosi és védőnői szolgálat hívja fel a figyelmet. Prevenciós és szűrőprogramhoz való hozzáférést Dr. Hetés Ferenc Rendelőintézet és a Zala Megyei Korház és Rendelőintézet Zalaegerszeg teszi lehetővé.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A településen nincs lehetőség a beteg emberek számára rehabilitációs ellátásokra, ugyanakkor a mozgásszervi panaszokkal küzdők igénybe vehetik a lenti Dr. Hetés Ferenc Rendelőintézet, valamint a Lenti Gyógyfürdő által biztosított alábbi szolgáltatásokat: gyógykúrák, hát- és derék fájósoknak, ízületi betegségben szenvedőknek gyógy-masszázs, iszappakolás, víz alatti sugármasszázs, víz alatti torna, ultrahang, Magnetoterápia.
Egyéb fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférést ugyancsak a lenti Dr. Hetés Ferenc Rendelőintézet és a Zala Megyei Kórház és Rendelőintézet teszi lehetővé.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A községben közétkeztetés nincs.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A testnevelés és a sport részterületei – az óvodai testneveléstől a versenysportig – egymással
összefüggő és kölcsönhatásban álló egészet képeznek. Bármelyik részterület fejlesztése vagy elhanyagolása jelentősen kihat a testkultúra egészére.
A testnevelés és a sport jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi-fizikai nevelésében, a személyiség formálásában. Míg a versenysport és az élsport területén kimagasló eredményeket és nemzetközi sikereket érnek el az ország kiemelkedő sportolói, addig a lakosság döntő többségének rossz az egészségi, edzettségi állapota. Eddig a településen ritkán rendeznek sportprogramokat, főleg a falusi búcsú alkalmával volt sportrendezvény: pl. futballmecccs.
E téren változás tapasztalható: a 2012. évben átadott Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér (továbbiakban: IKSZT) intézménynek egyik feladata a kulturális, közösségi, sportélet fellendítése a településen, rendezvények szervezése.

A községben található futballpálya gondozott, sporteszközök beszerzése is elengedhetetlen lenne.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat a Lovászi székhellyel működő Lovászi Intézményfenntartó Társuláson keresztül biztosítja a szociális szolgáltatásokat.
A társulás keretein belül egymásra épülő szolgáltatások vehetők igénybe: étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, idősek bentlakásos ellátása.
A községben működik a falugondnoki szolgálat, ami térítésmentes.
Az alábbi feladatokat látja el a falugondnoki szolgálat:
- helyi rendezvények, művelődési és sportesemények szervezésében való közreműködés,
- lakossági szolgáltatások körében: bevásárlások, háztartási gépek szervizbe szállítása, árubeszerzés, egyéb ügyintézés,
- önkormányzati feladatok megoldása körében: árubeszerzés önkormányzat és intézményei számára, közfoglalkoztatottak szállítása, tisztségviselők, önkormányzati és hivatali dolgozók szállítása ügyintézés céljából, kapcsolattartás a közös önkormányzati hivatallal, szociális, egészségügy intézménnyel, háziorvossal.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A településen nem tapasztaltuk.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Hátránykompenzáló juttatásként jelentkezik a falugondnoki szolgálat működtetése, mely nem kötelező feladata az önkormányzatnak, de a szolgáltatáshiányból eredő hátrányok enyhítése céljából indokolt.
Ugyancsak hátránykompenzáló szolgáltatás a kétheti körutas háziorvosi rendelés, valamint a közeli Csömödérben a kézigyógyszertár által biztosított lehetőség.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	11
2013	8
2014	5
2015	10
2016	11
2017	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

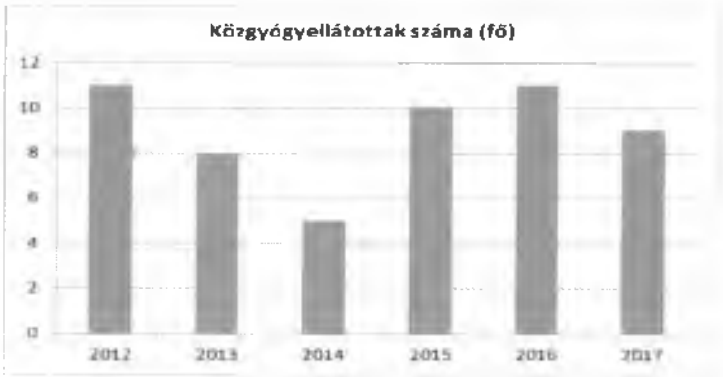

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A helyhatóság ülései nyilvánosak, évente egy alkalommal közmeghallgatást tart az önkormányzat.
Az IKSZT épület korszerűen felújított, akadálymentesített. Nagyszerűen alkalmas falusi, családi rendezvények lebonyolítására. Az épületben könyvtár, számítógépes terem található. Az IKSZT munkatárs gondoskodik rendezvények tartásáról folyamatosan: farsang, szüreti felvonulás, karácsonyvárás, télapó ünnepség, mezőgazdasági, adóügyi, egészségügyi előadások, egyéb tájékoztatók, gyermekfoglalkozások, mesedélutánok, házias jellegű, falusi ételek sütése, főzése, stb.
A településen nagyon jól működő helyi vöröskeresztes szervezet van, ők a falu „lelke". A község három alkalommal nyerte el a „Humanitárius település" címet.
A helyi asszonyokból verbuválódott dalkör a falusi rendezvényeken folyamatosan fellép.
Határon átnyúló rendezvényünk a „Hód napja", általános- és középiskolás gyermekek kb. 6 km-es erdei túra keretében ismerkednek a környék növény- és állatvilágával, természetesen szakember vezetésével.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A településen magas az etnikum aránya, nemzetiségi önkormányzatot alakítottak. A közösségi együttélés viszonylag problémamentes, etnikai konfliktusok nem jellemzőek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A helyi közösségi szolidaritásnak a vöröskeresztes szervezet közreműködésével vannak megnyilvánulásai. Gyakran szerveznek a falu szépítése érdekében társadalmi munkát, adományokat gyűjtenek, s küldenek a rászorulóknak akár az ország másik felébe is. A Lentiben megnyílt humanitárius boltban önkéntes munkát végeznek.
Munkájuk eredményeként három alkalommal nyertük el a „Humanitárius település" címet.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A statisztikai adatok rájuk vonatkozóan a népesség saját bevallásán alapulnak, ezért nem a tényeket tükrözik. A népszámlálási adatok sokszor nem nyújtanak kellően pontos információt ezen kisebbség lélekszámának alakulásáról, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát roma származásúnak. A roma lakosság szociális helyzetére nincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy átlagos életszínvonaluk, lakhatási körülményeik, egészségi állapotuk, iskolázottságuk, foglalkoztatottságuk a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piacgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség, a szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek csökkenésével és megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk meghaladta a nem roma származásúakét.
A cigány származású munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek és foglalkoztatásának növelését a munkaügyi központ számos eszközzel és munkaerő-piaci programmal igyekszik elősegíteni. Az önkormányzat a közcélú foglalkoztatás maximális kihasználtságával erősíti munkavállalási esélyeiket.

A településen nemzetiségi önkormányzat van.
Az helyi önkormányzat együttműködési megállapodást írt alá mind a helyi, mind pedig a Csömödéri Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, arra vonatkozóan, hogy a településen élő roma nemzetiségű személyek részére programot szervez, valamint támogatásokat nyújt, pl. ingyenes ruhaosztás.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	*fejlesztési lehetőségek*
Magas arányú a munkanélküliség az aktív korú lakosság körében	Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása. Közfoglalkoztatás továbbvitele, illetve kiterjesztése.
Magas számban vannak az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők.	Képzések, tanfolyamok, felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032" Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.
A közoktatás új alapokra történő helyezése és az oktatás színvonalának emelése a társadalom évek óta jelentkező jogos elvárása. Ennek kívánt megfelelni a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Köznev. tv.) azzal, hogy deklarálta a nemzeti köznevelés biztosításában az elsődleges felelősség az államot terheli. Mindez a feladatellátásban az eddigi állami-önkormányzati feladatmegosztás jelentősen megújuló formáját jelenti, függetleníve az oktatás színvonalát a települések pillanatnyi anyagi helyzetétől.
A Köznev. tv. alapján az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozó óvodai nevelés, a többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelési kivételével – a köznevelési feladatok ellátásáról.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, részükre védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. A gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülése alapvető feltétele a sikeres iskolai pályafutásnak.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2012	3	8
2013	0	0
2014	0	0
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet fogalmának meghatározása mára már egységes a gyermekvédelem területén, az időközben bekövetkezett jogszabályi előírásnak, a fogalmak pontosításának köszönhetően.
Az éves gyermekvédelmi rendszer működéséről szóló beszámoló adatait és tapasztalatait értékelve meghatározhatjuk a veszélyeztetettségi okokat, figyelve arra, hogy egy-egy gyermek, fiatal több szempontból is érintett lehet, a veszélyeztetettségi tényezők halmozottan jelentkeznek.

A helyi gyermekvédelemben dolgozó szakemberek tapasztalata szerint nem változott az a tendencia, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó:
Szociális helyzet: A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több, mint a felét foglalta magába.
A család szétesése: Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka: a válás, a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.

A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya: Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

Súlyos betegség a családban: A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérre is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás".
A család életmódja: A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapjaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.
A gyermek mentális állapota, személyiségzavara: A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, követelések hiánya a gyermek felé vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak.
Bántalmazás: Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma** (TS 5801)
2012	25,5
2013	26,5
2014	27
2015	33
2016	27
2017	25

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Gyermek jogán járó juttatásban – rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 27 fő részesül.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Valamennyi, az óvodai nevelésben, iskolai oktatásban résztvevő gyermek kedvezményben részesül, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény okán.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

A településen ilyen gyermek nem lelhető fel.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A faluban szegregált, telepszerű környezetben élő gyermek nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A településen önálló védőnői szolgálat nem működik. A védőnői körzet központja Csömödér községben van 1 fő közalkalmazott védőnővel. A védőnői körzethez 4 település tartozik. Valamennyi, a körzethez tartozó gyermeket ugyanaz a védőnő látja el.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	1	10
2013	1	10
2014	1	8
2015	1	8
2016	1	8
2017	1	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

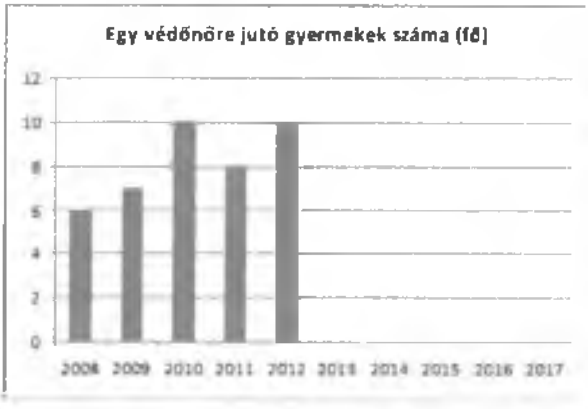

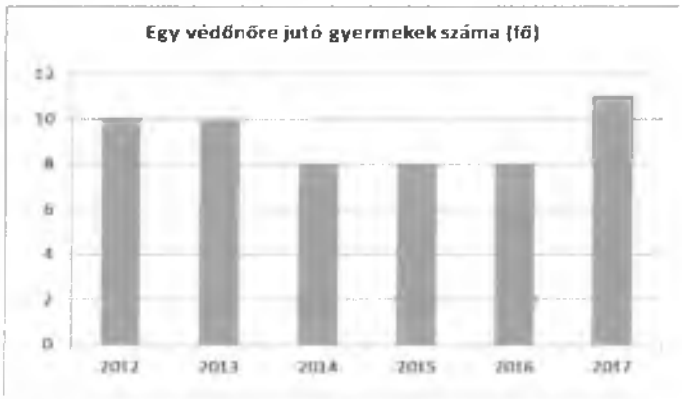

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Külön gyermek szakorvosi ellátás nincs a területen, Lentiben és Zalaegerszegen vehető igénybe.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
2012	0	0	0	0	0
2013	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0-7 éves korúak speciális ellátási igényeit az önkormányzat elsősorban az egészségügyi és oktatási-nevelési téren tudja kielégíteni.

A védőnő a gyermekorvossal, háziorvossal együtt folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek egészségügyi fejlődését, szűrővizsgálatokkal megoldják a problémák kiszűrését, az ellátásra szorulókat minden esetben irányítják az ellátást biztosító szervhez.
Az óvodai nevelést az önkormányzat a Páka székhellyel működő önkormányzati társulás keretében biztosítja – a gyermekek a csömödéri tagóvodában vehetik igénybe a szolgáltatást. Az óvodában a speciális ellátási igények kielégítési biztosított.

d) *gyermekjóléti alapellátás*

A gyermekjóléti ellátás a „Napsugár" Családsegítő és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat keretében biztosított. A szolgálat munkatársa helyben, a Csömödéri Közös Önkormányzati Hivatalban rendelkezik irodával. Barlahida, Csömödér, Hernyék, Iklódbördőce, Kissziget, Mikekarácsonyfa és Zebecke települések tartoznak hozzá.
Az a tény, hogy a csömödéri hivatalban van a székhelye, s nem Lentiben, nagyban megkönnyíti a családokkal való kapcsolattartást, az alapellátás biztosítását. Könnyen megoldható a családok látogatása, részükről is könnyen igénybe vehető a segítség.

e) gyermekvédelem

A gyermekvédelmi szolgáltatást az önkormányzat a lenti központtal működő „Napsugár" Családsegítő és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat keretében biztosítja.
A szolgálat által nyújtott ellátás célja, hogy személyes szociális szolgáltatásokkal segítse a gyermekek testi, lelki egészségének biztosítását, családban történő nevelését. A gyermek veszélyeztetettségének megszűntetését, továbbá a családból kiemelt gyermek visszahelyezését.
Családgondozás alkalmával a családi konfliktusok megoldását az érintett családtagok között illetve más konfliktuskezelő családterápiás módszer alkalmazását segítik elő, megoldására javaslatot tesznek.
Szolgáltatásuk alapvető céljai: a gyermekek testi, lelki egészségének, családban történő érzelmi értelmi nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszűntetéséhez támogatás, a családi környezetbe visszakerült gyermekek utógondozása.
A gyermekvédelmet a gyermekjóléti alapellátás, a jelzőrendszeri tagok – oktatási-nevelési intézmények, egészségügyi szervek, rendőrség -, valamint a gyámhatóság szoros együttműködésével biztosítjuk. Tapasztalat, hogy a szervezet tagjai jól együttműködnek, figyelnek a területen élő gyermekekre. Kis település lévén, ismerik a családokat, a problémákat, tudják, hogy kik azok, akikre kiemelt figyelmet kell fordítani.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetbe került családokon a Csömödéri Közös Önkormányzati Hivatal szakembere a gyermekjóléti szolgálat szakemberével együttműködve próbál segíteni. Más, a településen közvetlenül igénybe vehető szolgáltatás nincs.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A településen ezen programok szervezésére egyre gyakrabban kerül sor, köszönhetően a faluban működő civil szervezeteknek, valamint az IKSZT szervezésének.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekétkeztetés a nevelési-iskolai évben biztosított valamennyi gyermek számára. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülvén megvalósul a kedvezményes étkeztetés igénybevétele, valamint a tankönyvtámogatás.

A szünidei étkeztetés biztosított, tapasztalat, hogy főként a nyári szünetben veszik igénybe a szülők.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Erre vonatkozóan adat nem áll rendelkezésre, tudomásunk szerint hátrányos megkülönböztetés nem fordult elő.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a hátránykompenzációs juttatásokra. Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíj pályázat programban részt veszünk, minden felsőoktatásban résztvevőnek biztosítjuk a támogatást. A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása. E cél elérésének érdekében a kormány mind központi költségvetési, mind pedig önkormányzati forrásokat is mobilizál.

Az **iskolai integrációs program** célja, hogy az intézmény minden tanulója megkülönböztetés és kirekesztés nélkül, egymással együttműködve, a mindenkori fejlettségi szintjén, kompetenciáihoz és hozott kulturális értékeihez alkalmazkodva, individuális adottságainak megfelelő fejlesztésben részesüljön.

A képesség-kibontakoztató felkészítés minden tanuló számára optimális fejlesztés biztosít, figyelembe véve az egyéni különbségeket, a gyerekek személyiségjegyeit, előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

A gyermekek az iskolai ellátást Páka és Lenti településen veszik igénybe.
Az óvodai ellátás a pákai székhelyű társulás csömödéri telephelyén vehető igénybe, mely a falutól kb. 2 km-re található. A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel való foglalkoztatás megoldott.
Az iskolában a gyermekek – elsősorban az alsó tagozatosok – napközi otthonos ellátásban részesülnek. A felső tagozaton is nagyobb százalékban megoldható lenne a gyermekek tanulásának támogatása, az önálló tanulásra tanítása, hasznos délutáni foglalkozások szervezése, de nem jellemző a kínálatok igénybe vétele. Tanórán kívüli programokon, iskolán kívüli egyéb segítő programokon széles lehetőségeket biztosít az iskola a gyerekeknek.
A pedagógia program részletesen meghatározza azokat a tevékenységfajtákat, amelyek a tanórán kívüli tehetséggondozást, illetve szükség esetén akár a felzárkóztatást is segíthetik. A programok a beilleszkedési, tanulási kudarcnak kitett tanulók esetén szakmailag megalapozott eszközrendszert és tevékenységrendszert sorolnak fel a felzárkóztatás és a prevenció érdekében.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A településen oktatási-nevelési intézmény nincs. Az intézményekben biztosított a köznevelléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások igénybevétele.
Sem a településen, sem pedig a környező településeken nem található bölcsőde, valamint családi napközi.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Nem önkormányzati bölcsődék száma (munkahelyi, magán stb.)
2012	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
2015	0	0	0	0
2016	0	0	0	0
2017	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai elyek száma ypedagógiai eveléssel együtt) S 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 2501)
2012	6	0	0	0	0	0
2013	9	0	0	0	0	0
2014	8	0	0	0	0	0
2015	9	0	0	0	0	0
2016	6	0	0	0	0	0
2017	5	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2012/2013	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2013/2014	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014/2015	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015/2016	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016/2017	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	0	0	0
2012/2013	0	0	0
2013/2014	0	0	0
2014/2015	0	0	0
2015/2016	0	0	0
2016/2017	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	0
2012/2013	0
2013/2014	0
2014/2015	0
2015/2016	0
2016/2017	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén nem fordult elő.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Nem rendelkezünk adattal. Lenti város intézményeivel hivatalos „kapcsolatban" nem vagyunk, a szabad iskolaválasztás következtében járnak oda településünkről gyermekek, pl. akiknek szülei Lentiben vagy azon a környéken dolgoznak, utaznak át.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Hátránykompenzációs szolgáltatásként jeleníthető meg, hogy az ENYKK Zrt. járatait az iskolakezdéshez igazítja, a gyermekek átszállás nélkül érhetik el az intézményt, így a szülőknek nem kell kísérni gyermeküket, nem kell utazási költséget fizetniük.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek

A hátrányos helyzetű gyermekek szabadidős programjai nem megoldottak, ebből következően nem biztosított a szabadidő hasznos eltöltése.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.
A családok körében magas a veszélyeztetettek száma.	A hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása a kompetenciák fejlesztése érdekében.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők foglalkoztatása vonatkozásában ugyanaz mondható el, mint a település bármely más csoportjára.
A faluban vállalkozás, állami intézmény, mely munkahelyet biztosítana, nincs. A közfoglalkoztatásban a nők ugyanolyan eséllyel vesznek részt, mint a férfiak.
A helyi önkormányzat által érintett közszférában – közoktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátás – lényegesen magasabb a nők aránya, mint a férfiaké.
A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti az óvodai szolgáltatások teljes körű elérése Lentiben és Csömödérben, a bölcsődei ellátás sem megoldott helyben, csak Lenti városban, illetőleg a társulás keretében fenntartott intézményben, Nován.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	104	95	52	43	12	7
2013	106	94	50	45	12	7
2014	108	92	50	41	8	7
2015	111	95	62	40	7	3
2016	114	91	64	39	6	7
2017	104	89	51	38	5	3

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

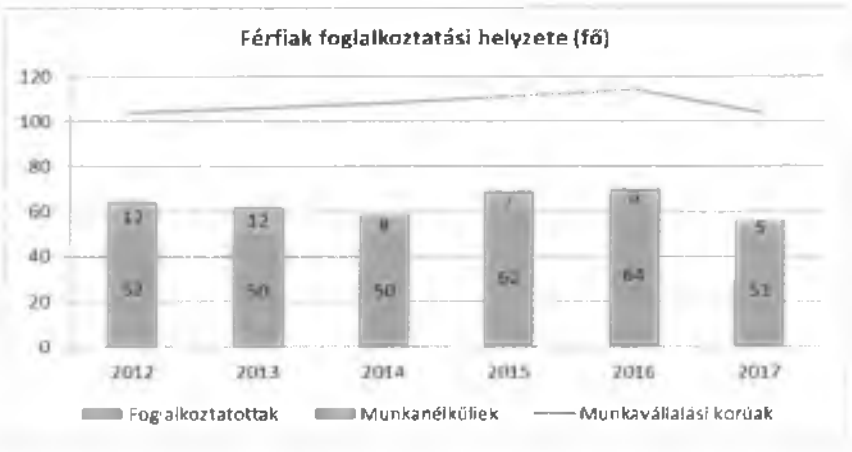

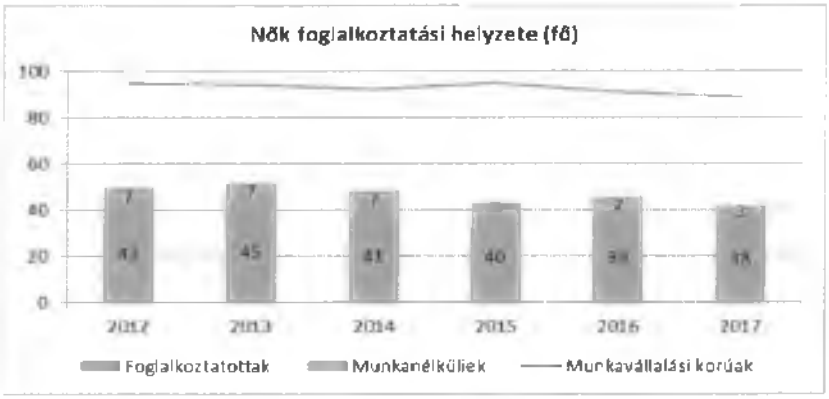

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Foglalkoztatást segítő és képzési program a településen nincs, hirdetmények útján biztosítjuk a nők részvételét a közeli városokban szervezett programokban.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A településen más csoportnak sincs elhelyezkedési lehetősége.
Tapasztalat, hogy az alacsony iskolai végzettségűek nehezebben szereznek munkát, főleg a közfoglalkoztatás marad számukra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Településünkön az önkormányzati foglalkoztató azonos bért ad a nőknek ugyanúgy, mint másnak. (Más foglalkozató nincs a faluban.)

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A faluban és a környező településeken sajnos nem található bölcsőde. A bölcsődei ellátás Lentiben, illetőleg Nován vehető igénybe – köznevelési társulás keretében fenntartott intézményben. Sajnos, a novai óvodába a közlekedés hiánya miatt a gyermekek nem tudnak eljutni.

Óvoda Csömödérben és Lentiben, iskola Pákán és szintén Lentiben található, melyek fogadják a gyermekeket. Eddig nem kellett gyermeket elutasítani férőhely hiánya miatt.
A településen és a munkahelyeket adó környező városokban sajnos nem sok munkáltató alkalmaz rugalmas munkaidőt és a családbarát munkahelyi megoldások sem ismertek.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Az optimális családtervezés alatt a családtervezési módszerek együttesének az utód, a család és a társadalom érdekében történő legmegfelelőbb alkalmazását értjük. A széles körű és igényes családtervezés az utódok egészségét és szellemi adottságait is kedvezően befolyásolja, illetve befolyásolhatná.
E módszerek egységes rendszerbe foglalása és hatékony alkalmazása az egészségmegőrzés szerves része. Hiszen egészséget megőrizni csak az egészségesen születettekben lehet.
Így a családtervezés, a megelőzés sorsdöntő kiindulási pontja mind az egyén, mind a társadalom szempontjából.

A mélyszegénységben élők és roma családoknál jellemzően megfigyelhető, hogy több gyermeket vállalnak, és ezek a gyermekek általában előre nem tervezettként jönnek világra.
Családtervezésnél azonban kevesen veszik figyelembe az egészséges életmód, egészséges környezet, higiénia, terhes gondozás, szűrővizsgálatok fontosságát.

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít.
Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában.
A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológia óra keretében előadást tartanak a védőnők.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	1	10	10

2013	1	10	10
2014	1	8	8
2015	1	8	8
2016	1	6	6
2017	1	11	11

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

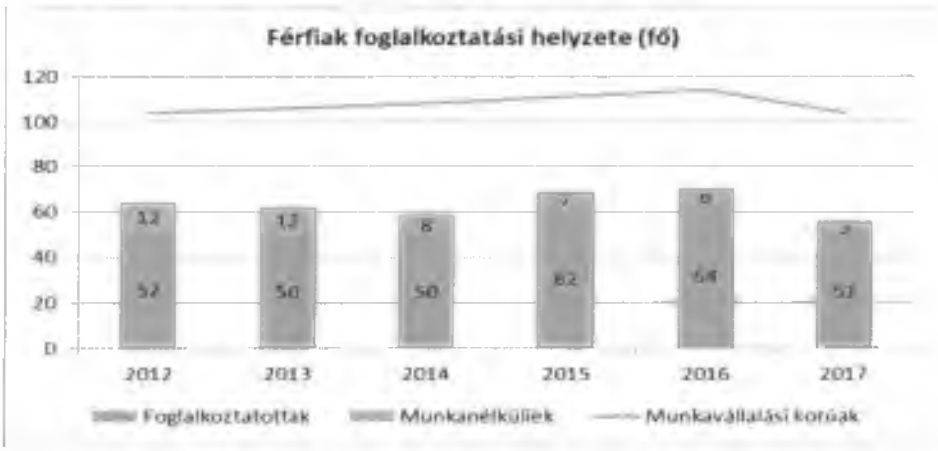

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

"A nőkkel szembeni családon belüli erőszak az emberi méltósággal szembeni súlyos támadás, amely megakadályozza, hogy a nők élhessenek az Emberi Jogok Európai Egyezményében, valamint az Európa Tanács és az Egyesült Nemzetek Szervezetének idevágó nemzetközi jogintézményeiben megjelenített alapvető jogaikkal. Ezeket a jogsértéseket csendben, gyakran általános közönytől övezve követik el az európai otthonokban. Függetlenül attól, hogy nemzeti, regionális vagy helyi szinten választott képviselők vagy egyszerű állampolgárok vagyunk-e, a probléma mindannyiunkat érint. Egyéni és kollektív felelősségünk, hogy megtörjük a csendet és fellépjünk az Európa Tanács által védelmezett értékek képviseletében.

A nőkkel szemben családon belül elkövetett erőszak forrása az, hogy a nők férfiakénál alacsonyabb társadalmi pozíciója a nők és lányok súlyos megkülönböztetéséhez vezet a családokban és nagyobb közösségekben. Olyan fokozódó problémáról van szó, amely az Európa Tanács összes tagállamát érinti. És bár a rendelkezésre álló statisztikai adatok csak a családon belüli erőszak bizonyított eseteit tükrözik, a számok aggodalomra adnak okot, és bizonyítják, hogy a nők elleni családon belüli erőszak, legyen az testi, szexuális, lelki, vagy gazdasági függőségből származó, a földrajzi, életkori vagy etnikai háttértől függetlenül mindenféle családi kapcsolatban és társadalmi környezetben előfordul." - részlet René van der Linden, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Elnökének beszédéből.

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni, sokszor maguk a nők –különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest. Bármily nehéz is a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni (hiszen ezeket még a nagy adatgyűjtő szervek –munkaügyi központok, KSH, APEH vagy OEP – sem kérik kellő részletességgel), mégis meg kell próbálni a lehető legpontosabb információkat beszerezni.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen.
A településen nőket érintő erőszakról, családon belüli erőszakról nincs tudomásunk.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A településen nem működnek krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona), a családsegítő szolgálat közreműködésével Zalaegerszegen biztosítottak az ellátások.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Képviselő-testületnek 2 fő női tagja van. A Vöröskereszt helyi szervezetének hölgyek a tagjai, illetőleg a falu határain túl is szép sikereket elérő dalkörnek szintén.
A falu vonatkozásában a nők tevékenyen vesznek részt a közéletben: rendezvények, véradás szervezése, lebonyolítása, humanitárius tevékenység.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez össztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.
A nőket fokozottan érintő társadalmi problémák a településen nem jellemzőek, ezért az önkormányzat tervei között nem szerepel ilyen irányú intézkedés.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A GYES-ről való visszatérés a munkaerő- piacra nehéz.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Nőket foglalkoztató munkáltatók megkeresése.
A magányérzet miatt az anyák mentális állapota rosszabbodhat, ez családi konfliktushoz vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Zöldterületek tervszerű felújítása.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. Általános tapasztalat, hogy a generációk nem élnek együtt, a család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt tudnak szánni az idősekkel való törődésre. Emiatt megnő a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

A településen a 60 év felettiek aránya az összlakossághoz viszonyítva magas. Az idősek nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	38	58	96
2013	36	58	94
2014	36	55	91
2015	34	55	89
2016	32	57	89
2017	35	56	91

Forrás: TeIR, KSH Tstar

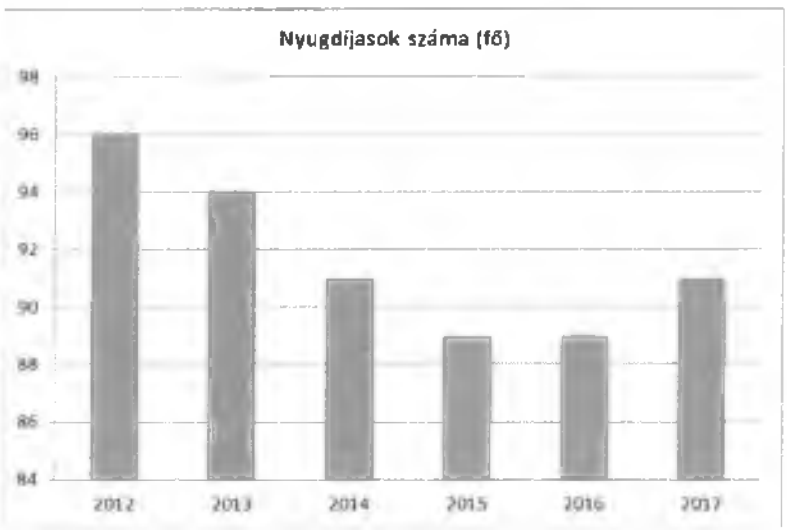

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A településen az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága nem jellemző. Ez betudható egyrészt annak, hogy a nyugdíjasok viszonylag magas életkoruak, illetőleg a faluban a munkaképes korú lakosságnak sincs munkahelye.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A faluban nem található idősek, nyugdíjasok klubja. Foglalkoztatás, tanulás lehetősége nem áll rendelkezésükre.
Ugyanakkor a közösségi életbe bevonásra kerülnek, hiszen az IKSZT épülete előttük is nyitva áll. A programok az idősebbekre is számítanak. A településen működő vöröskeresztes szervezetnek idősebb korosztályhoz tartozó hölgyek is tagjai, míg a dalkört szinte csak ők alkotják.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A település vonatkozásában nem releváns.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	19	3	16%	8	4	50%
2013	19	2	12%	0	4	8000%
2014	15	3	16%	5	3	60%
2015	10	2	15%	5	1	20%
2016	13	2	17%	8	1	13%
2017	8	3	31%	4	0	0%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A településen autóbusz közlekedés van, azonban a járatszámok egyre ritkulnak. Hétvégén, ünnepnapokon tömegközlekedési eszközzel szinte megközelíthetetlen a falu. Ugyanez mondható el a vonatközlekedésre. Igény esetén a falubusz szállítja az embereket.
Az információhoz való hozzáférés biztosított, a falutelevízió az aktuális híreket, tudnivalókat közli.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	76	0	0,00%
2013	77	0	0,00%
2014	74	0	0,00%
2015	72	0	0,00%
2016	74	0	0,00%
2017	80	0	0,00%

Forrás: TeIR,
KSH Tstar

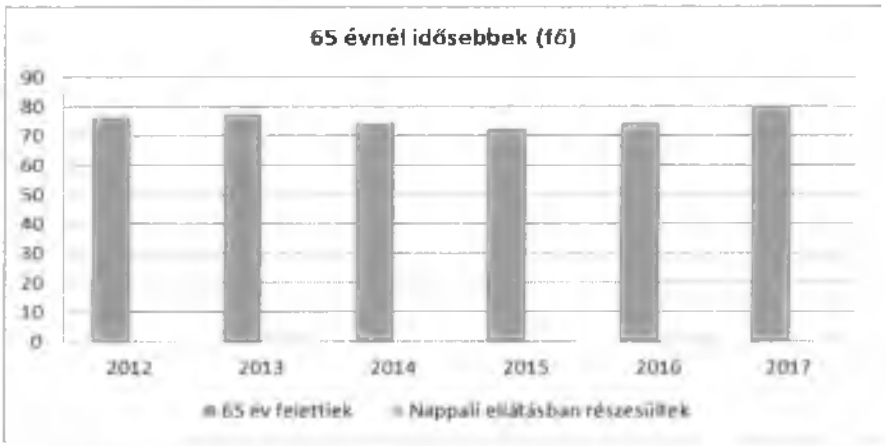

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	1
2013	1
2014	1
2015	1
2016	1
2017	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az egészségügyi ellátás a csömödéri háziorvosi rendelőben vehető igénybe, illetve kéthetente körutas rendelést tart a háziorvos. Csömödérben, a háziorvosi rendelőben kézigyógyszertár működik.
A falugondnoki szolgálat helyben biztosított, az egyéb kötelezően biztosítandó - szociális szolgáltatások a Lovászi Intézményfenntartó Társulás keretében vehetők igénybe.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az IKSZT, megfelelő nyitvatartási idővel működik. Az idősek esetében megfigyelhető, hogy inkább „otthonülők", televíziót néznek, illetőleg szomszédokkal beszélik meg napi problémáikat.
Az IKSZT átadásával önkormányzatunk arra törekszik, hogy minél inkább bevonásra kerüljenek a közéletbe, a kulturális életbe. Legyen természetes számukra a szolgáltatások igénybevétele.
A település nem rendelkezik megfelelő adatokkal arra vonatkozóan, hogy az idősebb korosztály mennyire ismeri a számítógépet és szeretnék-e informatikai tudásukat fejleszteni.

c) idősek informatikai jártassága

A településen a könyvtárban számítógép internetes kapcsolat biztosított. Nem jellemző, hogy az idősek igénybe veszik. Inkább a falugondnok segítségét kérik ügyeik intézéséhez.
Ügyeiket papíralapon intézik.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A település önkormányzata próbálkozott programokkal (kulturális, egészségügyi), azonban a lakosság többségének magas életkora miatt erre nem mutatkozott igény. Jellemző, hogy a falusi idősek nehezen mozdíthatók ki otthonról.
A falugondnoki szolgálat nagyon jól működik, a falugondnok teljesen „kiszolgálja" az embereket.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2012	1	2 026	0	1
2013	1	1 567	0	1
2014	1	1 569	0	1
2015	1	1 569	0	1
2016	1	1 568	0	1

2017	1	1 568	0	1

Forrás: TEIR

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	*fejlesztési lehetőségek*
Magányérzet kialakulása, ebből kifolyólag mentális állapot rosszabbodása.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése.
Szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézkessége.	Közművelődési szolgáltatások igénybevételének elősegítése, közintézmények teljes akadálymentesítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékosságügy – és általában az esélyegyenlőség – talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a fogyatékos emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének szempontjait, és megtegye az ehhez szükséges szakmapolitikai lépéseket. Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékosságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel –nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nem csak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A településen védett foglalkoztatásra nincs lehetőség.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	4	3	7
2013	2	5	7
2014	3	5	8

2015	3	4	7
2016	3	5	8
2017	3	2	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

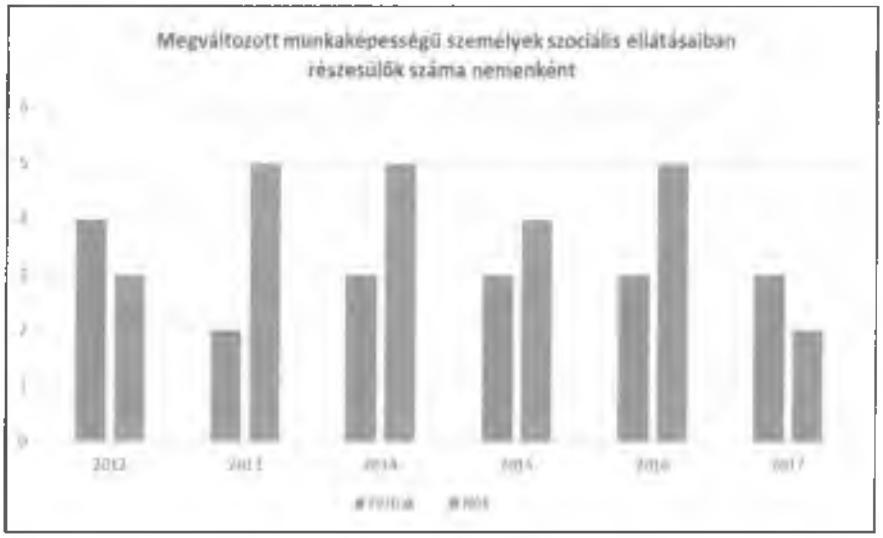

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A település vonatkozásában nem releváns, a faluban munkahely, vállalkozás nem lelhető fel.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A település vonatkozásában nem releváns.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei az önkormányzati ellátások vonatkozásában megegyezik a más, nem fogyatékkal élő személyek ellátásával, kedvezményeivel.
Egyenlő esélyeket biztosítunk e területen is a fogyatékkal élők részére.
A falugondnoki autóbusz, az IKSZT, orvosi rendelő épülete akadálymentesített.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A település közintézményei akadálymentesítettek (IKSZT, orvosi rendelő).

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A településen autóbusz közlekedés van, azonban a járatszámok egyre ritkulnak. Hétvégén, ünnepnapokon tömegközlekedési eszközzel szinte megközelíthetetlen a falu. Igény esetén a falubusz szállítja az embereket. Ugyanez elmondható a vonatközlekedésről is.

Az információhoz való hozzáférés biztosított, a falu televizió az aktuális híreket, tudnivalókat közli.
Az IKSZT épülete, az orvosi rendelő akadálymentesített. A lakóépületek akadálymentesítettségéről információval nem rendelkezünk, családi szükségletek alapján mindenki saját igényei és lehetőségei szerint végzi el az akadálymentesítést.
Kulturális és sportprogramok a faluban felfejlődőben vannak, köszönhetően az IKSZT-nek, az ott alkalmazott személy aktivitásának, a civil szerveződések összefogásának. Az információs és kommunikációs akadálymentesítettség részben megoldott.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Munkahely a településen nincs.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Járda részben felújított, részben akadálymentesített. Park a településen van, nem akadálymentesített, a közösségi közlekedést szolgáló gépjárművek akadálymentesítettsége változó. A falugondnoki autóbusz akadálymentesített.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A település vonatkozásában nem releváns.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Kiemelt figyelmet fordítunk erre a célcsoportra, igény esetén falugondnoki autóval szállítjuk őket, a falugondnok részükre megoldja a bevásárlást, gyógyszerkiváltást.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	*fejlesztési lehetőségek*
A középületben a teljes akadálymentesítés nem	A közintézmények teljes akadálymentesítése

megoldott, szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehéz.	

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Civil szerveződés a településen a dalkör, a vöröskereszt helyi szervezete: egyre inkább bekapcsolódnak a falu vérkeringésébe. Jó hatással vannak a lakosságra, egy-egy cél elérése érdekében mozgósítani tudják a településen élőket. Közfeladatot az önkormányzat, valamint a csömödéri székhelyű közös önkormányzati hivatal lát el az állampolgárok részére, az alaptörvényben, önkormányzati törvényben, valamint az ágazati jogszabályokban előírtak szerint.
Partnerségi megállapodást az önkormányzat a helyi és a Csömödéri Roma Nemzetiségi Önkormányzattal kötött.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a helyi és a Csömödéri Roma Nemzetiségi Önkormányzattal.
Az egyházzal az együttműködés jó, a karitász keretében több segélyszállítmány érkezett a településre.
Civil szerveződésként a vöröskereszt helyi szervezete és a dalkör jelenik meg a településen. A vöröskereszt rendszeresen szervez véradásokat, egészségügyi előadásokat, nekik köszönhetően már harmadszor nyerte el falunk a „Humanitárius település" címet.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Az önkormányzat együttműködik a közös önkormányzathoz tartozó, valamint a környékbeli önkormányzatokkal. Tagjai vagyunk oktatási-nevelési, szociális társulásnak, azért, hogy a lakosság minél teljeskörűbb szolgáltatásokhoz juthasson.
Ugyanezen célból tagjai vagyunk a Lenti Kistérség Többcélú Társulásának.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A helyi roma önkormányzattal együttműködünk nemzeti identitásuk megőrzésében. Sajnos, a nemzetiségi önkormányzat nem túl aktív.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településen civil szerveződésként a vöröskereszt helyi szervezete és a dalkör működik. A vöröskereszt rendszeresen szervez véradásokat, egészségügyi előadásokat, nekik köszönhetően már harmadszor nyerte el falunk a „Humanitárius település" címet.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen nem releváns.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába.

A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőséi problémák kapcsán a Csömödéri Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a háziorvos, védőnő, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársa részt vételével fórum került megalakításra és megtartásra. Ennek keretében felvázolásra kerültek az önkormányzati elképzelések, lehetőségek.
A partnerek kifejtették véleményüket a tervezettel kapcsolatban, majd mindenki a saját szakterülete vonatkozásában véleményezte a megvalósulás útjait, lehetőségeit, annak reális voltát.
Az esélyegyenlőségi programhoz adatokat szolgáltattak.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.
A képviselőtestület esélyegyenlőségi programját nyilvános képviselő-testületi ülésen hagyja jóvá, melynek időpontja a helyben szokásos módon közzétételre kerül, hogy az állampolgárok minél nagyobb létszámban részt vehessenek rajta. A képviselőtestületi ülésről készült jegyzőkönyv, valamint a program nyilvános, abba bárki beletekinthet.
A képviselő-testület munkájának nyilvánossága biztosítja azt, hogy a program végrehajtásába bevont szervezetek, a lakosság figyelemmel kísérje annak megvalósulását.
Az észrevételek visszacsatolására lehetőség van közmeghallgatás, valamint kérdőíves felmérés formájában.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Magas arányú a munkanélküliség az aktív korú lakosság körében. Magas számban vannak az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők.	Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása. Közfoglalkoztatás továbbvitele, illetve kiterjesztése. Képzések, tanfolyamon, felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.
Gyermekek	A hátrányos helyzetű gyermekek szabadidős programjai nem megoldottak, ebből következően nem biztosított a szabadidő hasznos eltöltése. A családok körében magas a veszélyeztettek száma.	A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése, a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében. Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.

Idősek	Magányérzet kialakulása, ebből kifolyólag mentális állapot rosszabbodása. Szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézkessége.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Közművelődési szolgáltatások igénybevételének elősegítése, közintézmények teljes akadálymentesítése.
Nők	A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A GYES-ről való visszatérés a munkaerő-piacra nehéz. A magányérzet miatt az anyák mentális állapota rosszabbodhat, ez családi konfliktushoz vezethet.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét. Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Nőket foglalkoztató munkáltatók megkeresése. Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Zöldterületek, játszótér készítése.
Fogyatékkal élők	A középületben a teljes akadálymentesítés nem megoldott, szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehéz.	A közintézmény teljes akadálymentesítése.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont faktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Bővíteni kell a speciális képzési programok körét. Oktatás szervezése, munkahelyek felkutatása, teremtése	Felnőttképzési szervezetek, munkaügyi központ
Gyermekek	Szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása programok szervezésével, veszélyeztető tényezők csökkentése, megszüntetése	Kulturális intézmény, családsegítő munkatárs, gyámügyi ügyintéző
Idősek	Szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése, közintézmény teljes akadálymentesítésének megvalósítása	Szociális háló tagjai, Idősek Otthona vezetője, szociális ügyintéző
Nők	Oktatás szervezése, munkahelyek felkutatása	Felnőttképzési szervezetek, munkaügyi központ
Fogyatékkal élők	Középület teljes akadálymentesítése	helyi önkormányzat, pályázatkezelő szerv

Megjegyzés: A munkanélküliség csökkent az utóbbi években – ez elsősorban a folyamatos közfoglalkoztatásnak tudható be. A közeli gyárak, üzemek munkaerő felvétele vonatkozásában is fellendülés tapasztalható. Az elsődleges munkaerőpiacról kiszorultaknak lehetőséget a közfoglalkoztatás biztosít, tapasztalat, hogy szívesen élnek az önkormányzat által biztosított ezen lehetőséggel.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák beilleszkedtek a társadalomba, betartják a társadalmi együttélés szabályait.
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők segítséggel megtalálják a szegénységből kivezető utat.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek fejlődésének biztosítását.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek életvitelének szinten tartására, javítására, a békés öregkor biztosítására.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a hátrányos megkülönböztetést.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Romák, mélyszegénységben élők: Speciális képzési programok bővítése, munkaerő-piaci helyzetének javítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Alacsony iskolázottság, munkahelyek hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávon szükséges a területen az érintett célcsoport iskolai végzettségének felmérése, az önkormányzati támogatások rendszerének áttekintése, kapcsolat felvétele a partnerszervekkel. Középtávon szükséges: a képzések elindítása, képzés lebonyolítása Hosszú távú cél: A munkanélküliség csökkenése. Az egyének iskolai végzettségének javítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Információ az érintetteknek a lehetőségről - kapcsolat felvétele oktatási intézményekkel, munkaügyi szervekkel, munkahelyekkel, szervezésben való részvétel
Résztvevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	oktatási intézmények, munkaügyi szervek, családsegítő szolgálat.
Határidő(k) pontokba szedve	2019. évben: a területen az érintett célcsoport iskolai végzettségének felmérése, az önkormányzati támogatások rendszerének áttekintése, kapcsolat felvétele a partnerszervekkel. 2020-2022.: a képzések elindítása, képzés lebonyolítása 2023. év: munkanélküliségi, oktatási adatok elemzése, következtetések levonása.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Munkanélküliségi ráta csökkenése, önkormányzati támogatások igénylése számának csökkenése, családok anyagi helyzetének javulása. Forrás: Munkaügyi szerv, oktatási intézmények statisztikai adatai
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatot jelent a motiváltság hiánya, az egyének mintegy „belesüppedve" eddigi életmódjukba. Pozitív példa állításával, folyamatos családlátogatással, életvitelük folyamatos figyelemmel kísérésével,

	segítségnyújtással ez csökkenthető.
Szükséges erőforrások	A képzések lebonyolításához pénzügyi támogatás, pályázati forrásokból. Megfelelő végzettségű szakemberek.

Megjegyzés: Képzésekben az utóbbi években 6 fő vett részt, 4 fő kisgépkezelői végzettséget, 2 fő házi betegápoló szerzett.

A falu részt vesz a kistérségi startmunka mintaprogramban, ezzel egy több éve tartó tervezési folyamat ért végére, s kezdődött el az érdemi munka.
A településen átgondoltan, hosszú távú célokra alapozva folyik a mezőgazdasági tevékenység.
Célunk: a megtermelt zöldség biztosítsa az önkormányzati intézmények ellátását, valamint a többlettermékek esetleges feldolgozása, értékesítése.

Az önkormányzat a közfoglalkoztatásban való részvétellel átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akik az elsődleges munkaerőpiacon egészségi állapotuk, képzetlenségük, életkoruk vagy bármely más okból hátrányban vannak és ezért önálló álláskeresésük eredménytelen. A közfoglalkoztatás legfőbb értéke, hogy költségkímélő munkaerőt kínál az önkormányzati intézményi feladatok ellátására. Ugyanakkor fontos figyelembe venni, hogy ne teremtsünk konkurenciát a helyi vállalkozásoknak.
Az önkormányzat számára teljesen új terület a termelés. A források elnyerése mellett fontos annak hatékony kihasználásához a megfelelő alap infrastruktúra kiépítése.

A startmunka keretében elsősorban kiskerti növényekkel foglalkozunk. A megtermelt termékeket a faluban, valamint szomszédos településeken tudjuk értékesíteni, a vásárlók örülnek a konyhakész terméknek. Ugyancsak partnereink lesznek – terveink szerint – a környező községek éttermei, valamint a termékek egy részét a programban részt vevők részére szociális jellegű természetbeni ellátásként biztosítjuk.
A projekt keretében női és férfi munkaerőt egyaránt foglalkoztatnunk.
Tapasztalat, hogy a program jó hatással van az ott dolgozókra, elismerően nyilatkoznak arról, hogy mennyit tanultak a mezőgazdasági termelésről, többen az otthonaikban is elkezdtek kiskerteket kialakítani, ültetni.
Összességében elmondható, hogy a program pozitív hatással van a település életére. A projekt munkát biztosít a község tartósan munkanélküli lakossága részére, segély helyett egy mentálisan is hatékonyabb megélhetési forma lehetősége tárul fel előttük, illetőleg jelentősen csökken a megélhetési bűnözés.

Intézkedés címe:	Nők munkaerő-piaci helyzetének javítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Munkahelyek – főleg a gyermeket nevelő nők tekintetében részmunkaidős munkahelyek – hiánya, gyermeknevelés miatt munkából való távollét ideje alatt továbbképzésekről való lemaradás, az elsődleges munkaerőpiacról való kiesés, meglévő képességek értékvesztése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávon szükséges: a területen az érintett célcsoport iskolai végzettségének felmérése, az önkormányzati intézményrendszer áttekintése, kapcsolat felvétele a partnerszervekkel, információ eljuttatása érintettekhez. Középtávon szükséges: a képzések elindítása, képzés lebonyolítása Hosszú távú cél: A munkanélküliség csökkenése. Az egyének iskolai végzettségének javítása, munkahelyekre történő kiközvetítésük, különös tekintettel a családbarát munkahelyekre.

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Információ az érintetteknek a lehetőségről - kapcsolat felvétele oktatási intézményekkel, munkaügyi szervekkel, munkahelyekkel, szervezésben való részvétel
Résztvevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	képzést végző oktatási szervek, munkaügyi szervek, családsegítő szolgálat, nevelési-oktatási intézmények, munkahelyek
Határidő(k) pontokba szedve	2019. évben: a területen az érintett célcsoport iskolai végzettségének felmérése, az önkormányzati támogatások rendszerének áttekintése, kapcsolat felvétele a partnerszervekkel. 2020-2022. év: a képzések elindítása, képzés lebonyolítása 2023. év: munkanélküliségi, oktatási adatok elemzése, következtetések levonása.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Munkanélküliségi ráta csökkenése a nők körében, önkormányzati támogatások igénylése számának csökkenése, családok anyagi helyzetének javulása. Forrás: Munkaügyi szervek, oktatási intézmények statisztikai adatai
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatot jelent az otthoni lét megszokása, munkahely és gyermeknevelés összhangjának megteremtése. Csökkenthető megfelelő gyermekek napközbeni felügyeletét ellátó intézményrendszer kiépítésével, részmunkaidős munkahelyek felajánlásával, igény esetén folyamatos szakemberi segítségnyújtással.
Szükséges erőforrások	A képzések lebonyolításához pénzügyi támogatás, pályázati forrásokból. Megfelelő végzettségű szakemberek.

Intézkedés címe:	Közintézmény teljes akadálymentesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Középület nem teljes akadálymentesítése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávú cél: az önkormányzati épületek áttekintése, pályázatok felmérése Középtávú cél: pályázat benyújtása Hosszú távú cél: a középület teljes akadálymentesítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Kapcsolat felvétele pályázatírókkal, tervezőkkel - Pályázat elkészítése, benyújtása, elnyerése esetén beruházási tevékenység

Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	pályázatkezelő szervezetek, építési beruházók
Határidő(k) pontokba szedve	2019. év: épület áttekintése, pályázatok felkutatása 2020. év: tervek elkészítése, pályázat benyújtása 2021-2023. év: beruházás, használatba vétel
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Önkormányzati épület teljes akadálymentesítésének megvalósulása, kihasználtság maximalizálása Forrás: könyvtár látogatási napló, ügyfél elégedettségi kérdőív
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatot jelent az otthoni lét megszokása, esetleges kisebbrendűségi érzés kialakulása. Csökkenthető megfelelő, a fogyatékkal élők ellátását biztosító intézményrendszer kiépítésével, az intézményrendszer teljes akadálymentesítettségével, ennek következtében teljeskörű használata biztosításával.
Szükséges erőforrások	Pályázati források

Intézkedés címe:	Aktív időskor, közintézmény akadálymentesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az időskorúak problémáinak kezelése egyszerű „rezsi- és nyugdíjas kérdésként", középület nem teljes akadálymentesítése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávon szükséges az érintettek igényeinek felmérése, az önkormányzati intézményrendszer áttekintése, információ eljuttatása az érintettekhez. Középtávon szükséges a programok elindításának szervezése, pályázatok benyújtására való felkészülés, pályázat benyújtása. Hosszú távú cél az aktív időskor megvalósítása: odafigyelés a helyes táplálkozásra, testmozgásra, a testi, lelki és szellemi egészség érdekében, erőforrások optimalizálása, társasági élet élése, közösség, civil szervezet munkájába való bekapcsolódás, előrelátás: időben elkezdeni gondolni és készülni az öregkorra. Meg kell kapniuk az időseknek a lehetőséget arra, hogy szabadon döntsék el, mivel töltik az idejüket: tanulással, munkával, pihenéssel vagy ápolást-gondozás igénybevételével. Hangsúly a hasznos tevékenységen van: önkénteskedés, tanulás, kultúrafogyasztás, utazás, családi feladatok, közösségi munkában való résztvétel, stb. Intézmény teljes akadálymentesítettségének megvalósulása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- kapcsolat felvétele művelődési, egészségügyi intézményekkel, szervezésben való részvétel, - programok szervezése, - közintézmények elérhetőségének biztosítása, közösségi rendezvények szervezése, könyvtár, teleház nyitva tartásának biztosítása, - szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,

	- beruházási tevékenység a teljes akadálymentesítéshez
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	oktatási, egészségügyi, művelődési intézmények, pályázatkezelő szervezetek, építési beruházók
Határidő(k) pontokba szedve	2019. év: épület áttekintése, pályázatok felkutatása, igények felmérése 2020.-2021 év: tervek elkészítése, pályázat benyújtása, programok elindítása 2022-2023. év: beruházás, használatba vétel, programok folyamatosságának biztosítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Közösségi élet fellendülése, művelődési rendezvények tartása, szociális szolgáltatások igénybevételének teljessége Forrás: könyvtár látogatási napló, ügyfél elégedettségi kérdőív
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A demográfiai változás feszültségek kelt a munkaerőpiacon, a szociális és az egészségügyi ellátórendszerben és az emberi kapcsolatokban. Változtatni kell az idősekről szóló közbeszéden és gondolkodáson. Az intézményrendszer teljes akadálymentesítettsége, ennek következtében teljes körű használata biztosítása.
Szükséges erőforrások	Pályázati pénzeszközök

Intézkedés címe:	Gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása a szabadidő hasznos eltöltésével
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A hátrányos helyzetű gyermekek szabadidős programjai nem megoldotta, ebből következően nem biztosított a szabadidő hasznos eltöltése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid távú cél: a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek felmérése, információ eljuttatása a célcsoporthoz Középtávon szükséges: a rendezvények elindítása, lebonyolítása Hosszú távú: gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása, a családban történő nevelés elősegítése, veszélyeztetettség megelőzése, kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a gyermek családjából történő kiemelés megelőzése, a kiemelt gyermek esetében a visszagondozás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- kapcsolat felvétele művelődési intézményekkel, szervezésben való részvétel, - programok szervezése, - közintézmények elérhetőségének biztosítása, közösségi rendezvények szervezése, könyvtár, teleház nyitva tartásának biztosítása,
Résztvevők és felelős	önkormányzat
Partnerek	oktatási, művelődési intézmények, rendészeti szervek, családsegítő szakemberek

Határidő(k) pontokba szedve	2019. év: önkormányzati intézményrendszer, személyi állomány áttekintése, kulturális jellegű pályázatok felkutatása, igények felmérése 2020.-2021. év: programok elindítása 2022-2023. év: programok folyamatosságának biztosítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
	Cél: gyermekek veszélyeztetettségének, megelőzése, megszüntetése, családban tartása. Eredményességi mutató: veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése Forrás: gyámügyi, rendészeti statisztikák, közművelődési statisztika
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Hátrányos helyzetű családok anyagi lehetősége, mely a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges rendezvényekre történő eljutatás, az azokon való részt vételt akadályozza. Csökkentésének eszköze: önkormányzati, alapítványi támogatások bevonása, közlekedés, felügyelet biztosítása
Szükséges erőforrások	pályázati pénzeszközök

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseibe n feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Munkacsoport felállítása	Munkanélküliség magas száma /roma munkanélküliség is/	Csökkenjen a munkanélküliek száma	Közfoglalkoztatási terv	Munkacsoport meghatározza a szükséges tervet, stratégiát	önkormányzat által kijelölt személy	2019.02. hó	Megalakul a munkacsoport 3 fővel jegyzőkönyv jelenléti ív	Technikai feltételek (számítógép)	Folyamatos ütemterv Ülésezés munkaterv
2.	Vállalkozások, vállalkozók, civil szféra bevonása	Munkanélküliség magas száma /roma munkanélküliség is/Alacsony szintű vállalkozói kedv	Csökkenjen a munkanélküliek száma	Munkaügyi szerv Pályázati rendszer ismerete	Helyi munkaerő felvételéhez kedvezményes adó- és járulék kedvezmények vállalkozóvá válás elősegítése	önkormányzat által kijelölt személy	2019.11.hó	Számadat a vállalkozások, emberek bevonásáról statisztikai adat a munkaügyi központtól	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működés
3.	Képzések szervezése	Alap- és OKJ-s képzések, munkaerő piac igényeihez tartozó képzés	Szakképzett szakemberek biztosítása. Alacsony iskola végzettség csökkentése	Szerződések Közfoglalkoztatási Terv Éves Képzési Terv	Helyzet és igényfelmérés Képzések szervezése	önkormányzat által kijelölt személy	2023.	Foglalkoztatottak száma emelkedésének kimutatása munkaügyi szerv adatai alapján	Közlekedés megoldása Helyben tanítás Terembérlet Technikai feltételek	Megszerzett tudás Folyamatos beiskolázás
1. Nők munkaerő piaci helyzetének javítása										
1	Munkacsoport felállítása	Munkanélküliség magas száma /roma munkanélküliség is/	Csökkenjen a munkanélküliek száma	Közfoglalkoztatási terv	Munkacsoport meghatározza a szükséges tervet, stratégiát	önkormányzat által kijelölt személy	2019.02.hó	Megalakul a munkacsoport 3 fővel,jegyzőkönyv,jelenléti ív	Technikai feltételek (számítógép)	Folyamatos ütemterv Ülésezés munkaterv
2.	Vállalkozások, vállalkozók, civil szféra bevonása	Munkanélküliség magas száma /roma munkanélküliség is/	Csökkenjen a munkanélküliek száma	Munkaügyi szerv Pályázati rendszer ismerete	Helyi munkaerő felvételéhez kedvezményes adó- és járulék kedvezmények	önkormányzat által kijelölt személy	2020.	Számadat a vállalkozások, emberek bevonásáról statisztikai adat	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működés

					vállalkozóvá válás elősegítése			a munkaügyi központtól		
3.	Képzések szervezése	Alap- és OKJ-s képzések, munkaerő piac igényeihez tartozó képzés	Szakképzett szakemberek biztosítása. Alacsony iskola végzettség csökkentése	Szerződések Közfoglalkoztatási Terv Éves Képzési Terv, Szükséges szaknák helyi viszonylatai	Helyzet és igényfelmérés Képzések szervezése	önkormányzat által kijelölt személy	2023.	Foglalkoztatottak száma emelkedésének kimutatása munkaügyi központ adatai alapján,	Közlekedés megoldása Helyben tanítás Technikai feltételek	Megszerzett tudás Folyamatos beiskolázás
1. Gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása										
1.	Munkacsoport felállítása	szabadidős programok hiánya	szabadidős programok gyermekek részére	költségvetési rendelet	Munkacsoport meghatározza a szükséges tervet, stratégiát	önkormányzat által kijelölt személy	2019.02 hó	Megalakul a munkacsoport 3 fővel jegyzőkönyv jelenléti ív	Technikai feltételek (számítógép)	Folyamatos ütemterv Ülésezés munkaterv
2.	Kapcsolat felvétele művelődési intézményekkel	szabadidős programok hiánya	szabadidős programok gyermekek részére	közművelődési intézmények programtervének ismerete	Kapcsolat felvétele művelődési intézményekkel	önkormányzat által kijelölt személy	2020..	megszervezhető programok	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működés, rendszeres szabadidős programok
3.	Szabadidős programok megtartása	részt vétel előre nem látható	szabadidős programok gyermekek részére	helyi közművelődési programterv, költségvetési rendelet	szabadidős programok gyermekek részére	önkormányzat által kijelölt személy	2023.	jelenléti ív, helyi programterv	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működés, rendszeres szabadidős programok
1. Az idősek esélyegyenlősége										
1.	Munkacsoport felállítása	közintézmény teljes akadálymentesítettségének hiánya, szabadidős programok hiánya	közintézmény elérhetőségének biztosítása, programok szervezése	gazdasági program	Munkacsoport meghatározza a szükséges tervet, stratégiát	önkormányzat által kijelölt személy	2019. 02. hó.	Megalakul a munkacsoport 3 fővel jegyzőkönyv jelenléti ív	Technikai feltételek (számítógép)	Folyamatos ütemterv Ülésezés munkaterv
2	Pályázati lehetőségek felmérése, kapcsolat felvétele	közintézmény teljes akadálymentesítettségének hiánya, saját	pályázat benyújtása, kapcsolat létesítése	költségvetési rendelet	pályázat előkészítése, szervezőmunka	önkormányzat által kijelölt személy	2020..	közintézmény használata	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működése az intézménynek

	művelődési, egészségügyi intézményekkel	pénzügyi forrás teljes hiánya								
3.	Pályázat benyújtása	közintézmény teljes akadálymentesít ettségének hiánya, saját forrás teljes hiánya	közintézmény elérhetőségének biztosítása fogyatékkal élők részére	éves költségvetési rendelet	pályázat benyújtása	önkormányzat által kijelölt személy	2019.	pályázat eredményességéről értesítés	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működése az intézménynek
4.	Beruházás, programok megtartásának lehetősége	közintézmény teljes akadálymentesít ettségének hiánya, programok hiánya	közintézmény elérhetőségének biztosítása, programok	éves költségvetési rendelet	kivitelezési munkák, programok	kivitelező cég, programszervező	2020-2023.	építési napló, műszaki átadás-átvétel, jelenléti ív	Emberi, szakemberi bevonás	Hosszú távú működése az intézménynek
1. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1.	Munkacsoport felállítása	közintézmény teljes akadálymentesít ettségének hiánya	közintézmény elérhetőségének biztosítása fogyatékkal élők részére	gazdasági program	Munkacsoport meghatározza a szükséges tervet, stratégiát	önkormányzat által kijelölt személy	2019.02. hó	Megalakul a munkacsoport 3 fővel jegyzőkönyv jelenléti ív	Technikai feltételek (számítógép)	Folyamatos ütemterv Ülésezés munkaterv
2.	Pályázati lehetőségek felmérése	közintézmény teljes akadálymentesít ettségének hiánya,	pályázat benyújtása	költségvetési rendelet	pályázat előkészítése	önkormányzat által kijelölt személy	2019.	közintézmény használata	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működése az intézménynek
3.	Pályázat benyújtása	teljes akadálymentesít ettségének hiánya,	közintézmény elérhetőségének biztosítása	éves költségvetési rendelet	pályázat benyújtása	önkormányzat által kijelölt személy	2019.11.hó	pályázat eredményességéről értesítés	Emberi, szakemberi bevonás Informatikai háttér	Hosszú távú működése az intézménynek
4.	Beruházás	közintézmény teljes akadálymentesít ettségének hiánya,	közintézmény elérhetőségének biztosítása fogyatékkal élők részére	éves költségvetési rendelet	kivitelezési munkák	kivitelező cég	2021-2023. év	építési napló, műszaki átadás-átvétel	Emberi, szakemberi bevonás	Hosszú távú működése az intézménynek

Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:
- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT elökészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az

Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

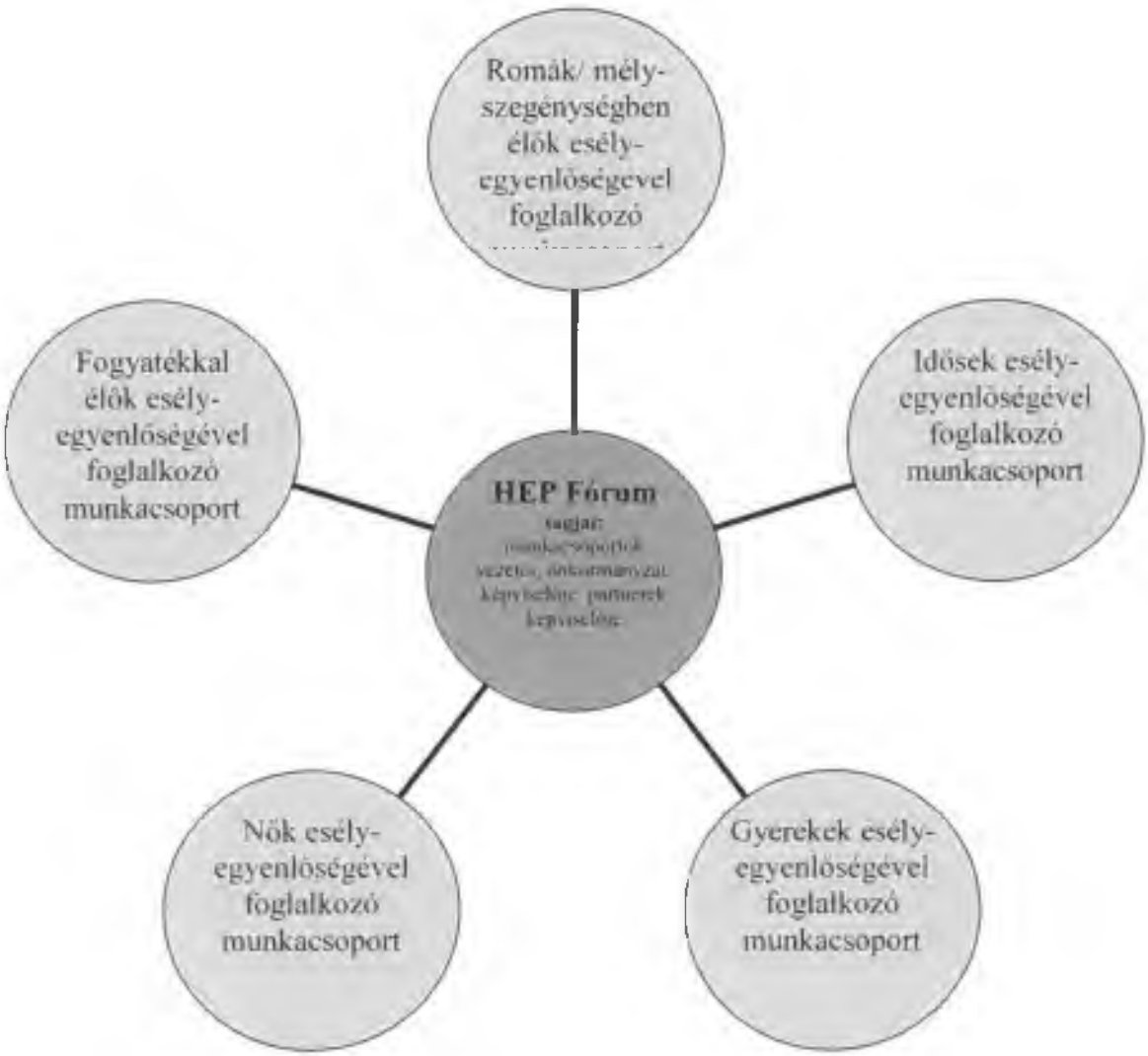

A HEP Fórum működése

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének minél hamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről polgármester felel.
Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:
- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.
Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.
A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Iklódbördőce település Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 45/2018. (XII.20.) számú határozatával elfogadta.

Iklódbördőce, 2018. december 20.

Sabján Krisztián
polgármester

Iklódbördőce Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Iklódbördőce, 2018. december 20. Dancs Andrea

Iklódbördőce, 2018. december 20. Rokob Mária

1. Előterjesztés

Iklódbördőce Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2018. december 20. napján megtartandó **nyilvános** ülésére

Településképi Arculati Kézikönyv elfogadásáról

Előterjesztő: Sabján Krisztián polgármester

Készítette: Farkas István főépítész

Törvényességi ellenőrzést végezte: Kovácsné Horváth Anikó jegyző

Melléklet: 1. Településképi Arculati Kézikönyv

Tisztelt Képviselő-testület!

2016. július 23-án lépett hatályba a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Törvény), melynek célja az építési beruházások támogatása, egyúttal a hazai városok és községek sajátos településképének védelme és alakítása.

A Törvény szerint a településkép védelme a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték, és az örökségvédelem figyelembevételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti.

A települési önkormányzat a településkép védelmét önkormányzati rendeletben biztosítja. Ezen önkormányzati rendelet szakmai megalapozása érdekében Településképi Arculati Kézikönyv (a továbbiakban: TAK) készül.
A TAK a – települések természeti és épített környezete által meghatározott – településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. A TAK feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembe vételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.
A TAK a település teljes közigazgatási területére készül.
A TAK-nak legalább az alábbi fejezeteket tartalmaznia kell a beépítési vázlatok kivételével:
1. Bevezetés, köszöntő
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, tájí és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója – utcák, terek, közparkok, közkertek
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések
8. Beépítési vázlatok (nem kötelező)

A TAK a települési főépítész közreműködésével, széles társadalmasítással készül. A TAK egyeztetése során a Magyar Építész Kamara véleményét is ki kell kérni.
A polgármester a TAK elkészítésének megkezdéséről társadalmi egyeztetés keretében Iklódbördőce Községi Önkormányzat Képviselő-testületének a településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézmények partnerségi egyeztetésének szabályairól szóló 6/2017. (IV.28.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Partnerségi rendelet) szerint a partnereket tájékoztatta. Iklódbördőce Község Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján, az önkormányzat honlapján hirdetményt tett közzé melyben tájékoztatta a partnereket a TAK elkezdésének megkezdéséről, továbbá elérhetővé tette a TAK tervezetet.

Lakossági fórumot szerveztünk a partnereknek, hogy személyesen is elmondhassák a véleményüket a TAK tervezésével kapcsolatban.

A polgármester a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Korm.rendelet) adatszolgáltatási kérelmet küldött az államigazgatási szerveknek, amelyek adatai szükségesek a TAK kidolgozásához.
A beérkezett adatok alapján a települési főépítész elkészítette a TAK véleményezési anyagát.
A polgármester a települési főépítész által a TAK tervezetét a Korm.rendeletnek megfelelően a Partnerségi rendelet szabályai szerint partnerségi véleményezésre bocsátotta. Gondoskodott a TAK-nak a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett digitális egyeztetési felületre történő feltöltéséről, így a véleményezésben érintett szervek (Magyar Építész Kamara, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya és az illetékes Nemzeti Park) megkapták azt.
A megküldött vélemények összegzése az abból való következtetés és válasz az alábbi táblázatban kerül bemutatásra.

1. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala Pécsi Hatósági Iroda (ikt.sz: CP/32014-4/2017)	
Észrevétel	***Következtetés, válasz***
A Hatóság megállapította, hogy az Arculati Kézikönyv nem tartalmaz a Hatóság hatáskörébe tartozó építményekre vonatkozó utalást. A Hatóság kéri a t. Címet, hogy a már megfogalmazott építmények elhelyezésének módján felül rendelkezzen az alábbiakról is: • új hírközlési infrastruktúra o kialakításának lehetőségei, módjai o kialakítására alkalmas és nem alkalmas területek megjelölése • vezetékes hírközlési hálózat o elhelyezése már meglévő infrastruktúra használatával (meglévő oszlop-sor/alépítmény) o tartószerkezetének, szekrényének méretei, elhelyezésének módjai (földfelszínen, föld alatt) • vezetéknélküli hírközlési hálózat o vezetéknélküli adók, átjátszók elhelyezésének lehetőségei	A Településképi Arculati Kézikönyvet kiegészítettük a műszaki berendezések elhelyezésének lehetőségeivel, mely a 9. fejezetben (Sajátos építményfajták) található meg.

o vezeték nélküli internetszolgáltatóadók elhelyezésének lehetőségei • antenna/antennatartó szerkezet elhelyezésének lehetőségei, adótorony fizikai paramétereinek meghatározása A Hatóság kéri, hogy a fentieket figyelembe venni szíveskedjen és egészítse ki a műszaki berendezések elhelyezésének lehetőségeivel a Településképi Arculati Kézikönyvet.	

2. Zala Megyei Építész Kamara
(ikt.sz: 86-1/2018)

Észrevétel	*Következtetés, válasz*
1. Bevezetés. köszöntő Készült egy rövid bevezetés, ami tartalmi követelményeknek megfelel, azonban a polgármester által írt személyes hangvételű köszöntő hiányzik a kézikönyv elejéről.	
2. A település bemutatása. általános településkép, településkarakter A település történetének bemutatása részletesen megtörténik. Az általános településkép és településkarakter ismertetése rövid tömör.	Nem volt mit javítani.
3. Örökségünk. a településképi szempontból meghatározó építészeti. műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők A fejezet cime befejezetlen. A fejezet nevesítve, fényképekkel együtt kellő részletezettséggel ismerteti a településképi szempontból meghatározó építészeti értékeket, műemléket. A táji és természeti értékek térképi melléklettel kiegészítve kerülnek bemutatásra.	A fejezet címe javításra került az észrevétel alapján: „A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők bemutatása”
4. Településképi szempontból meghatározó. eltérő karakterű területek lehatárolása. a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával A kézikönyvben lévő térképen 4 eltérő karakter kerül lehatárolásra, majd rövid szöveges képekkel kiegészített bemutatás következik. A szöveges részben a 2. (kertes mezőgazdasági) és a 4. (beépítetlen külterület) karakter külön bemutatását javaslom. A kertes mezőgazdasági területen jellemzőek a gazdasági épületek "kiskertek" ahol a rendezési terv lehetővé is teszi az ilyen jellegű épületek építését.	Az észrevétel alapján a 4. fejezetben tárgyalandó eltérő karakter területek lehatárolása és bemutatása javítva lett.
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató,	Nem volt mit javítani.

közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok, közkertek	
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek A kézikönyv 5. fejezete egyben tartalmazza a fenti két pontot. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások használhatók, ki lettek emelve a fő megjelenést befolyásoló elemek. A jó példák bemutatása - a jogszabálynak megfelelően teljes körű - szépen megszerkesztett. Jó lett volna a kertes mezőgazdasági területre vonatkozó iránymutatás.	A Jó példák fejezetet kibővítettük a „kertes mezőgazdasági épületek, présházak felújítására" vonatkozó iránymutató képekkel.
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések A könyv 6-7-8. fejezetében felsorakoztatásra kerültek jó példák. A szöveges részben említésre kerül, hogy nem minden példa a községben található épületekről, épületrészletekről készült. Jelen esetben elfogadható, hogy ötletként, iránymutatásként belekerült, hogy hogyan lehetne szebbé élhetőbbé tenni az épített és természeti környezetet. A tó mellett stégek vannak, új stég építés esetén hasznos lenne példát mutatni erre vonatkozóan is	A Jó példák fejezetet kibővítettük a „Jó példák a Csömödéri-tó környékén elhelyezkedő stégek felújítására" vonatkozó iránymutató javaslatokkal.
A Kézikönyv kidolgozottsága alapos, logikusan csoportosított, részletes, fényképekkel és alátámasztó anyaggal kellően ellátott. A könyv végén az impresszumban a név írásán javítani kell (Németh István).	Javítva.

3. A Zala Megyei Kormányhivatal Lenti Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
(ikt.sz.: -)

Észrevétel	*Következtetés, válasz*
-	

4. Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
(ikt.sz.: 5535/2017)

Észrevétel	*Következtetés, válasz*
Az arculati kézikönyv tartalmára vonatkozó természetvédelmi elvárások: 1.1 ./ Lényegesnek tartjuk a térségi összefüggések rövid bemutatását, mely az arculat szempontjából is meghatározó.	Nem volt mit javítani.
1.2 ./ A település bemutatása a természeti és táji értékek vonatkozásában a korábbiakban megküldött részletes adatszolgáltatásban foglaltak szerint: a természeti értékek rövid	Nem volt mit javítani.

ismertetésével - megtörtént. A legfontosabb táji- és természetvédelmi területek térképes bemutatása az arculati kézikönyvben (védett és fokozottan védett területek, Natura 2000 terület, ökológiai hálózat, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete, térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet) megtörtént.	
Az arculati kézikönyv és a TKR rendelet is a település egészére készül. Ezért lényegesnek tartjuk a külterületekre vonatkozóan is az építés lehetőségére és elvárt kialakítására irányt mutatni - a történetileg kialakult jó példák és az elvárt szempontok - elsődlegesen a látványvédelem - kiemelésével. A gazdálkodás létesíthet ő épületeire is érvényes szempont a kialakult hagyományok hoz igazodó megjelenés biztosítása; az épület elhelyezésé re, nagyságára, tömegére, formai kialakítására, anyaghasználatára és részleteire vonatkozóan a helyi sajátosságok őrzése, követése.	Javításra került, mely megtalálható az építészeti útmutatóban.
A külterületen, a tájban további építmények és műtárgyak jelenhetnek meg - melyek arculatát is szükséges meghatározni, bemutatni (pl. terepszint alatti, ill. takart közművek, antennatornyok, kiláló, külterületi kerítés (ezek létesítésének módja, vagy tilalma), reklámhordozók (léte vagy tilalma), fölösleges térburkolatok elkerülése, stb.). Felhívjuk a figyelmüket, hogy a törvény 11/B § értelmében a törvény 1. sz. mellékletében szereplő területeken, köztük a fent említett, az országos természetvédelmi oltalom alatt álló területeken, Natura 2000 területeke n, az ökológiai hálózat területein, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeken reklámhordozó és reklám -jogszabályban meghatározott kivétellel- nem helyezhető el, ezt kérjük a készülő TKR- ben is szerepeltetni.	Javításra került. A „Hirdetések és reklámtáblák" fejezetben is hangsúlyozásra került reklámhordozók és reklámok elhelyezésének szabályai.
Egyes külterületi részeken - jellemzően az ökológiai hálózat magterületén és ökológiai folyosó területén, Natura 2000 területeken, az erdő és gyepterületeken és a vizes élőhelyeken - ahol nincs építési lehetőség, a teljes mértékben megbontatlan, beépítetlen táj meghatározó arculati jellemző. Ennek megállapítása, lehatárolása is szükséges.	Az észrevétel szöveges formában javításra, említésre került az Építészeti útmutató fejezetben.
1.4./ A természetközeli, természeteshez közelálló területeken tájsebet jelenthet egy erdőfolt letermelése, fasor megbontása, gyep	Az észrevétel korrigálásra került.

feltörése, inváziós növények megjelenése. A növényzet telepítésében pedig elvárás a honos növények alkalmazása, a tájidegen fajok és egzóták mellőzése. Kérjük a település ajánlott növény jegyzékét valamint a kerülendő, inváziós fajok jegyzékét is a kézikönyvben említeni, majd a TKR mellékletében csatolni, vagy azok elérhetőségére hivatkozni (megtalálható a BfNPI honlapján). Ajánlott és kerülendő fajok listájára vonatkozóan a kézikönyv tesz utalást, erdőterületek vonatkozásában, a mellékletre hivatkozik, de a melléklet nem lett feltöltve az egyeztető felületre.	A településen ajánlott növényjegyzéket az elkészült településképi rendelet kívánja tartalmazni majd.
A zöldterületek mellett a település egyes jelentősebb épületei, intézményei kertjében, vagy környezetében is értékes növényzet (elsősorban fák, cserjék) jelennek meg. Ezek bemutatása és az épület/növényzet, valamint az ingatlanon kialakuló tájhasználat összefüggésének kiemelése is szükséges a TAK és TKR tartalmában, mind a lakó-, üdülőtelek, mind a települési intézmények vonatkozásában.	Az észrevétel alapján a Kertészeti útmutató kiegészítésre került a Nemzeti Park ajánlásaival.
A 25. oldalon a kézikönyv a kerti tóba telepíthető fajoknál megemlíti a sulymot (Tropa natans) és a fehér tündérrózsát (Nymphaea alba). Mindkettő növény védett, telepítése engedélyhez kötött. Az illusztrációként közölt kép nem fehér tündérrózsát ábrázol.	Az észrevétel alapján a Kertészeti útmutató igazítva lett. Mind a védett növények felsorolását, mind az említett illusztrációt töröltük. Az új kép a sárga nőszirmot ábrázolja.
Egyéb megjegyzés: A 16. oldalon (Iklódbördőce külterület) a középső kép nem Iklódbördőce külterületén készült.	Javítva lett.
5. Zala megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Állami Főépítész (ikt.sz.: ZAB/010/252-2/2018)	
Észrevétel	***Következtetés, válasz***
1. A magasabb szintű jogszabályokra való hivatkozás esetében a magasabb szintű jogszabály számát javaslom elhagyni, elegendő a jogszabály megnevezését használni. 2. Javaslom, hogy a helyi védettség megszüntetése esetében a benyújtandó kezdeményezés tartalmazza a helyi védett érték nyilvántartási számát is. 3. A védett értékekre vonatkozó nyilvántartás minimális tartalmi követelményeit a Kr. 23/D. § állapítja meg, ezt nem szükséges megismételni a Tkr. 6.§ (2) bekezdésben. A Tkr. javaslom, hogy csak a Kr.-ben felsoroltakon túli adatokat tartalmazza. 4. Fontos, hogy a Tkr.-ben a függelékek sorszámmal együtt történő hivatkozása szerepeljen a Tkr. normaszövegében.	Az Állami Főépítész által tett észrevételek alapján érintett részek javításra, módosításra kerültek.

5. A Tkr. nem állapíthat meg övezeteket, ezért kérem, hogy a 12. § előírásából töröljék az övezet megnevezést. 6. A Tkr. 9. § (1) d) pontjában megállapitott „egyéb külterület", mint településképi szempontból meghatározó terület megnevezését kérem megváltoztatni. A Kr. 22. § (7) bekezdése értelmében a település területe alapvetően településkép i szempontból meghatározó, védett, valamint egyéb területekre osztható fel. Amennyiben a külterületet meghatározó területbe kívánja sorolni, úgy annak elnevezése kérem, hogy ne egyezzen meg egy másik területi besorolás kötelezően alkalmazandó elnevezésével. 7. Kérem a Tkr. 1. mellékletét képező településképi szempontból meghatározó területek lehatárolását a TAK-kal összhangba hozni. 8. Kérem a településképi követelményeket a településképi arculati kézikönyvvel összhangban megállapítani. A Kr. 23/E. § (2) és 23/F. § (2) bekezdései szerint a Tkr .-ben településképi követelmény a TAK alapján határozható meg. Amire vonatkozóan a TAK nem tesz ajánlásokat, a Tkr.-ben nem szerepeltethető településképi követelmény. Kérem a TAK építészeti ajánlásait és a Tkr. településképi követelményeit összhangba hozni. 9. Felhívom a figyelmét, hogy a 16/2018. (II. 13.) Korm. rendelet számos ponton módosította a Kr. TAK-kal és Tkr.-rel kapcsolatos szabályait. Többek között módosult a kerítéskialakítás általános meghatározására vonatkozó előírások. A kerítés anyaghasználatával kapcsolatos követelményeket egyedi építészet i követelményként lehet meghatározni, a kerítés magasságára vonatkozó követelmény nem állapítható meg. A fentiekre tekintettel kérem felülvizsgálni, és módosítani a Tkr településképi követelményeit. 10. Mivel a teljes település településkép i szempontból meghatározó terület, ezért a közigazgatási terület egyéb szempontból lehatárolt területeire (pl.: táj- és természetvédelmi, közterület, zöldfelület, védett) csak azon településképi követelmények állapíthatók meg, amiket a meghatározó terület nem tartalmaz.	

A meghatározó területre előírt településképi követelmények nem ismételhetők meg, mert az párhuzamos szabályozást eredményez. Kérem a Tkr. 18. - 20. §- ainak átvizsgálását és azon előírások elhagyását, melyeket a 10. - 17. §-ok már tartalmaznak. 11. Kérem, hogy a Tkr. ne tartalmazzon a helyi építési szabályzatban megjelenő területfelhasználásokat, és arra vonatkozó előírásokat (pl.: zöldterület). 12. Felhívom a figyelmét , hogy a Kr. 2. § 1c. pontja alapján az épületre szerelt műszaki eszközök egyéb műszaki berendézéseknek minősülnek, amely fogalom nem azonos a sajátos építmények, műtárgyak fogalmával. Kérem az egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelményeket a fentiek figyelembe vételével megfogalmazni, és a 22. §-t a 25. §-sal összevonni. 13. Kérem a Tkr. 23. § (3) előírását pontosítani és meghatározni, hogy minek a 300 m-es körzetét kell figyelembe venni. 14 Kérem a Tkr. 29. § (6) bekezdésének összevetését és összhangba hozását a Tkr. 36. §-ban részletezett településképi bejelentési eljárás köteles tevékenységek felsorolásával . 15. Fontos, hogy a helyi önkormányzati rendelet a magasabb szintű jogszabályok fogalmait megfelelően alkalmazza . Kérem, hogy a reklámcélú védőháló helyett az építési reklámháló fogalmat használják. 16 Felhívom a figyelmét, hogy önkormányzati rendelet nem telepíthet új hatáskört és nem állapíthat meg előírást magasabb szintű jogszabály által szabályozott eljárásra vonatkozóan . Erre tekintettel a Tkr.-ben kérem mellőzni az egyes tevékenységek engedélyezésére vonatkozó megállapításokat. 17. Kérem a Kr. 25. §-a szerinti településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultációra való utalásnál a Kr. szerinti szóhasználat alkalmazását. Rövid megjelölés a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 5. §-ban foglaltak szerint lehetséges. Az így megállapított rövidítést a teljes joganyagban ugyanolyan formában szükséges használni, kérem ennek megfelelően összhangba hozni a Tkr. 32. § (1) és 37. § (2) bekezdések előírásait. A Tkr. 33. § b) pontban előforduló „településképet érintő" fogalmat javaslom meghatározni a Tkr. értelmező rendelkezései között.	

19. A településképi véleményezési eljárás szabályai részben a Kr. 26/A (5) bekezdésének megismétlését nem javaslom, a magasabb szintű jogszabály nem ismételhető meg helyi rendeletben. 20. A Tkr. 37. § (4) bekezdését javaslom áthelyezni a 38. §-hoz, ugyanis tartalma szerint oda illik. 21. Tévesen állapítja meg a Tkr. 39. § (2) bekezdésében a településképi követelményeket. Településképi követelmény a Tkr. IV. fejezetében található előírások, a településképi bejelentési eljárás azonban nem. Kérem a Tkr. 39. § (1) és (2) bekezdések tartalmát a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény (továbbiakban: Tvtv.) 10. § (4) és 11. § előírásaival összhangban megállapítani. 22. Nem tartalmaz a Tkr. hatályon kívül helyező rendelkezéseket. Felhívom figyelmét, hogy a Tkr. hatálybalépésével egyidejűleg a Tvtv. 14. § alapján az egyéb önkormányzati rendeletben szereplő településképi követelményeket, településképi önkormányzati támogatás i és ösztönző rendszert, valamint az önkormányzati településkép-érvényesítési eszközöket nem lehet alkalmazni.	
Felhívom a figyelmét, hogy a Tvtv. 4. § (1) bekezdése alapján a Tkr. tartalmát a TAK alapozza meg. A két dokumentum készülhet párhuzamosan, de egymásra épülésük csak akkor biztosított, ha a TAK elfogadása megelőzi a Tkr. elfogadását.	

Fontos megjegyezni, hogy a TAK felülvizsgálat bármikor lehetséges annak érdekében, hogy az mindig a valóságnak megfelelő, naprakész dokumentum lehessen.
A reklámozási tevékenységekre vonatkozóan a Törvény valamint a településkép védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 104/2017. (IV.28.) Korm.rendelet új, szigorúbb szabályokat állapított meg.
A TAK a hirdető berendezésekkel csak szűkebb terjedelemben foglalkozik, tekintettel a magasabb szintű szabályozásra.

Az TAK szolgál a készülő településképről szóló rendelet alapjául. A TAK megállapításaiból kell levezetni a rendelet szabályait.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására, és a határozat tervezetének elfogadására.

HATÁROZATI JAVASLAT

…../2018. (XII.20.) számú határozat

Iklódbördőce Község Önkormányzata Képviselő-testülete az előterjesztés szerinti tartalommal elfogadja a Településképi Arculati Kézikönyvet.
A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon a Településképi Arculati Kézikönyv monitorozása érdekében az önkormányzat honlapján való további közzétételéről.

Határidő: 2018. december 31.
Felelős: Sabján Krisztián polgármester

Iklódbördőce, 2018. december 5.

Sabján Krisztián
polgármester

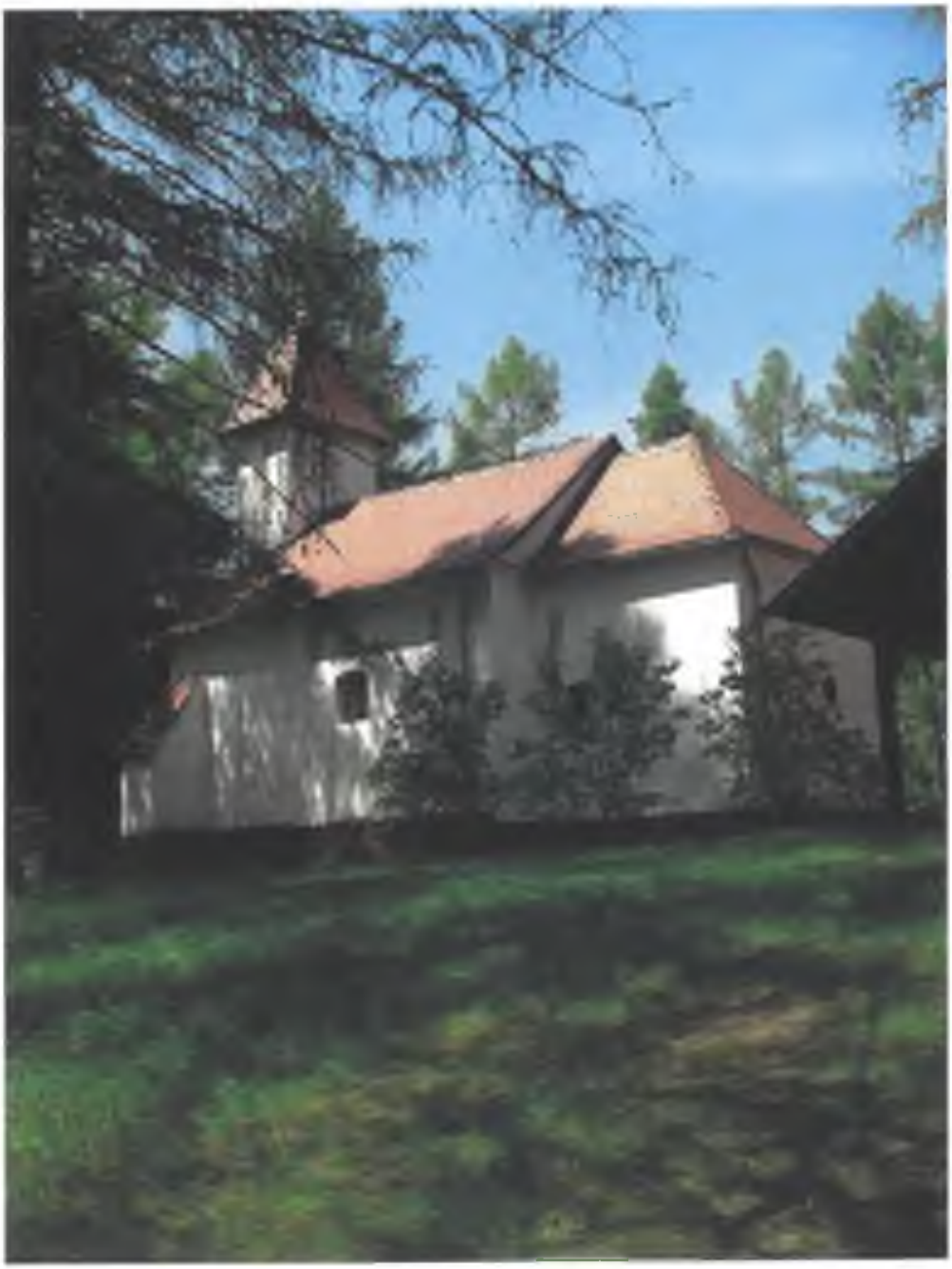

IKLÓDBÖRDŐCE

TELEPULÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKONYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3

2. Iklódbördőce bemutatása 5

3. Örökségünk 9

4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása 20

5. Építészeti útmutató, ajánlások 26

Telepítés

Tetőhajlásszög

Magasság

Tetőforma

Színek

Kerítések

Kertek

Anyaghasználat

Ajtók, ablakok

Részletek

Homlokzatképzés

6. Mai példák 43

7. Utcák, terek 46

8. Hirdetések, reklámtáblák 48

9. Sajátos építményfajták 49

10. Impresszum 50

BEVEZETÉS

1

Klódbördőce településképi arculati kézikönyve bemutatja a község gazdag történelmének leírását, természeti értékeit és kiemelten kezeli épített értékeit.

A községre jellemző, hagyományos építészeti megoldásokat gyűjtöttük össze, azokat fényképeken, ábrákon jelenítettük meg. A településre jellemző hagyományos építészeti megoldások megóvása, helyes alkalmazása közös feladatunk.

Célunk, hogy mind az itt élők, mind a település iránt érdeklődők számára egy hasznos kézikönyvet készítsünk. A település történeti bemutatása mellett a múltból, illetve korabeli építészet stílusokat, kerítéseket, kerteket, településszerkezeti jellemzőket fogaltuk össze és ábrázoltuk szemléltető jellegű képekkel, ábrákkal.

Fontos kitétel a hagyományok, népies motívumok megőrzése mellett a fenntartható fejlődést célzó építészet megvalósítása, az esztétikai szempontok figyelembe vétele, a településkép harmonikus kialakítása.

A hangulatos előkertek, virágok nagyban emelik a község esztétikáját, legyen szó közintézményről, vagy lakóházról. Reméljük, hogy a kézikönyv ajánlásait a lakosság, erőforrásaihoz mérten alkalmazni tudja és a bemutatott elméleti példák a gyakorlatban is megvalósulhatnak.

IKLÓDBÖRDŐCE BEMUTATÁSA

2

Iklódbördőce község Zala megye Lenti kistérségében, a Lenti-medence északi peremén helyezkedik el, a Kerka alsó folyásánál. A község a Cserta völgyének jobboldali részén és a hozzá csatlakozó domlábi-domboldali területen található, mely összességében az Észak-Göcsej-dombság morfológiai tájegység déli pereme.

A mai falu két részből állt. A nyugati oldalon Kerkaiklód, a keleti Börcőce községrészeket találjuk. Egykor önállóak voltak. 1938-ban egyesítették a két községet, amely a Bordőceiklód nevet kapta az összevonás után. 1939-ben újabb névmódosítás eredményeként Iklódbördőcére nevezték át.

A község területén a régészeti lelőhelyként nyilvántartott Mézes-patak területéről származnak a legkorábbi, emberi megtelepedésre utaló leletek. Újkőkori, rézkori, későbronzkori és népvándorlás-kori emlékek lelhetők itt fel. A szintén régészeti lelőhelyként nyilvántartott Bördőcei-patak területéről római kori emlékek kerültek elő.

Az Első Katonai Felmérés (1763-1787)

Honfoglaló őseink fokozatosan szállták meg a Balaton északi partjától a Drává g terjedő területet. A X. század közepe után jelentek meg a magyarok a Zala folyó völgyében, amelyre az előkerült jellegzetes temetkezési nyomokból következtethetünk. A X. század végére a magyar településterület egészen a mai Zala megye közepéig tolódott ki. A XI. század végén a nyugati határvédelmi rendszer a Kerka völgyét keletről kísérő, nehezen járható Göcseji combvidéken, illetve a Mura vonalán húzódott.

Az 1000 körül, Szent István által alapított megye neve egy 1009-ben, a veszprémi püspökség részére készült adománylevélben bukkant fel először. Első neve Kolon (Colon) volt.

Szent László uralkodása alatt a Muraközt és a Kerka vidékét, amely eddig lakatlan, vagy gyéren lakott volt egyházilag Zágrábhoz, közigazgatásilag Zala megyéhez csatolták. Az őshonos birtokosok közül a megye legnagyobb világi birtokosává vált a XII. század második felében, a III. István királytól kapott adományok révén. Többek között a Kerka folyó vidékén és a Muravidéken voltak a legnagyobb összefüggő birtoktestek.

A XIV. század elején a királyi hatalom meggyengülése és a belháborúk következtében a Kőszegi család hatalma érvényesült. Szolgálatukba kényszerítettek több családot is, több várat erőszakkal vettek birtokukba. A királyi hatalom visszaállítását Károly Róbert a XIV. században kezdte meg. 1321-re a kiskirályok hatalma megszűnt a megyében, mely folyamat a birtokviszonyok és a megyén belüli hatalmi viszonyok átrendeződésével járt.

Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodása alatt a jelentősebb uradalmak új urakat kaptak. Az Alsólendvaiak visszakapták nyugat-zalai uradalmukat, megkapták Lenti várát és a hozzá tartozó falvakat 1343-ban. Ebből az időből valók Iklód és Bördőce települések első írásos említései is. 1324-ben „Burzelche" és 1334-ben „Iklód".

A Második Katonai Felmérés (1806-1869)

A belső rend megszilárdulása után Károly Róbert gazdaságpolitikája is meghozta a pozitív változásokat Zala megyében. A mezőgazdasági termelés fokozódása magával hozta a kereskedelmi élet fellendülését, a belső piackörzetek, a helyi iparos réteg kialakulását, a városiasodást.

A megye középkori utolsó virágkorára Mátyás uralkodása alatt következett be, ugyanakkor a nyugati határ közelében már jelentős pusztításokat hozó katonai támadások érték a területet.

1479-ben az első török támadás a Mura menti falvakat sújtotta. 1481 nyarán a németek pusztították el a megye jelentős részét. Iklódbördőcéről 1499-ből tudjuk, hogy a szécsisziget kastély tartozékai között sorolják fel. A terület a felső-lendvai Szécsyek birtoka volt.

A megye területének pusztulása a török támadások nyomán az 1540-es években kezdődött meg. 1548-ban megalakult a dunántúli főkapitányság. A passzív védelem következtében a török könnyen és mélyen hatolt be a megyébe, és szinte az egész vidéket rendszeresen adóztatta. A zalai falvak oly mértékben pusztultak el, hogy már nem voltak képesek ellátni a végvári katonákat.

Az 1530-as évektől kezdődően a megyében gyors ütemben terjedt a reformáció, melynek fő támogatói a kanizsai uradalom gazdájává lett Nádasdy Tamás és Alsólendván Bárffy Miklós voltak.

Kanizsa 1600-ban történt elestével együtt odavesztek a dél-zalai végvárak, és a megye egy része török kézre került. Új végvárvonalat alakítottak ki, melynek egy része a Kerka és a Mura völgyében Lenti-Szécsisziget-Muraköz-Légrád volt. Ebben az időszakban gyakoribbak voltak a török hordák dúlásai, mellyel szemben Iklód és Bördőce is teljesen védtelenül állt, még a Cserta mocsara sem adott e ég védelmet. A török közigazgatás arra törekedett, hogy a szandzsákban mind nagyobb területről hajtsa be az adókat, és minél több falut tartson a török hódoltsághoz tartozónak. Ugyanakkor a magyar katonaság és a magyar földesurak a régi jogok alapján behajtották az adót a török területeken is. Kialakult a kettős adóztatás rendszere, mely csak tovább fokozta az amúgy is sokat szenvedett, és egyre pusztuló lakosság nyomorát. A hódoltság végére Iklód és Bördőce lényegében elpusztult. Az iklódi templom rombadőlt, a település 1689-ben a szécsisziget plébánia filiája lett.

Iklócon 1703-ban összesen 7 család élt, Bördőcén ekkorra már 137 lakos volt.

Zala megye számára fellendülést ígért az 1937-től sikeres kőolajkutatás. Jelentőségét fokozta, hogy a feltárások a megye legnkább elmaradott, a téli hónapokban járható utakkal alig rendelkező tájain hoztak eredményt. A kutatás, majd a termelés, a háttérágazatok kiépülése munkalehetőséget, jobb fizetést, utakat, magasabb életszínvonalat jelentett. Mindez hozzásegítette a megye délnyugati részét arculatának gyors átformálásához.

Ez egyúttal nagy szociológiai kihívást is jelentett, hiszen az ország egyik legelmaradottabb tájára betört a korszak egyik legfejlettebb, leglátványosabb technikája.

A II. világháború harci eseményei a bombázások csak rövid ideig érintették a megye területét. Iklódbördőcétől azonban a II világháború óriási véráldozatot követelt, a község harminc katonája hat nősi halált.

A háborús károk helyreállítása, a gazdasági élet újjászervezése gyorsan megkezdődött a megyében, viszont a helyiek számára ez sem volt könnyű, a délnyugati határ közelében lévő területeket határsávnak nyilvánították, az itt lakók egy részét otthonuktól is megfosztották, földjeiken katonai létesítményeket építettek.

Az 1970-es években a falun lakók több mint fele nem a mezőgazdaságból szerezte fő jövedelmét. Ugyanakkor a lakosság nagyobb része kétlaki volt, azaz volt kis földje, pincéje is. A térségben Lenti nemcsak igazgatási, hanem forgalmi, gazdasági rangot is szerzett.

A hatvanas évektől az elköltözés is erőteljessé vált, ez pedig jelentős létszámcsökkenést eredményezett. 2017-ben 273 fő élt Iklócbördőcén.

Iklódbördőce morfológiai szempontból szalagtelkes úti falunak tekinthető, a község a Göcseji-dombság lábánál, a Cserta-patak völgyének oldalában helyezkedik el. Csömödér felől a faluba megérkezve szellősen beépített egyenes út vezet minket a település központjába, majd a vasútállomásra, mely összekötő a települést a környező falvakkal. (A bal alsó képen látható a Fő út.)

A település szerkezetén jól látszik, hogy két falu összenövéséből fejlődött ki mai formája. Egyedisége, hogy míg a legtöbb településen a falu központja egyértelműen meghatározható, itt az összenövés következtében nem csoportosulnak a középületek egy központba, mint azt a két, egymástól távolabb eső haranglábak is jelzik.

A mai Fő út nyugat-keleti irányba szeli át a települést a patakkal párhuzamosan. A településen végighaladó út mentén sárgára festett haranglábak, régi idők emlékét idéző ásott kutak, és a keresztény vallás jelképeként kőkeresztek szegélyezik az utat.

A hagyományos régi parasztházak mellett nagy számban megjelennek a világháború után épült, négyzetes alaprajzú épületek is. A külterületen emberi kéz alakította a tájat, a településtől délre kiskertek találhatók, északkeletre pedig a Csömöcéri-tó. Iklódbördőce felőli oldalán számos kis stég szolgálja a horgászok kényelmét.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

Máraki Szent Márk kápolna és műemléki környezete

A XIII. században épült Máraki-kápolna a Kerkától keletre, Szécsisziget határában, az ercőkkel övezett szőlőhegyen, egy erdei tisztáson található. A kápolna a török időkben elpusztult Petróc falu temploma volt, körülötte régi temető terül el, melybe 1945-ben temettek utoljára.

A téglából készült, tornyos épület a XIII. század második felében épült, majd a török időkben, a XVI. században vált elhagyatottá. 1794-ben a Szapáry család állíttatta helyre, az eltelt évszázadok során pedig az eredetileg román stílusú épületet többször is átalakították. A XX. század közepén Szécsisziget és Iklódbördőce összefogott a szőlőhegyi kápolna renoválása érdekében, mely 1964-ben valósulhatott meg. Műemléki védelem alatt áll 8733-as törzsszámon.

A keletelt, egyhajós, egyenes szentélyzáródású kápolna nyugati homlokzata előtt toronnyal, a hajó felett nyeregtetővel, a szentély felett kontyolt nyeregtetővel épült. A hajó nyugati homlokzatának két szélén egy-egy támpillér található. A hajó és a szentély síkmennyezetes, a hajó bejárati oldalán pedig karzat látható. Homlokzatán résablak, a torony oldalain rézsűablakok helyezkednek el, amely az építéskori román stílusra utal.

A Máraki-kápolna sajátosságai az oltár körüli falba épített ülőhelyek és a narancstorony formája, amely egy eddig csak Zala megyében látott harántirányban lapított, téglalap keresztmetszetű építményként csatlakozik a nyugati oldalhoz.

Harangláb, Kápolna

Zala és Vas megye a haranglábak vidékének mondható. Míg az István király által hozott törvények alapján minden tíz településnek kellett egy templomot építenie, s ez majdnem meg is valósult, a későbbi, szegényebb korokban inkább haranglábakat építettek. Leginkább olyan helyeken épültek, ahol a táji adottságok és a szerényebb anyagiak nem tették lehetővé a harangtorony vagy templom építését; illetve a történelmi pusztítások miatt nem volt célszerű állandó épületben elhelyezni a harangot.

A településen található harangláb és kápolna a közelmúltban jelentős átalakításon ment keresztül. Külső és belső vakolat felújítására, a tetőhéjalás, valamint az elektronikai és gépészeti berendezések cseréjére került sor. Az áramfogyasztást napelemekkel igyekeznek megoldani, amely a jövőbe mutató, példaértékű kezdeményezés.

A harangláb a település főutcájár található, a kápolna a Letenye felé vezető út mellett áll. A kápolna valószínűleg 1920-as években készült. Az eredeti harangja, melyen 1924-es évszám olvasható az imaház tornyában van, és annak lélekharangját helyezték el a 2014-ben felújított kápolnában.

A kápolnában faragott oltár található. Kárpáti János készítette 2012-2014 között, mely tölgyfából készült. Az oltár formája egy négytornyú bazilika, melynek két oldalán a vallás jelképei láthatók, harmadik oldalán pedig a település címere jelenik meg.

Az oltáron található nyitott könyvön fekvő, gyolcsba tekert lézus körtefából készült

Az oltár tetején lévő Biblián olvasható idézet. Alsólendvai Kuncsár György könyvében található

A kápolna oldalát festett ablaküvegek díszítik, melyeken a keresztény vallás jelképei jelennek meg. Az üvegfestés Horváthné Bencze Irén, egervári művésznő munkája.

Fatimai Szűzanya-iskolakápolna

Az 1913-ban, neobarokk stílusban épült kápolna harangtorony szerűen kapcsolódik az falu polgármesteri hivatalához, de külön bejáraton keresztül léphetünk be az építménybe. Jelenleg felújítás alatt áll.

Emlékművek

A településen több emlékművet találunk, melyek egy-egy történelmi eseménynek állítanak emléket. A világháborús emlékművek mellett a Millenium tiszteletére állított építmény is található a községben.

MILLENIUM
2000

Völgyi Zoltán egykori lakóháza

A mára szépen felújított lakóházban élt egykor a település első néptanítója, Völgyi Zoltán, aki a második világháború idején mártírhalált halt. A szovjetek által elhurcolt tanító a falu kiváló alakja volt.

Zala megyében Iklódbördőce az első olyan település, amely a "Humanitárius település" címmel büszkélkedhet. A táblát a lakóház falán találjuk, melynek környezete igényesen kialakított.

—. **Megerősítés.** Völgyi Zoltán r.k. tanítónak Kerkaiklódon f. évi. augusztus 15 én történt egyhangú megválasztását az egyházmegyei főhatóság jóváhagyta és. nevezetiet állásában megerősitette.

Zalamegyei Ujság, 1932. szemptember 20

Hagyományos lakóházak

A község régebbi épületein megjelennek a magyar népi építészet stílusjegyei, néhányuk felújításra szorul. A lakóházak általában az utcafrontra merőlegesen épültek, de akad olyan is, ahol 20-30 fokkal elfordították őket. A XX. század elején (mint az országban általánosan) a háromosztatú háztípus volt a jellemző.

A népi építészet annak idején a lakóépületekhez fát és agyagot használt, de Zala megyében a házak jelentős része zsúptetős boronaépület volt. Jellegzetes volt a füstöskonyha, melyet csak a két háború között kezdtek el kéményesre cserélni. Itt régen nem volt jellemző a kerítés, az 1930-as években a házak alig ötödét kerítették körül. A hagyomány szerint a faluhoz tartozó "Paku-rét" arról kapta a nevét, hogy egy Pakó nevű betyár gyakran tartózkodott ott. A faluban a XIX. század végén olasz téglavetők dolgoztak, a település határában vetették a téglát és a zsindelyt. Emlékük a hajdani Kerkanémetfaluban egész utcasor őrzi.

Természeti értékek

Zala megyének ezt a részét szelíd dombok, vadban gazdag, sűrű erdők, szőlőhegyek, völgyekben húzódó patakok, aprófalvak alkotják.

A terület kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, általános természetvédelmi célkitűzése a közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.

Kiemelten a közösségi jelentőségű védett és fokozottan védett fajok által is képviselt, hazai és közösségi szinten is egyedülálló természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése: úgy, mint a torpekákás iszapnövényzet, a természetes jellegű eutotróf tavak és hínárnövényzetük, gyors áramlású vízfolyások hínárnövényzete, kékperjés láprétek, a mocsárrétek, az üde magas fűvű kaszáló rétek, a puhafás és keményfás ligeterdők és az illír gyertyános-tölgyesek.

Szintén kiemelkedő feladat a közösségi jelentőségű védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: díszes légivadász, sötét hangyaboglárka, vérfű hangyaboglárka, nagy hőscincér, ingolafajok, réti csík, lápi póc, mocsári teknős, csonkafülű denevér, nagyfülű denevér, piszedenevér és vidra.

A gyengén tagolt, dombvidékkel határolt, teraszos völgyek az Ős-Mura és az Ős-Kerka ópleisztocénban lerakott kavicsos homok és iszapos agyag hordalékából, illetve a hordalékot felszabdaló földszerkezeti mozgások révén alakultak ki. A felszínen barna erdőtalaj képződött, a patakok mellett pedig nyers öntéstalaj alakult ki. A vízgyűjtő terület geológiai és morfológiai felépítése kedvez a szélsőséges vízjárás kialakulásának: gyakoriak az árhullámok, hosszabb szárazság esetén pedig a patakok gyakran kiszáradnak. A terület legértékesebb és legveszélyeztetettebb társulása a kiszáradó kékperjés láprét. Sajnos ma már egyre kisebb területet borít, a folyamatos szárazodás következtében állományai átalakulóban vannak. A Kerka szabályozása előtt a kanyargó patak sok mellékága biztosította a megfelelő vízellátást. A sokszínű növényvilághoz változatos állatvilág párosul. A rétek állatközösségei közül mindenképpen ki kell emelni a rovarokat. Nagy fajszámuk a nagy mennyiségű és változatos táplálékforrásnak köszönhető. A mocsárréteken járva gyakran találkozhatunk ónás, zsombékszerűen kiemelkedő hangyabolyokkal, melyek az egészséges talajélet látványos bizonyítékai.

Jellegzetességei e tájnak a magasabb térszíneken előforduló, domboldalakra felkúszó réti csenkeszes és verescsenkeszes mezofil rétek.

A rétek adják a legjobb minőségű szénát. Védett növényeik az orchideák, mint az agárkosbor vagy a vaníliaillatú őszi fűzértekercs.

A közönséges hód egerősebb állománya a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén a Kerka-völgyben található.

A Kerka-mentén az állomány lassú ütemben emelkedik, nagyából ma 40-60 példányra tehető, melyre az azonos területen tapasztalt nyomokból lehet következtetni. Ez az állomány önfenntartásra képes, amennyiben az élőhelyi körülményekben drasztikus változás nem következik be, akkor hosszútávon is képes fennmaradni.

A volgy ezen szakasza Zala megye botanikai értékekben egyik leggazdagabb területe. A patakvölgy legelterjedtebb réttársulása a sédbúzás mocsárrét. E rétek többségének helyén 150-180 évvel ezelőtt még ártéri ligeterdők álltak. Tavasszal tömegesen nyílik egy kis védett növény, a kockás kotulinom, melyet harang alakú, jellegzetes mintázatú virágairól könnyű felismerni. A helybeliek kakukkvirágnak is nevezik.

Tipikusnak nevezhető a sédbúzás, mely június végére eléri a 150-170 cm-es magasságot. Társulásalkotó fajai a gyógynövényként is ismert őszi vérfű, a közönséges lizinka, a réti ecsetpázsit, a gyöktörzsében véralvadásgátló anyagokat tartalmazó vérontófű és a sárga virágú kúszó boglárka. Tömegesen terem a fehér tippan. A vizenyős, mélyebb fekvésű részeken a sárga virágú mocsári nőszirom, a béka- és csomós szittyó a sásfajok és a rózsaszín virágaival messziről virító, 1-1,5 méter magas rét fuzény válik meghatározóvá.

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

4

Iklódbördőcén arculati jellemzők tekintetében négy eltérő karakterű területrész különböztethető meg.

Az első a falusias lakóterület, ahol nem különböztetjük meg az egykori Iklód és Bördőce településrészeket, illetve Petrócpusztát, mert jelenlegi építészeti arculatuk hasonló.

Ettől eltérő karakterű a Cserta-patak tú oldalán, a település déli részén elhelyezkedő kertes mezőgazdasági terület.

Az ipari- és mezőgazdasági üzemi terület – mely a harmadik karaktert alkotja – a falusias karakterű településrészektől eltér funkcionálisan, megjelenésében, telepítésében.

A negyedik karaktert a helységet körülvevő, beépítetlen külterületi rész jelenti, amely mezőgazdasági művelés alatt áll, vagy gyepek, erdők borítják. A tájképvédelmi övezethez tartozó területek kijelölését az Örökség fejezetben bemutattuk.

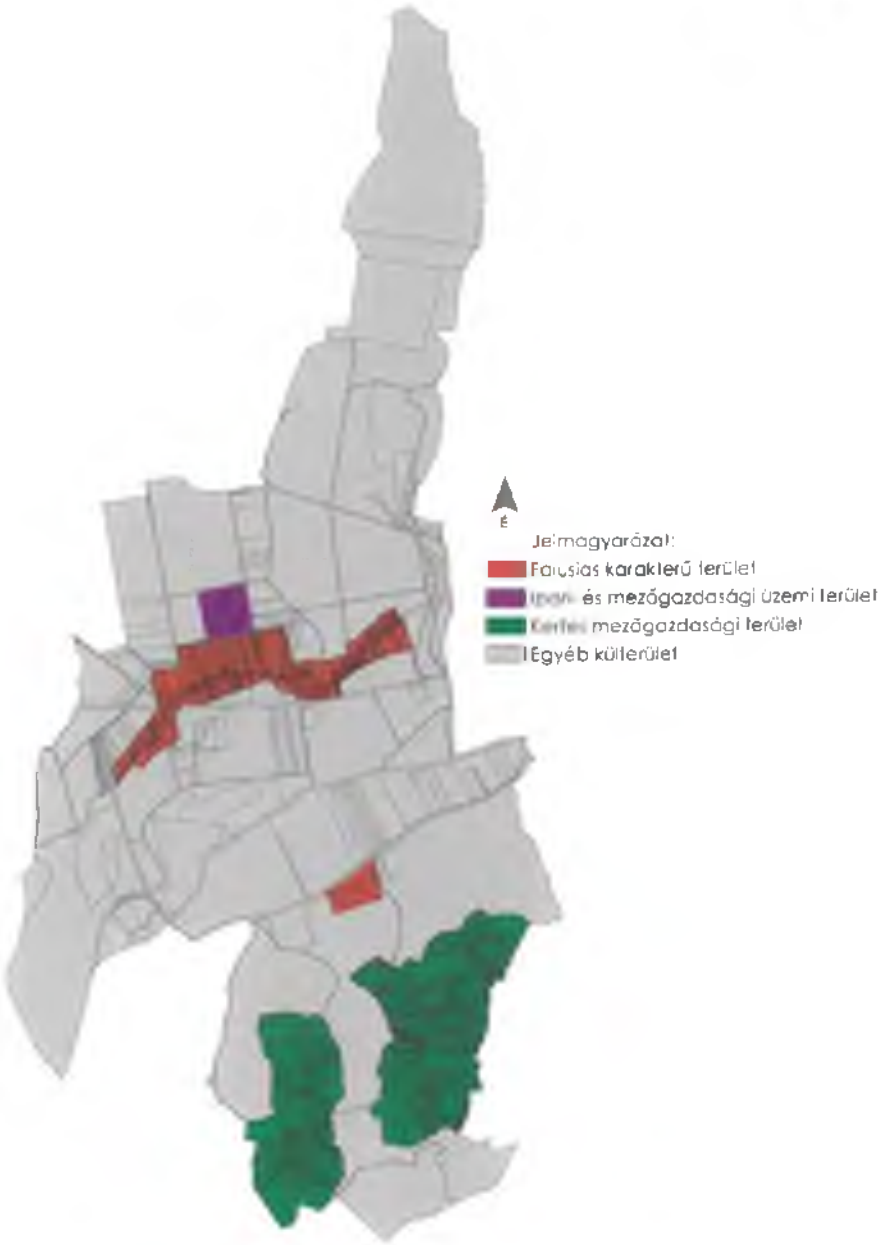

Falusias karakterű terület

Klódbördőce egyutcás település, a főutca kanyarulatai mentén épültek a lakóházak, középületek. A község régebb épületein megfigyelhetők a népi építészeti stílusjegyek, ám homlokzatok, egyéb szerkezeteik felújításra szorulnak, hogy újra eredeti fényükben mutathassák meg, hogy a falu méltó őrzője a hagyományoknak.

A régi, hagyományos épületeknél még megfigyelhető a hosszoldal tornác, mely sok esetben már beépítésre került a ház szélesítése következtében. Az áltornácok esetében már csak a tetőforma utal az egykori megjelenésükre. Az utcára merőleges oromzatok szép példái figyelhetők meg a házakon. Néhány lakóháznál az utcára való befordulás következtében az úttal párhuzamos tetőgerincvezetés alakult ki, mely a városias hatások következménye.

A településen található újabb építésű lakóházak nem keltenek zavaró látványt, illeszkednek a falusias karakterhez.

Ipari- és mezőgazdasági üzemi terület

A terület adottságait kihasználva a 60-as években fellendult az olajipar, az erdőgazdálkodás, és létrehozták az Erdőgazdaság Fűz- és Kosárpari Vállalat helyi üzemeit, melyek a rendszerváltásig szocialista szellemben működtek, azóta viszont a helyi kézművesek örökségük több száz éves titkait visz k tovább, megőrizve a Hetés vidékére jellemző anyaghasználat és motívumvilág részleteit.

Iklódborcőcén összefüggő, nagyobb ipari terü ettel a község északi peremén találkozhatunk, a Fő útról leágazó úton haladva. Az itt lévő épületek léptékükben, telepítésükben különböznek a község falusias karakterű részének épületeitől, ezért a kézikönyvben külön építészeti karakterként határoljuk le.

Kertes mezőgazdasági terület

Néhány évtizedcel ezelőtt a helyi lakosság fele a mezőgazdaságból szerezte a jövecelmét, va amint a külterületen lévő termékeny földek felparcel ázásának köszönhetően kisebb kertes földterületek, il etve p nték kerültek kialak tásra a XX. században. Ennek koszonhetően a kertes mezőgazdaság: terü etek jelenetős szereppel birnak az itt élő akcsság icert tásának formálásában és a hagyományok megőrzésében.

Az itt található présházak és épü etek szabadcnállóak, egyszerűen vakoltak, jellemzően a földterület peremén helyezkecnek e .

Egyéb külterület

A patakok kanyargós folyása, vízállásának változásai egykor és ma is alapvetően befolyásolták a közelében letelepedett emberek életét. A terület adottságai alkalmatlanok voltak arra, hogy nagy kiterjedésű szántókat hozzanak létre, vagy intenzív szőlőtermeléssel foglalkozzanak az itt élő emberek. A Kerka völgyének lakói letelepedésük óta az állattartásnak köszönhetik megélhetésüket, mert a patakvölgy rétjei mindig gazdag takarmánytermő területek voltak.

A községben készült képek jól érzékeltetik a karakter különbözőségét a falusias karakterhez képest. A Lentit Kistolmáccsal összekötő, keskeny nyomtávú Erdei Vasút hazánk leghosszabb kisvasúti hálózata, összesen 102,9 km hosszan tekereg a vadregényes Zalai erdőségben. Az útvonalnak csupán harmadát használják személyszállításra, a többin fát szállító tehervonatok járnak. Az erdőben egészen közelről lehet megfigyelni az itt élő vadállatokat. A vaddisznók, gímszarvasok – melyek itt élő populációja Európában a legnagyobb – teljes nyugalomma szemlélik a mesébe illő kismozdonyt, melyek jelenlétéhez az 1910-es évek óta már hozzászoktak.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

5

Falusias karakterű terület

Iklódbördőce építészet útmutatója segítséget kíván nyújtani az építtetők és tervezők számára, hogy az új és a meglévő épületek felújítása, bővítése a település építészet arculatához illeszkedően történjen.

A képen Iklócbördőce utcarészlete látható, melyen előkertes telepítés figyelhető meg.

TELEPÍTÉS

Iklódbördőce településén elsősorban oldalhatáron álló beépítés látható, de ritkábban előfordulnak szabadonálló épületek is.

A lakóházak előkertekkel rendelkeznek, melyek ideális esetben közel azonos méretűek. A kialakult építési vonaltól nem ajánlott eltérni, hogy az utcakép harmonikus és hagyományokat őrző képe fennmaradjon.

A fésűs, előkertes telepítés mellett fűrészfogas beépítést is találunk, különösen ott, ahol a Fő út kanyarodik. Ez abban különbözik az egyszerű fésűs beépítéstől, hogy a telek hosszanti határa és az épületek nem merőlegesek az utca vonalára, hanem 10–20 fokkal eltérnek attól, ezáltal oldalhomlokzatuk egy része is szerepet kap az utcaképben.

A építtetők érdekében nem célszerű az új épületeket a jellemzőnél jobban hátrahúzni. Azokon a részeken, ahol a szomszédos épületek fűrészfogas beépítésűek, a kialakult állapothoz igazodjunk.

A jobbra látható képen a község egy utcarészlete látható, melyen egymáshoz tetőhajlásszögben és magasságban illeszkedő épületek figyelhetők meg.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Kódbordőcér ma 35-45 fok közötti hajlásszögű tetők ta álhatók.

Javasolt az új tetők hajlásszögét úgy meghatározni, hogy azok belesimuljanak a település kialakult utcaképébe.

A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település építészeti karakteréhez.

A kozsegben a jelenzőnél alacsonyabb hajlásszögű tetővel megvalósítani kívánt lakóház tervezésekor, az építés megkezdése előtt szakmai konzultáció, építési engedély köteles tevékenység esetén pedig településképi véleményezés szükséges.

MAGASSÁG

A faluban egy- és kétszintes lakóházak épültek, melyekhez gazdoan ajánlott az újonnan épülő épületek magasságát meghatározni.

A változó magasságú házak zavaró, vibráló utcaképet eredményeznek, amely eltér a jelenlegi falusias település karaktertől.

TETŐFORMA

Iklódbörcöcén a hagyományos tetőformák alkalmazása jellemző, mint például a nyeregtető, kontyolt nyeregtető és a sátortető

Újépítésű ház esetén a tető dom megválasztásakor törekedni kell arra, hogy az új tető a fent felsoroltakkal megegyező, vagy ezekhez illeszkedő formájú legyen. Az ettő jelentősen eltérő formák nem illeszkednek a környezetükbe, ezért az összetett bonyolult tetőidom használata kerülendő

A felső fényképen egy sátortetős, a két alsó fényképen pedig nyeregtetős épület látható.

SZÍNEK

A településen a világos földszínek használata figyelhető meg. Az egységes utcarészletek érdekében javasolt a világos pasztellszínek alkalmazása, melyekkel tovább erősíthető a település építészeti karaktere.

Kerülendő a harsány, élénk színek, valamint a rikító fém cserepfedések alkalmazása. Nem ajánlott a homlokzatok túlzott díszítése sem.

Színválasztáskor elsősorban a környezethez való illeszkedést érdemes szem előtt tartani.

Balra példa látható a megfelelő színhasználatra. Vörös színű cserépfedés, pasztellszínű vakolt homlokzattal.

Az alsó képen egy kerülendő megoldás látható. Az élénk színek és a csíkozott minta alkalmazása nem illik a falus arculatához.

A kép nem a településen készült.

Javasolt a fehér szín, vagy a világos árnyalatú pasztellszínek használata.

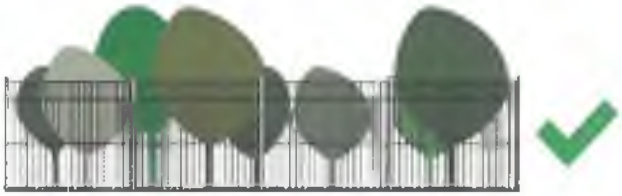

KERÍTÉS

A településen az áttört fa- és fémkerítések alkalmazása jellemző, ce ritkábban található tömör fakerítéssel rendelkező telek is.

A kerítések színezésénél fontos, hogy azok az épületekkel harmonizáló színvilágúak legyenek.

Mivel Iklódbordőce egyutcás település, különös jelentőséggel bír a kerítések egysége, ezért kerülendők a tomor falazott és a sovény térelválasztók, valamint utcafronton a drótfonatos kerítések sem javasoltak.

A képeken jó pé dákat láthatunk kerítések formavilágára és színezésére.

A növényalkalmazást jelentősen befolyásolja a térség eredeti vegetációja, mely itt az ártéri puha-, illetve keményfás ligeterdő, kisebb mértékben pedig a cseres tölgyes társulás. Tehát e társulások jellemző növényeit és azok fajtáit célszerű telepítenünk. A ligeterdei fajok közül a fehér fűz és a fekete nyár a legjellemzőbbek, azonban ezek leginkább parkokba, folyó menti területekre javasolhatók. Leggyakoribb fajtáik a szomorúfűz és a jegenye nyár, melyek gazdag karakteresek. Jól alkalmazható parkokban a kocsánytalan tölgy és a csertölgy, illetve a kocsányos tölgy is, melynek legnépszerűbb fajtája az oszlopos *'Fastigiata'*. Hársak közül a kislevelű hárs és az ezüst hárs fordul elő ezekben a társulásokban, nagy előnyük a kedvező várostűrésük. A *cordata* fajtái közül gyakran és széles körben telepített a *'Greenspire'* és *'Greenglobe'*, melyek akár utcafásításra is alkalmasak, de nem feledkezhetünk meg a *'Szent István'* fajtáról sem.

Az ezüsthársak köréből a *'Szeleste'*, a *'Terl'* és a *'Zentai Ezüst'* emelendő ki, melyek kisméretűek, szabályos kúpos koronával rendelkeznek és kiválóak utcai sorfának, ugyanakkor kerti viszonyok között is megállják helyüket. Juharok közül a mezei juhar *'Elsrijk'* fajtája javasolható bátran. Közepes növekedésű, jól bírja a szennyezett városi levegőt, utcasorfának kiváló, ellenálló, akár sövény is nevelhető belőle. Ajánlható a kétbibés galagonya is, melynek *'Paul's Scarlet'* fajtája rendkívül impozáns és ellenálló. Kőrisek közül kiemelendő a magyar kőris és a magas kőris, melyek ugyancsak szerves részei a társulásoknak. Keskeny evelű kőrisek közül azonban nem csak a *pannonica* jelentős kertészetileg, hanem a *'Raywood'* fajta is, mely lilás pirosas őszi ombszínével az utcák dísze lehet. A magas kőrisekek pedig a kompaktabb fajtáit – úgy mint a 'Nana' és a 'Pendula' – bátran alkalmazhatjuk kertekben is, míg nagytermetű változatai, a *'Westhof's Glorie'* és *'Althena'* parkokba telepíthetők.

Ligeterdei cserjefajok kozul toob fűzféle is javasolható a kertekbe. Ilyenek például a csigolyafűz <sméretű, látványos fajtái, a *'Nana'* és a *'Gracilis'*, de a nyirkos talajokat kedvelő kecskefűz külön eges fajtája, a csüngő hab tusú *'Kilmarnock'*, valamint a keskenylevelű parti fűz s a házikertek ékessége lehet. Jellegzetes társulásalkotó a kányabangita is, melynek *'Roseum'* fajtája labdaszerű, gyönyörű virágzataiva. díszít, a *'Compactum'* előnye pedig kis méretében rejlik. Szövénynek ajánlható a közönséges fagyal, me y génytelen, ellenálló és jól alakítható.

Az intenzív fenntartású kertekben bátran megjelenhetnek olyan vízarchitektúrák, mint a tó vagy a csobogó, akár sziklakerttel kombinálva, hiszen negyvicéki területről beszélünk. Fontos, azonban, hogy kőhasználat terén a helyben megta álható riolittufát részesítsük előnyben. A sziklakert növényanyagát elhelyezése határozza meg, árnyékos helyeken megjelenhetnek benne pl. meténgfélék, vagy éppen az árnyéklilióm elsősorban vízarchitektúrával kombinált sziklakertekben, napos fekvésbe pedig választhatók pl. sásfélék. A kerti tó alacsony vízborítottságú részére kerülhet többek között sárga nőszirom, gyékény, mocsári gólyahír

Mindezeken túl évelőfoltokat és egynyári virágfelü eteket is bátran kialakíthatunk akár az e őkerteken, akár közteru eteken

Az alábbi jegyzék ajánlás, a felsoroltakon kívül számos további honos növényfaj megtalálható, alkalmazható. A jegyzék a települési területeken ajánlott növényfajokat, kertészeti kultúrát tartalmazza, nemesített növények alkalmazásával. A védett fajok nem gyűjthetők és nem telepíthetők!

A lakótelek fái a régi falusi kertekben jellemzően haszonfák voltak, főleg a kevés permetezést igénylő gyümölcsfák. Más fát csak megtűrtek – nem vágtak ki –, ha kivételesen szép volt, pl. kislevelű hárs, berkenye, vadkörte, tölgy, tájfajták. Javasolt gyümölcsfák és cserjék: dió, kajszibarack, őszibarack, mandula, szilva, meggy, cseresznye, alma, körte, eperfa, szőlő, füge, málna, piros ribizli, egres, mogyoró. Sajátos hangulatot adhat a különféle dísztök, a kúszó bab, napraforgó mértéktartó alkalmazása. A lakótelket a felsorolt növényfajokból ízléssel összeválogatva alakítható ki a virágos gyep, néhány árnyékot adó (gyümölcs)fa, a széleken cserjék, virágok, a kerítést kísérő magasabb virágok vagy cserjesor, a nagyobb függőleges felületeket vagy kőfalat derítő kúszónövények, sziklai növényzet. A lakóházat, tornácot, falmélyedéseket cserepes dísznövények gazdagíthatják, legjellemzőbb a muskáti.

Közterületek, parkok növényzete: alapvető szempont, hogy a területen honos növényfajok, fák és cserjék (és azok kertészeti változata nak) használatával kerüljenek kialakításra. Nagyszámú fa, bokor alkalmazása esetén a lágyszárúak, virágok a kezelt parkok jellegét kevésbé határozzák meg. A növények nemesítésével a távoli területeken honos virágok mindennapi alkalmazása elterjedt. A díszparkokban a honos fajok alkalmazása mellett ágyszárúak esetében kisebb mértékben elfogadott a zöldfelületek karakteréhez igazodó nemesített más fajok ültetése is.

Fák a településközpontban, a templom körül és a jelentősebb középületeknél: kislevelű hárs, vadgesztenye vagy bokrétafa, molyhos tölgy, kocsánytalan tölgy, mezei juhar, mezei szil, magas kőris, virágos v. mannakőris, madárberkenye. Színezhet az összetételt egy-egy rezgő nyár, nyír, eperfa.

Cserjék: madárbirs, cserszömörce, egybibés galagonya, kecskerágó, veresgyűrű som, kökény, közönséges fagyal, mogyoró. A lakókerteknél felsorolt gyümölcsfák, cserjék, kúszónövények is alkalmazhatók a hely függvényében.

Külterületeken ajánlott növényzet: a szőlőhegyeken a történeti szőlőművelés fenntartásával csak a pince bejáratrál jellemző a kis gyepterület. Az épület vagy boltpince mellett a diófák ültetése általános, melyek egyben a pince árnyékolását is szolgálják. Esetleg telepíthető néhány gyümölcsfa, főként csonthéjasok és cserjék. Gyakori a cseresznye, mandula, szelídgesztenye fa ültetése.

A tájidegen növényzet alkalmazását mindenképpen kerülni kell. A településeken további külterületen megtalálhatók a természeti értéket hordozó rétek, gyepek, nádasok, mélyfekvésű, vizes élőhelyek és a patakokat, élővízfolyásokat kísérő természetes növényzet. E területek természetes növényzetének megőrzése, a változatlan élőhelyi feltételek fenntartása szükséges. A tájképi értékük mellett ökológiai kapcsolatot, sok állatfaj számára menedéket jelentenek a patakot szegélyező és az út mentén látható fasorok, sövények. A védett táj egyediségének megőrzéséhez a településeken, különösen a külterületen kerülni kell a tájidegen növényfajok használatát.

A nyomvonalas infrastruktúra létesítésénél (út, közművezetékek) különösen fontos a bolygatott területek helyreállítása, a telepítésre kerülő növényzetnek a honos állományból történő megválasztása, a terület élőhelyi adottságainak függvényében.

ANYAGHASZNÁLAT

Iklődbördőce építészet karakteréhez illeszkedő héjaláskért a cserép (a 60-as évek után épült épületek esetén a betoncserép is) ajánlott

Kerulendő az építészeti arculatba nem illő hullámpala és fémlemezfedés használata.

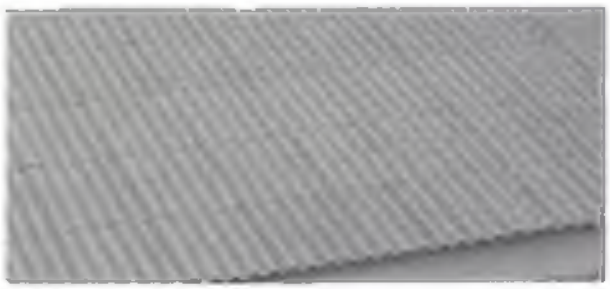

Astfalt és beton burkolat helyett ajánlott a térkő alkalmazása.

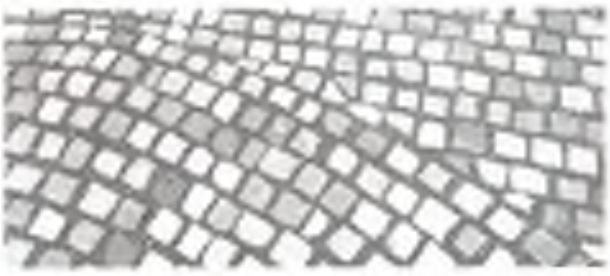

AJTÓK, ABLAKOK

A településen sok hagyományos lakóházat találunk, amelyek jellegzetes eleme volt az osztott üvegezésű faablak. Sok szép példát találunk a községben, ahol a régi nyílászárók még megmaradtak a régi házakon. A felújított épületek nyílászáróin szépen megmunkált fából készült zsalutáblák díszítik a homlokzatokat, melyek a község lakóépületeinek felújításakor követendő példák lehetnek az egységes utcakép megteremtéséhez. A külső tokos, fehér műanyag redőny alkalmazása kerülendő.

RÉSZLETEK

Az építészeti részletek szép megformálása a magyar népi építészet jellegzetessége volt. Iklódbördőce régi épületein és a lakóházak udvarán, vagy a közterületen még megfigyelhetők ennek jelei. A tornácok kevés helyen maradtak fenn, általában be- vagy átépítették őket, viszont találunk számos kutat, kőkeresztet, vagy homlokzati részletet, amelyek utalnak a régi mesterek munkájára. Néhány részlet felújításra érdemes (pl. a középső képen lévő oromfal).

HOMLOKZATKÉPZÉS

A település épületál omány át két részre oszthatjuk. Az épületek egy k része a XX. század első felében épült, javarészt az utcára merőleges telepítésse . Ez meg is határozza e házak utca homlokzata nak karakterét, amelyen az átépítések ellenére még fellelhető a népi építészet arányrendszere. A homlokzatok meghatározó elemei a fa árnyékoló szerkezetek megformálása, színe, illetve az ornamentikában található, régi parasztházakra jellemző füstlyukak.

Az épületek más k típusa a II. világháború után készült, sok esetben az utcával párhuzamos tetőgerinccel. Találhatók közöttük olyanok, amelyek a régi épületek arányrendszerével, léptékével harmonizálnak. (Az alsó két képen láthatunk erre példákat, ilyen az integrált közösség tér homlokzati kialakítása.)

Kertes mezőgazdasági terület

TELEPÍTÉS

A kertes településrészen találunk kisebb épületeket, melyek a telken általában szabadonállóan helyezkednek el, és annak alacsony százalékát foglalják el. Új épület kialakítása során ajánlott ehhez alkalmazkodni.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A hagyományos beépítésű területen is jellemző 30-45 fokos tetőhajlásszög alkalmazása javasolt.

MAGASSÁG

A kertes területen az egyszintes épületek kialakítása javasolt.

TETŐFORMA

A hagyományos beépítésű területre is jellemző nyeregtetős kialakítás használata javasolt.

TEREPALAKÍTÁS

A településrész változatos domborzattal rendelkezik. Ügyeljünk arra, hogy az épületeket ne vájjuk bele a terepbe.

Ipari- és mezőgazdasági üzemi terület

TELEPÍTÉS

A gazdasági területeken szabadonálló beépítés javasolt. Érdemes vécőfásítással, növényte epítéssel körulvenni a teru etet a tájkarakter védelme érdekében, továbbá környezet-egészségügyi szemportból is fontos a növénysáv kialakítása.

MAGASSÁG

Az építmények magassága funkciótól függően változhat, de falusias kornyezetben keru erdő a többszintes gazdasági épületek építése, ha ezt a technológia önmagában nem követeli meg.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszog szerkezettől függően változhat. ce célszerű a tájba illő, magastetős kialak tás.

TETŐFORMA

A gazdasági területeken általában csarnokszerkezetek épulnek, melyek statika számítások alapján, adott formában kerülnek megvalósításra

ANYAG- és SZÍNHASZNÁLAT

Az anyag-, és szinhasznā at szintén szerkezetfuggő, a halvány színek használata javasolt a kornyezetbe való illeszkedés m att

A baloldali képeken a település gazdasági területe látható mely településrészen található épületek állaga erősen leromlott. Az jobboldal képeken jó példákat láthatunk gazdasági területek fejlesztésére, újra gondolására

Iklódbördőce külterület

A külterületi beépítéseket erősen korlátozni kell. A tájképvédelmi területeken, az erdő- és gyepterületeken, valamint a vizes élőhelyeken teljes mértékben megbonthatatlan, beépítetlen táj a meghatározó arculat jellemző. Ezeken a területeken fokozott figyelemmel szükséges a beépítéseket megvalósítani. A felhagyott szántóterületeken törekedni kell az egykori természetes, őshonos növényállomány visszaállítására. A medencei területeken, természet- és tájképvédelmi szempontok miatt a gyepeket kell előnyben részesíteni. Inváziós növények telepítése kerülendő.

Erdőterületek: erdősítésnél, mezővédő erdősávoknál és takarófásításnál minden esetben honos fajokból álló, elegyes állományt kell telepíteni. A 10 ha-nál nagyobb gazdasági erdők (Eg) területén közlekedési és közmű létesítmények, az erdő üzemeltetéséhez, fenntartásához kapcsolódó építmények, vadászházak és vadász lesek a táji környezettel összhangban az ÁESZ egyetértésével építhetők max. 0,3 %-os beépítéssel.

Vízfolyások: A község területén található forrásokat, felszíni vízfolyásokat, azok természetes partvonalát, természetes vagy természetközeli állapotban fenn kell tartani.

Közlekedés, közmű területek: A közlekedési és közmű területeken a közlekedési és közmű létesítményeken kívül az OTÉK 26. §. (3) pontjában felsorolt építmények helyezhetők el. Fásítás, fasor kialakítása, pótlása során helyben honos fa- és cserjefajokat kell alkalmazni.

6

MAI PÉLDÁK

A népi építészeti értékek felújítása

Ikócbcroőcén sok hagycmányos parasztházat találunk, amelyek a XX. század első felében épültek. Az eltelt idő folyamán több kisebb-nagyobb beavatkozáson mentek keresztül, melynek során az eredeti karakter megváltozott. A népi építészeti értéket hordozó épületek gondos felújítása fontos feladat. A felújítás során ügyeljünk arra, hogy az épület az eredeti stíusjegyeket őrizze meg, ez különösen igaz az utcai homlokzatra. Ne változtassuk meg a homlokzat karakterét más méretű, osztású nyílászáróval, de az utcai homlokzaton ne is falazzunk be ablakot.

A képek nem a település en készültek.

Új építés, felújítás modern formákkal, a meglévő karakterbe illeszkedően

Iklódbordőce gyakorlatilag egy utcából áll, ezért különösen fontos, hogy a meglévő, részben hagyományos lakóépületeket tartalmazó településszövetbe milyen új épületeket illesztünk. A tervezéskor ajánlott a szomszédos épületek anyaghasználatát, forma- és színvilágát figyelembe venni. Elsősorban a településszerkezethez jobban illeszkedő, utcára merőleges tetőgerinc kialakításával tervezzünk új épületet. Utcai homlokzatot a régi épületekhez illeszkedve hozzunk létre, a nagyobb nyílászárók a hátsó és oldalkert felé legyenek tájolva. (Lásd bárra, lent.) A képeken új és felújított házak láthatók, melyek megjelenése követi a hagyományos, falusias értéket, így a jelenlegi településkarakterbe illeszthetők. Jobbra egy meglévő „kockaház" látható, alatta olyan példák átalakítása, amelyek a kisebb, faarányú nyílászárókkal és zsalugáterekkel illeszkednek az utcaképbe.

Kertes mezőgazdasági épületek, présházak felújítása

UTCÁK, TEREK

7

Iklódbordőce utcáin zöldfelületi sáv választja el a főutat az épületektől. Az út mellett vízelvezető árok található, amely a lejtős terepen fontos szerepet játszik abban, hogy a magának utat kereső víz ne tegye tönkre a közterületeket. Az árok és környezetének gondozása, rendben tartása fontos feladat. A Fő út mellett legalább a buszmegálló, és a középületek környezetében szegélykő alkalmazása javasolt, amely a biztonság mellett rendezettséget is közvetít. A járda és az úttest közötti sávot is gondozzuk, az is a miénk! (Jó példák erre a bal oldali képek.)

Parkok, terek, zöldterületek

A főút mentén figyelhetünk meg kiteresedéseket, a középületek és az infrastruktúrát kiszolgáló kisiparosok közelében. Ezeken a kis tereken itt-ott emlékművet állítottak (ilyen a Millenniumi emlékmű.) Máshol, egy belső udvarban közösségi teret, „kézműves udvart" alakítottak ki, illetve a kisebbek számára mászókák, kültéri játékok kerültek elhelyezésre. (Lenti képen látható.) A község súlypontjában egy kisebb tavat is találunk. Itt pihenő, rekreációs funkció nyerhető létre. A vasúti megállóhely mellett gondozott park található.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

8

A falu épületeinél megfelelő hirdetési forma lehet a fém cégérek és fatáblák elhelyezése az épületek homlokzatán, melyek mérete egyenként legfeljebb 0,5 m² lehet. A jobb oldali képen jó példa látható a településen a faanyagú köszöntő táblára, melyen virágtartó számára is alakítottak ki helyet.

A napelem telepítése során a tájolás nagy szerepet játszik. Amennyiben lehetőségünk van rá, ne a főhomlokzat felőli tetőrészre helyezzük el az elemeket. Ha nagyobb, árnyékmentes földterületünk van az épületünk mellett, ajánlható még a talajon, lábazatra történő elhelyezés is.

Kerülendő a molinók, fényreklámok és plakátok elhelyezése, azok ugyanis nem illeszkednek a falu arculatához.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

9

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokzaton kerülendő.

A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településkép nem sérül, az antenna beleolvad a környezetébe és nem okoz zavaró látványt.

IMPRESSZUM

10

IKLÓDBÖRDŐCE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Honlapcím: www.iklodbordoce.hu
Cím: 8958 Iklódbördőce, Fő út 2.
Telefon: +36 92 378 216
Polgármester: Sabján Krisztián

Főépítész: Farkas István
Főépítész e-mail címe: iklodbordoce@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Farkas István, Németh István, Kovács Krisztián
SZÖVEG: Németh István, Bujáki Bence, Horváth Adrienne
FOTÓ: Farkas István, Sárd A. Zoltán
ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft
GRAFIKAI TERVEZÉS: Németh István

A Településképi Arculati Kézikönyvben felhasználtuk a község honlapján található információkat és néhány fotót, a régi templomok.wordpress.com honlapon szereplő információkat és fotót, a Balaton-felvidéki Nemzeti Parktól kapott adatszolgáltatást és a Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási tervét.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozók fejezetekben szereplő javaslatok közé máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, melyek a település arculatát, karakterét pozitív irányba módosíthatják.

A kézikönyvben kerülendő példaként szereplő képek nem a településen készültek.

Iklódbördőce, 2017. december 20.